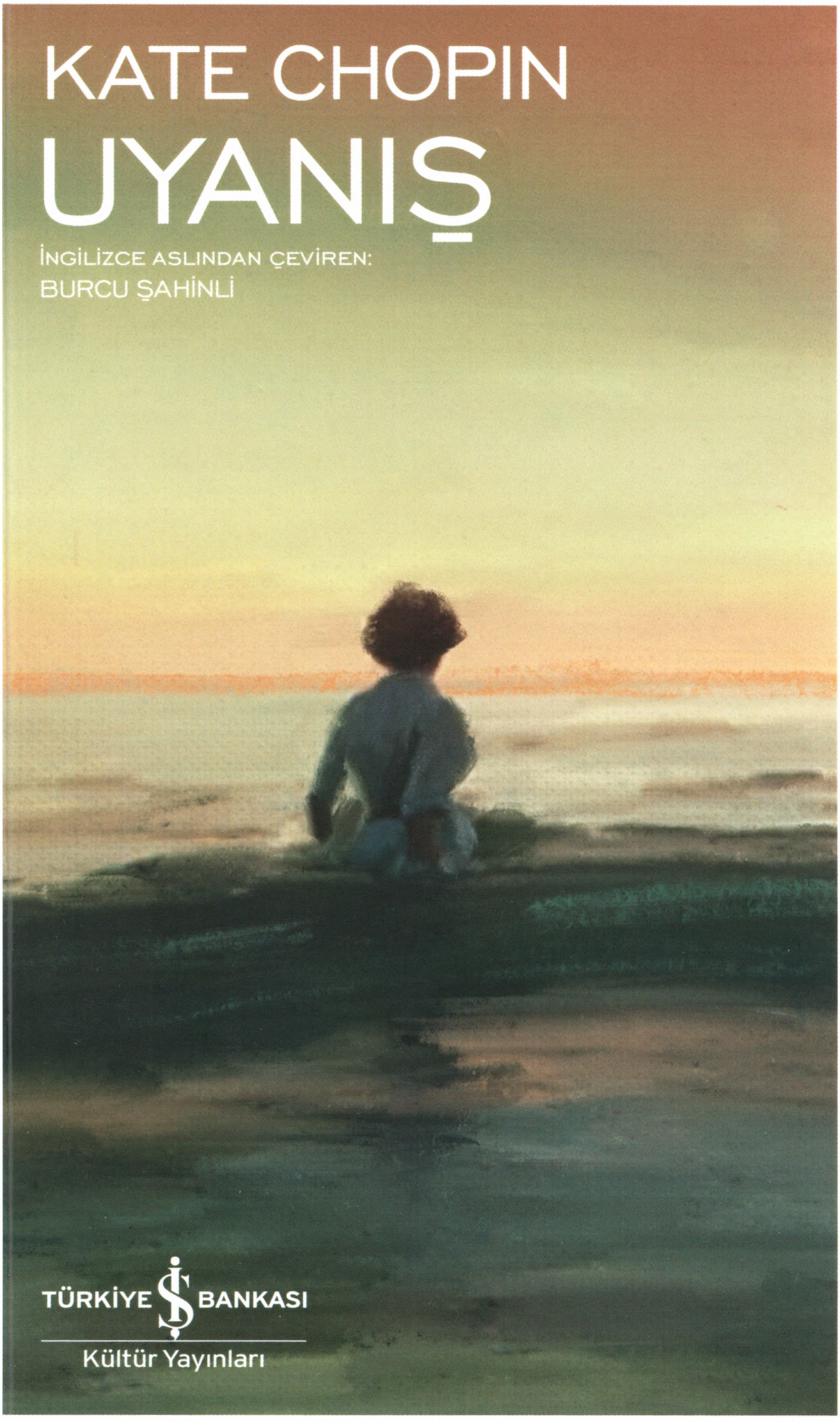
MODERN KLASİKLER DİZİSİ - 138

KATE CHOPIN

UYANIŞ

İNGİLİZCE ASLINDAN ÇEVİREN:
BURCU ŞAHİNLİ

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

Genel Yayın: 4569

KATE CHOPIN
UYANIŞ

ÖZGÜN ADI
THE AWAKENING

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2015
SERTİFİKA NO: 40077

EDİTÖR
BAŞAK GÜNTEKİN

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

DÜZELTİ
ALEV ÖZGÜNER

GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

I. BASIM AĞUSTOS 2019, İSTANBUL

ISBN 978-605-295-914-5

BASKI: AYHAN MATBAASI
Mahmutbey Mah. 2622. Sokak No:6/31 Bağcılar/İstanbul
Tel. (0212) 445 32 38 Sertifika No: 22749

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İstiklal Caddesi, Meşelik Sokak No: 2/4 Beyoğlu 34433 İstanbul
Tel. (0212) 252 39 91 Faks (0212) 252 39 95
www.iskultur.com.tr

ÇEVİREN: BURCU ŞAHİNLİ

1979'da İstanbul'da doğdu. Galatasaray Üniversitesi'nde aldığı sinema eğitiminin ardından İngiltere'de sanat ve psikanaliz üzerine yüksek lisansını tamamladı. İngilizce, Fransızca, Çağdaş Yunanca ve Kürtçe bilmekte, sinema ve arkeoloji alanlarında çevirileri bulunmaktadır.

Modern
Klasikler
Dizisi - 138

Kate Chopin

Uyanış

İngilizce aslından
çeviren: Burcu Şahinli

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

I

Kapı ağzına asılmış kafeste yeşilli-sarılı bir papağan hiç durmadan aynı sözleri tekrarlıyordu:

"*Allez vous-en! Allez vous-en! Sapristi!** Tamam!"

Biraz İspanyolca, biraz da kimsenin anlamadığı –olsa olsa kapının diğer yanındaki kafeste, flüt sesini andıran ötüşünü esintiye karşı çıldırtıcı bir ısrarla sürdüren alaycı kuşun anlayabileceği– bir başka dil daha konuşabiliyordu papağan.

Gazetesini rahatça okuyamayan Mr. Pontellier, bir tiksinti ifadesi ve nidasıyla ayağa kalktı. Uzun veranda ve Lebrun bungalovlarını birbirine bağlayan dar "köprüler" boyunca yürüdü. Ana binanın kapısının önünde oturmuştu. Papağanla alaycı kuş Madam Lebrun'e aitti ve diledikleri kadar gürültü etme hakları vardı. Mr. Pontellier ise kuşlar artık onu eğlendirmediğinde yanlarından ayrılma ayrıcalığına sahipti.

Kendi bungalovunun kapısının önüne gelince durdu; ana binadan sayınca dördüncü, sondan bir önceki bungalovdu bu. Kapının önündeki sallanan hasır sandalyesine oturarak bir kez daha gazetesini okumaya koyuldu. Günlerden pazardı; bir önceki günün gazetesini okuyordu. Pazar gazeteleri henüz Grand Isle'a ulaşmamıştı. Mr. Pontellier piyasa analizlerinden zaten haberdardı; köşe yazılarıyla önceki gün

* (Fr.) Gidin başımdan! Gidin başımdan! Of aman! (ç.n.)

New Orleans'tan ayrılmadan okumaya zaman bulamadığı haberlere hızlı hızlı göz atıyordu.

Mr. Pontellier gözlüklüydü. Kırk yaşlarında, orta boylu, oldukça ince yapılı bir erkekti; hafif kambur dururdu. Kahverengi, düz saçları yandan ayrılmıştı. Sakalı özenle, düzgünce tıraş edilmişti.

Ara sıra başını gazeteden kaldırıp etrafa bakınıyordu. Ev, hiç olmadığı kadar gürültülüydü. Bungalovlardan ayırmak için ana binaya "ev" derlerdi. Gevezelik eden, ıslıklı sesler çıkaran kuşlar hâlâ işbaşındaydı. Farival'lerin ikiz genç kızları piyanoda "Zampa" operasından* bir düet çalıyordu. Madam Lebrun içeri dışarı koşturuyor, içeri girdiğinde bahçıvan oğlana yüksek perdeden, dışarı çıktığında ise yemek servisi yapan hizmetkâra aynı ölçüde yüksek sesle talimatlar yağdırıyordu. Zinde, güzel bir kadındı; kolları dirsek hizasında biten beyaz elbiseler giyerdi hep. İçeri girip çıktıkça kolalı etekleri hışırdıyordu. İleride, bungalovlardan birinin önünde, siyahlar içinde bir hanım ağırbaşlı adımlarla aşağı yukarı yürüyor, tespih çekiyordu. Pansiyon sakinlerinin pek çoğu, Beaudelet'nin aşırmalı yelkenlisiyle *Chênière Caminada*'ya ayine gitmişti. Gençlerden bazıları su meşelerinin altında kroket oynuyordu. Mr. Pontellier'nin çocukları da oradaydı, dört ve beş yaşlarında iki gürbüz ufaklık. Peşlerinden dörtte bir siyahi melez bir dadı dalgın dalgın yürüyordu.

Mr. Pontellier nihayet bir puro yakıp içmeye başladı, gazeteyi kayıtsızca elinden bıraktı. Gözlerini kumsaldan ağır aksak yaklaşan beyaz bir güneş şemsiyesine dikti. Su meşelerinin cılız gövdeleriyle, uzayıp giden sarı papatyalar arasından apaçık görüyordu şemsiyeyi. Uzakta körfez, puslar içinde ufkun mavisine karışıyordu. Şemsiye ağır ağır yaklaşmayı sürdürdü. Pembe çizgili gölgeliğinin altında karısı Mrs. Pontellier ile genç Robert Lebrun vardı. Bungalova vardık-

---

* Fransız besteci Louis Joseph Ferdinand Hérold'un (1791-1833) *Zampa, ou La fiancée de marbre* adlı operası. (ç.n.)

larında, yorgun bir edayla verandanın üst basamağına çıkıp karşılıklı oturdular, her biri bir destekleyici sütuna yaslandı.

"Ama bu çılgınlık! Bu sıcakta, bu saatte denize girilir mi hiç!" diye bağırdı Mr. Pontellier. Kendisi gün doğarken girmişti suya. Sabah bu yüzden bu kadar uzun gelmişti ona.

"Öyle bir yanmışsın ki tanınmayacak hale gelmişsin," diye ekledi; zarar görmüş değerli, şahsi bir malına bakar gibi baktı karısına. Mrs. Pontellier güçlü, biçimli ellerini kaldırıp ince keten elbisesinin yenlerini bileklerinin üstüne çekti ve ciddiyetle ellerini incelemeye koyuldu. Ellerine bakınca, kumsala gitmeden kocasına verdiği yüzükleri geldi aklına. Sessizce ellerini uzattı; kocası da ne demek istediğini anlayarak yelek cebinden çıkardığı yüzükleri onun açık avcuna bıraktı. Kadın yüzükleri parmaklarına geçirdi, sonra kollarını dizlerine dolayarak Robert'e baktı ve gülmeye başladı. Yüzükler parmaklarında ışıldıyordu. Robert de bir gülümsemeyle karşılık verdi.

"Ne oldu?" diye sordu Pontellier, miskin, keyifli bir ifadeyle bir ona, bir diğerine bakarak. Saçma sapan bir şey, suda yaşanan bir maceraydı. İkisi birden aynı anda anlatmaya başladı. Ama anlatılınca o kadar da gülünç gelmiyordu kulağa. Bunu onlar kadar Mr. Pontellier de fark etmişti; esnedi, gerindi. Sonra ayağa kalktı, Klein's Otel'e bilardo oynamaya gitmeyi düşündüğünü söyledi.

"Sen de gel Lebrun," dedi Robert'e. Fakat Robert açık yüreklilikle olduğu yerde kalmayı, Mrs. Pontellier'yle sohbet etmeyi tercih ettiğini söyledi.

Mr. Pontellier, "Sıkıldığında sav başından Edna," diye tembihledi karısına, gitmeye hazırlanırken.

"Şemsiyeyi al!" diye bağırdı karısı, elindeki güneş şemsiyesini ona uzatırken. Adam şemsiyeyi aldı, başının üstünde tutarak basamakları indi ve yürüyerek uzaklaştı.

"Akşam yemeğine gelecek misin?" diye seslendi karısı arkasından. Mr. Pontellier bir an durup omuz silkti. Yele-

ğinin cebini yokladı; cebinde on dolarlık bir banknot vardı. Bilmiyordu, akşam yemeğine dönmüş olurdu belki, belki de olmazdı. Otelde bulacağı tanıdıklara ve "oyunun" büyüklüğüne bağlıydı her şey. Böyle söylemedi ama karısı anlamıştı; güldü, başını hafifçe sallayarak kocasını uğurladı.

Yola koyulduğunu gören çocukların ikisi de babalarının peşinden gitmek istedi. Mr. Pontellier onları öptü ve şekerlemeyle yerfıstığı getireceğine söz verdi.

II

Mrs. Pontellier'nin parlak, keskin gözleri vardı; hemen hemen saçının renginde, sarımsı kahverengiydiler. Zaman zaman gözlerini hızla bir şeye yöneltir, derin düşüncelerin labirentinde kaybolmuş gibi uzun uzun bakardı.

Kaşları, saçlarından bir ton koyuydu. Kalın ve neredeyse dümdüzdü; bakışlarının derinliğini vurguluyorlardı. Güzelden çok etkileyici denebilecek bir kadındı. Yüzünün çekiciliği, ifadesindeki içtenlikten ve hatlarının hafif ayrıksılığından ileri geliyordu. İlgi uyandıran, sempatik tavırları vardı.

Robert bir sigara sardı. Puro almaya parası yetmediği için sigara içtiğini söylerdi. Cebinde Mr. Pontellier'nin kendisine verdiği puro vardı, akşam yemeği sonrasına saklıyordu onu.

Robert düşünüldüğünde gayet yerinde ve doğal bir şeydi bu. Ten rengi bakımından yanındaki arkadaşından pek de farklı değildi. Sinekkaydı tıraşlı yüzü, aralarındaki benzerliği daha da belirginleştiriyordu. Açık çehresinde dertten tasadan eser yoktu. Gözleri yaz gününün ışığını, rehavetini topluyor ve yansıtıyordu.

Mrs. Pontellier verandada duran palmiye yaprağından yelpazeye uzanıp yellenmeye başladı; Robert ise hafif hafif sigarasını tüttürüyordu. Hiç durmadan konuştular; etraflarındaki şeylerden, sudaki gülünç maceralarından –yeniden eğlenceli oluvermişti macera–, rüzgârdan, ağaçlardan, *Chênière*'ye giden kişilerden, meşelerin altında kroket oynayan

çocuklardan, Farival'lerin o sırada "Şair ve Köylü" uvertürünü çalmakta olan ikizlerinden bahsettiler.

Robert bol bol kendinden söz ediyordu. Çok gençti daha, başka bir bildiği yoktu. Mrs. Pontellier ise aynı nedenden ötürü kendinden pek az bahsediyordu. Her biri diğerinin söylediğini ilgiyle dinliyordu. Robert sonbaharda Meksika'ya gitme niyetinden bahsetti, bir servet bekliyordu onu orada. Meksika'ya gitmeye hep niyetleniyordu fakat bir türlü olmamıştı işte. Bu arada New Orleans'ta bir ticarethanedeki mütevazı işini bırakmamıştı; İngilizce, Fransızca ve İspanyolcaya aynı derecede hâkim oluşu sıradan bir kâtip ve yazmandan çok daha fazlası yapıyordu onu.

Yaz tatilini, her zaman olduğu gibi, annesiyle birlikte Grand Isle'da geçiriyordu. Eskiden, Robert'in hatırlayamayacağı zamanlarda "ev", Lebrun'ler için bir yaz lüksüydü. Şimdiyse yan yana dizili ve her daim *Quartier Français*'den seçkin misafirlerle dolup taşan on iki, belki daha fazla bungalovla, Madam Lebrun'ün kendine doğuştan hak gördüğü rahat yaşamı sürdürmesini sağlıyordu.

Mrs. Pontellier, babasının Mississippi'deki plantasyonundan ve çayır salkım otlarıyla bezeli eski Kentucky kırsalındaki genç kızlığının geçtiği evden söz etti. Amerikalı bir kadındı o, içine işlemiş bir nebze Fransızlık da seyrele seyrele yok olup gitmiş gibiydi. Kız kardeşinden gelen mektubu okudu; Doğu'daydı kız kardeşi, nişanlıydı. Robert ilgilenmişti; kız kardeşlerin nasıl kızlar olduklarını, babalarının nasıl biri olduğunu, annelerinin ne zaman öldüğünü sordu.

Mrs. Pontellier mektubu katladığında, erken yenecek akşam yemeği için giyinmeye gitmesinin vakti gelmişti.

"Léonce dönmeyecek anlaşılan," dedi kocasının gözden kaybolduğu tarafa bakarak. Robert de öyle düşünüyordu, zira otelde birçok New Orleans'lı kulüp müdavimi vardı.

Mrs. Pontellier odasına gitmek üzere Robert'den ayrılınca, genç adam basamakları inerek kroket oynayanların yanına gitti. Akşam yemeği öncesindeki yarım saati, burada Pontellier'lerin onu pek seven ufaklıklarıyla eğlenerek geçirdi.

III

Mr. Pontellier Klein's Otel'den döndüğünde saat gecenin on biri olmuştu. Keyfine diyecek yoktu; pek neşeli, pek de konuşkandı. Gelişi, o içeri girdiğinde yatakta ve derin bir uykuda olan karısını uyandırmıştı. Bir yandan soyunurken bir yandan konuşuyor; karısına, gün içinde olup bitenleri, aldığı haberlerle dedikoduları anlatıyordu. Pantolon ceplerinden bir avuç buruşmuş banknotla bolca gümüş para çıkardı ve çalışma masasının üstüne anahtarlar, çakı, mendil ve ceplerinden çıkan diğer her şeyle birlikte rastgele yığdı. Mrs. Pontellier, uykusunun arasında kısa, yarım yamalak cevaplar veriyordu sözlerine.

Varlığının biricik sebebi olan karısının, kendisini ilgilendiren konulara böylesine az ilgi göstermesinin, konuşmalarına böylesine az kıymet vermesinin son derece cesaret kırıcı olduğunu düşündü Mr. Pontellier.

Çocuklara şekerlemeyle yerfıstığı getirmeyi unutmuştu. Oysaki onları çok severdi, rahat rahat uyuduklarından emin olmak için yattıkları bitişikteki odaya bakmaya gitti. Karşılaştığı manzara memnun kalınacak gibi değildi. Ufaklıkları yatağın içinde evirip çevirdi. Çocuklardan biri tekmeler savurmaya ve yengeç dolu bir sepetten söz etmeye başladı.

Mr. Pontellier, karısının yanına dönerek onu, Raoul'un ateşinin çıktığı ve çocukla ilgilenilmesi gerektiğine dair bilgi-

lendirdi. Sonra bir puro yakıp, içmek üzere gidip açık kapının yanına oturdu.

Mrs. Pontellier, Raoul'un ateşinin çıkmadığından gayet emindi. Yatarken bir şeyciği yoktu, dedi, bütün gün herhangi bir sıkıntısı da olmadı. Yüksek ateş belirtilerini yanılmayacak kadar iyi bilirdi Mr. Pontellier. Edna, çocuğun yan odada ateşler içinde yandığından emin olabilirdi.

Karısının ilgisizliğinden, çocukları sürekli ihmal edişinden yakındı. Çocukların bakımı annenin görevi değilse, kimindi ya? Kendisinin simsarlık bürosunda işi başından aşkındı. Aynı anda iki yerde birden olamazdı ki. Hem dışarıda çalışarak ailesini geçindirip hem de evde kalarak onlara göz kulak olamazdı. Tekdüze, ısrarcı bir şekilde konuşuyordu.

Mrs. Pontellier yataktan fırlayıp yan odaya gitti. Çok geçmeden geri geldi, yatağın ucuna oturup başını yastığa yasladı. Hiçbir şey söylemedi ve kocasının sorularını yanıtsız bıraktı. Mr. Pontellier purosu bitince yattı ve yarım dakika içinde derin bir uykuya daldı.

Mrs. Pontellier iyiden iyiye uyanmıştı artık. Biraz ağladı, gözlerini *peignoir*'ının* koluna kuruladı. Kocasının yanar bıraktığı mumu üfleyerek söndürdü, çıplak ayaklarına yatağın ayak ucundaki saten *mule*'leri** geçirdi. Verandaya çıkıp sallanan sandalyeye oturdu, hafifçe ileri geri sallanmaya başladı.

Saat gece yarısını geçmişti. Bungalovların hepsi karanlıktı. Evin koridorundan zayıf, tek bir ışık sızıyordu yalnız. Hiç ses yoktu dışarıda, bir tek su meşesinin tepesine tünemiş yaşlı bir baykuşun ötüşüyle, denizin bu sakin saatte coşkusunu yitirmiş, geceyi yırtan hüzünlü bir ninniyi andıran ebedi sesi duyuluyordu.

Mrs. Pontellier, o denli gözyaşlarına boğulmuştu ki *peignoir*'ının ıslak kolu yüzünü kurulamaya yetmiyordu

---

* (Fr.) Sabahlık. (ç.n.)

** (Fr.) Terlik. (ç. n.)

artık. Bir eliyle sandalyenin arkasını tutmuştu; geceliği, kaldırdığı kolundan neredeyse omzuna dek kaymıştı. Alev alev yanan, ıslak yüzünü kolunun kıvrımına bastırdı, öylece ağlamaya devam etti; yüzünü, gözlerini, kollarını kurulamaya uğraşmıyordu artık. Neden ağladığı sorulsa söyleyemezdi. Bu geceki gibi olaylar evliliklerinde oldukça sık yaşanırdı. Daha önce kocasının sınırsız iyi yürekliliğine ve zamanla söze gerek kalmadan, kendiliğinden anlaşılır hale gelmiş tekdüze bağlılığına baskın geldikleri olmamıştı hiç.

Bilincinin tanımadığı kısımlarından çıkmışa benzeyen tarif edilmez bir sıkıntı, tüm varlığını kaplıyor, içine belli belirsiz bir keder salıyordu. Ruhunun yaz gününden gelip geçen bir gölge, bir sis gibiydi. Tuhaf, yabancısı olduğu bir his, bir ruh haliydi bu. Oturmuş içinden kocasını azarlıyor, adımlarını girmiş oldukları yola yönelten kadere ah ediyor değildi. Kendi kendine doya doya ağlıyordu yalnızca. Üstünde uçuşan sivrisinekler bayram ediyor, sıkı, dolgun kollarını ısırıyor, çıplak ayaklarının üstlerini yiyorlardı.

İğneleri can yakan, vızıltılı küçük şeytanlar, onu uzun bir süre daha orada, karanlıkta oturtabilecek ruh halini dağıtmayı başardı.

Ertesi sabah Mr. Pontellier, kendisini rıhtımdaki buharlı gemiye götürecek olan faytona binmek üzere erkenden kalktı. Şehre, işinin başına dönüyordu ve onu bir sonraki cumartesiye dek adada göremeyeceklerdi. Önceki gece bir parça yitirmiş olduğu soğukkanlılığına yeniden kavuşmuştu. Gitmeye istekliydi, Carondelet Caddesi'nde hareketli bir hafta geçirmek için can atıyordu.

Mr. Pontellier, bir önceki gece Klein's Otel'den dönüşte getirdiği paranın yarısını karısına verdi. Kadınların çoğu gibi, karısı da parayı severdi; kocasının uzattığı banknotları memnuniyetle kabul etti.

Paraları düzeltip tek tek sayarken, "Janet'a pek güzel bir düğün hediyesi alınır bununla!" diye haykırdı.

"Yok canım! Kız kardeşine daha güzel bir hediye alırsın sevgilim," dedi Mr. Pontellier, karısıyla öpüşüp vedalaşmaya hazırlanarak.

Oğlanlar yerde yuvarlanıyor, bacaklarına asılıyor, dönüşte istedikleri pek çok şeyi getirmesi için yalvarıyorlardı. Mr. Pontellier çok sevilen biriydi; kadınlar, erkekler, çocuklar, hatta bakıcılar bile onu yolcu etmek üzere daima hazır bulunurdu. O, eski faytonun içinde kumlu yolda gözden kaybolurken, karısı ayakta gülümseyerek el sallıyor, oğlanlar bağırıp çağırıyordu.

Birkaç gün sonra Mrs. Pontellier'ye New Orleans'tan bir paket geldi. Gönderen kocasıydı. Kutunun içi, ağızlara layık, enfes *friandises*'le* doluydu: en lezzetli meyveler, *paté*'ler,** nadide birkaç şişe içki, leziz şuruplar, bonbonlar...

Mrs. Pontellier, gelen kutulardan çıkanları hep cömertçe dağıtırdı; evden uzaktayken böyle paketler almaya oldukça alışıktı. *Paté*'lerle meyveler yemek odasına taşındı; şekerlemeler elden ele dolaştırıldı. Zarif, zevkli parmaklarıyla, biraz da açgözlülükle seçimlerini yapan hanımefendiler hep bir ağızdan, Mr. Pontellier'yi dünyanın en iyi kocası ilan etti. Mrs. Pontellier de ondan daha iyisini görmediğini söylemek durumunda kaldı.

---

* (Fr.) Şekerlemeler. (ç.n.)

** (Fr.) Ezmeler. (ç.n.)

IV

Mr. Pontellier'ye, karısının, çocuklarına karşı hangi ödevlerini yerine getirmediği sorulsa, kendini ya da herhangi bir başkasını tatmin edecek bir yanıt vermekte zorlanırdı. Gördüğü değil, daha çok hissettiği bir şeydi bu ve bu hissi ne zaman dillendirecek olsa hemen ardından pişman olur, kendini karısının gönlünü cömertlikle almak zorunda hissederdi.

Pontellier'lerin küçük oğullarından biri oyun sırasında yere yuvarlanacak olsa, ağlayarak hemen annesine koşmaya yeltenmezdi; büyük olasılıkla ayağa kalkar, gözlerindeki yaşları, ağzının kenarlarındaki kumu siler, oyun oynamaya devam ederdi. İki kardeş bacak kadar boylarıyla birlik oluyor, çocukça savaşlarda yumruklarını sıkıp seslerini yükselterek kendilerini savunuyor, çoğu zaman da ana kuzusu diğer çocuklara galip geliyordu. Dörtte bir siyahi melez dadıya ise çocukların yelek ve pantolon düğmelerini iliklemekten, saçlarını fırçalayıp ayırmaktan –zira görünüşe göre, toplum kuralları saçların fırçalanıp ayrılmasını gerektiriyordu– başka bir işe yaramayan, büyük bir ayak bağı gözüyle bakılıyordu.

Kısacası, Mrs. Pontellier anaç bir kadın değildi. Görünüşe bakılırsa o yaz, Grand Isle'da anaç kadınlar çoğunluktaydı. Biricik evlatlarına yönelik, gerçek ya da hayal ürünü herhangi bir tehdit söz konusu olduğunda koruyucu kanat-

larını açarak çevrelerinde pervane olan bu kadınları tanımak kolaydı. Çocuklarına âşık, kocalarını taparcasına seven kadınlardı onlar; bireysel anlamda kendilerini yok etmeyi, kanatlanarak çocuklarına hizmet eden melekler olup çıkmayı ayrıcalık sayıyorlardı.

Pek çoğu, rolünü muhteşem oynuyordu; hele bir tanesi, kadınlığın bütün zarafetinin ve cazibesinin ete kemiğe bürünmüş haliydi. Kocası ona tapmıyorsa, işkenceli, ağır bir ölümü hak eden ahmağın biri demekti. Adı, Adèle Ratignolle'dü. Onu anlatmaya, aşk masallarının geçmişte kalmış kadın kahramanlarını, hayallerdeki o zarif hanımefendiyi resmetmek için sıkça kullanılan eski tabirlerden başkaca söz yetmezdi. Cazibesinin gizli saklı bir yanı yoktu; bütün güzelliği, ışıl ışıl, apaçık gözler önündeydi: Tarağın da, tokanın da zapt edemediği sırma gibi saçlar, safir misali masmavi gözler, bakınca akla yalnız kirazı yahut başkaca leziz, al bir meyveyi getirecek kadar kırmızı, hafifçe bükülmüş iki dudak. Biraz şişmanlamaya başlamıştı, fakat tek bir adımının, duruşunun, hareketinin bile zarafeti zerrece eksilmemişti. Ne bembeyaz boynunun azıcık daha ince, ne güzel kollarının daha zayıf olması istenebilirdi. Onun ellerinden daha zarif, daha güzel el düşünülemezdi; küçük tulumlar diker veya bir korse ya da mama önlüğüne biçim verirken ipliği iğneye geçirişini, altın yüksüğünü uca doğru incelen ortaparmağına göre ayarlayışını seyretmek bir zevkti.

Madam Ratignolle, Mrs. Pontellier'yi çok severdi; akşamüstleri sık sık dikişini alır, ona oturmaya giderdi. New Orleans'tan paketin geldiği akşamüstü de Pontellier'lerde oturuyordu. Sallanan sandalyeye kurulmuş, ufacık bir çift tulum dikmekle meşguldü.

Mrs. Pontellier'ye, çıkarması için tulumun patronunu da getirmişti. Tam bir tasarım harikasıydı patron; bebeğin tüm vücudunu, tıpkı bir Eskimo'nunki gibi, yalnızca iki küçük göz açıkta kalacak şekilde sarıyordu. Bu tulumlar, bacalar-

dan aşağı hain cereyanların eseceği, ölümcül soğukların sinsi esintisinin anahtar deliklerinden içeri sızacağı kışlar için tasarlanmıştı.

Çocuklarının o sıradaki ihtiyaçları konusunda Mrs. Pontellier'nin içi rahattı, erkenci davranıp yaz günlerinde kafasını kış geceleri için tulum dikmekle meşgul etmekte bir yarar göremiyordu. Fakat sevimsiz ve ilgisiz görünmek de istemiyordu; bu nedenle gidip gazete getirmiş, verandanın zeminine yaymış, Madam Ratignolle'ün talimatları doğrultusunda sugeçirmez giysinin patronunu çıkarmıştı.

Robert de oradaydı, önceki pazar oturduğu gibi oturuyordu. Mrs. Pontellier de yukarı basamaktaki eski yerini almış, bitkin bir halde sütuna yaslanmıştı. Yanı başında bir şekerleme kutusu vardı, ara sıra uzatıp Madam Ratignolle'e şekerleme ikram ediyordu.

Hanımefendi anlaşılan seçmekte hayli zorlansa da, nihayet bir nugat çubuğunda karar kıldı. Yine de sormadan edemedi, çok tatlı değil miydi, acaba dokunur muydu? Madam Ratignolle yedi yıllık evliydi. Neredeyse iki yılda bir bebeği olmuştu. O sırada üç çocuğu vardı, dördüncüyü düşünüyordu. Durmadan "durumundan" söz ediyordu. "Durumu" dışarıdan bakıldığında hiç belli olmuyordu, kendisi ısrarla sohbet konusu yapmasa kimse fark etmezdi.

Robert, Madam Ratignolle'ün içini rahatlatmak için, tanıdığı bir hanımefendinin sırf nugat yiyerek bütün şeyi geçirdiğini anlatıyordu ki Mrs. Pontellier'nin yüzünün aldığı rengi görünce hemen toparlayıp konuyu değiştirdi.

Mrs. Pontellier, bir Kreol* ile evlenmiş olmasına rağmen Kreollerin arasında kendini pek de rahat hissetmiyordu; onlarla daha önce hiç bu kadar içli dışlı olmak zorunda kalma-

---

* Sömürgelerde doğmuş, kısmen veya tamamen Avrupalı sömürgecilerin soyundan gelen halklara mensup kişi. Fransız ve İspanyol asıllı sömürgecilerin soyundan gelen Louisiana Kreolleri üzerinde Fransız sömürge kültürünün etkileri belirgindi; çoğunluğu Fransızca konuşan Kreoller, Katolik dinine bağlıydılar. (ç.n.)

mıştı. O yaz Lebrun'lerin pansiyonunda yalnızca Kreoller vardı. Hepsi birbirini tanıyordu, birbirleriyle olan ilişkilerinde son derece sevecen, kocaman bir aile gibiydiler. Kreollerin ayırt edici ve Mrs. Pontellier'yi en çok çarpan özelliği, mahrem konuların yüzlerini zerrece kızartmayışıydı. Konuşmalarındaki rahatlık başta anlaşılmaz gelmişti ona; yine de bu durumu, bütün Kreol kadınlarının doğuştan gelen ve tartışmasız gibi görünen yüce erdemliliğiyle uzlaştırmakta zorlanmamıştı.

Edna Pontellier, Madam Ratignolle'ün, *accouchement*'larından* birinin asap bozucu hikâyesini, hiçbir mahrem ayrıntıyı atlamadan yaşlı Mösyö Farival'e anlatışını duyduğu zaman geçirdiği şoku asla unutamayacaktı. Bu türden şoklara alışmaya başlamıştı ama yanaklarının kızarmasına engel olamıyordu hâlâ. Birçok kez, içeri girişi Robert'in bir grup neşeli evli kadını eğlendirmek için anlattığı tuhaf hikâyeyi yarıda kesmesine sebep olmuştu.

Pansiyonda elden ele bir kitap dolaşmıştı. Sıra ona geldiğinde, hayretler içinde okumuştu kitabı. Ancak gizli gizli, tek başınayken okuyabilmiş –başka kimse böyle yapmamıştı oysa–, yaklaşan ayak seslerini duyar duymaz kitabı göz önünden kaldırmıştı. Kitap, sofrada açık açık eleştirilmiş, serbestçe tartışılmıştı. Mrs. Pontellier şaşırmaktan vazgeçmiş, dünya döndükçe akıl sır erdirilemeyecek şeylerin sonunun gelmeyeceğine hükmetmişti.

---

* (Fr.) Doğum. (ç.n.)

V

O yaz ikindisi bir arada otururlarken pek uyumlu bir grup oluşturuyorlardı; Madam Ratignolle dikiş dikiyor, sık sık durup kusursuz elleriyle anlamlı jestler yaparak bir hikâye ya da olay anlatıyordu; Robert ile Mrs. Pontellier miskin miskin oturuyor, ara sıra birkaç söz ediyor, aralarındaki yakınlığın ve *camaraderie*'nin* ilerlediğini belli eden bakışlar ve gülümsemeler gönderiyorlardı birbirlerine.

Robert son bir ayı adeta Mrs. Pontellier'nin gölgesinde geçirmişti. Kimse üzerinde durmuyordu bile. Robert'in gelir gelmez kendini Mrs. Pontellier'ye adayacağını pek çoğu tahmin etmişti. Robert on beş yaşından beri, yani on bir yıldır, Grand Isle'da her yaz güzel bir hanımefendinin ya da genç hanımın sadık refakatçisi olmuştu. Kimi zaman bir genç kız, bazen bir dul, fakat sıklıkla ilgi çekici evli bir kadın olurdu bu.

Peş peşe iki yaz Matmazel Duvigné'nin etrafa saçtığı gün ışığında yaşamıştı. Fakat kadın, iki yaz arasında ölmüştü. O zaman Robert, sözde teselli edilemez halde, bahşedeceği şefkat kırıntılarını toplayıp avunmak umuduyla Madam Ratignolle'ün ayaklarına kapanmıştı.

Mrs. Pontellier oturup, güzel arkadaşını kusursuz bir Meryem'i seyreder gibi keyifle seyretmeyi severdi.

---

* (Fr.) Dostluk. (ç.n.)

"Bu güzelliğin altındaki gizli zalimliği kim hayal edebilir?" diye homurdandı Robert. "Bir zamanlar ona taptığımı biliyordu, izin veriyordu tapmama. 'Gel Robert, git Robert, kalk, otur, bunu yap, şunu yap, bebek uyuyor mu bak, yüksüğümü getir, kim bilir nereye koydum... Gel de ben dikiş dikerken bana Daudet oku.'"

"*Par exemple!** İstememe gerek kalmıyordu ki. Sırnaşan bir kedi gibi ayağımın altındaydınız hep."

"Size tapan bir köpek gibi demek istediniz herhalde. Ratignolle içeri girmeyegörsün, işte o zaman tam köpek muamelesi yapıyordu! *'Passez! Adieu! Allez vous-en!'*"**

"Alphonse'u kıskandırmaktan korkuyordum belki," diye söze girdi Madam Ratignolle, aşırı bir nahiflikle. Sözleri hepsini güldürdü. Sağ el sol eli, yürek ruhu kıskanırdı da Kreol erkeklerinin karılarını kıskandıkları görülmemişti! Kangren eden bu tutku, atıl kalmaktan küçülmüş, ufacık kalmıştı onlarda.

Bu arada Robert, Mrs. Pontellier'ye bir zamanlar Madam Ratignolle'e duyduğu ümitsiz aşkı anlatmayı sürdürüyor; uykusuz gecelerinden, her gün yüzmeye gittiğinde denizi adeta cızırdatan alev alev yanmalarından söz ediyordu. Dikiş dikmekte olan hanımefendi peş peşe, küçümseyen yorumlarda bulundu:

*"Blagueur... farceur... gros bête, va!"****

Robert, Mrs. Pontellier'yle baş başayken böyle yarı ciddi yarı şakacı bir tonda konuşmazdı hiç. Mrs. Pontellier bunu neye yorması gerektiğini tam olarak bilemiyordu; o sırada, bu tutumun ne kadarının şaka, ne kadarının içten olduğunu bilmesi imkânsızdı. Robert'in, ciddiye alınacağını hiç düşünmeden, Madam Ratignolle'e pek çok kez aşk sözcükleri söylediği anlaşılıyordu. Mrs. Pontellier, kendisine karşı da böyle

---

* (Fr.) Daha neler! (ç.n.)

** (Fr.). Haydi kaybolun! Güle güle! Gidin başımdan! (ç.n.)

*** (Fr.) Soytarı... maskara... koca sersem, git işine! (ç.n.)

bir tavır içinde olmadığına memnundu. Kabul edilemez ve can sıkıcı bir şey olurdu bu.

Mrs. Pontellier evden resim malzemelerini getirmişti. Ara sıra amatör çizimler yapardı, seviyordu eğlence olsun diye resim yapmayı. Başka hiçbir uğraşın vermediği bir haz veriyordu ona bu.

Madam Ratignolle'ün resmini yapmayı denemeyi uzun zamandır istiyordu. Orada, teninin muhteşem rengini yoğunlaştıran akşam güneşinde göz kamaştıran bir Meryem misali oturan hanımefendi, model olarak hiç bu an olduğu kadar cazip gözükmemişti gözüne.

Robert karşı tarafa geçerek Mrs. Pontellier'nin bir basamak altına oturdu ki onu çalışırken seyredebilsin. Mrs. Pontellier fırçalarını, onlarla uzun süre haşir neşir olmaktan değil, doğal bir yatkınlıktan ileri gelen belli bir rahatlık ve serbestlikle tutuyordu. Robert büyük bir dikkatle çalışmasını izliyor, bir çırpıda söyleyiverdiği kısa Fransızca cümlelerle beğenisini Madam Ratignolle'e belli ediyordu.

*"Mais ce n'est pas mal! Elle s'y connait, elle a de la force, oui."**

Başka her şeyi unutmuş halde resmi seyrederken bir kere başını usulca Mrs. Pontellier'nin koluna yasladı. Başı usulca itti Mrs. Pontellier. Robert sonra bir kez daha yeltendi aynı kabahati işlemeye. Mrs. Pontellier ancak düşüncesizlik olarak görebiliyordu onun davranışını fakat bu, boyun eğmesi için bir sebep değildi. Karşı çıkıp azarlamadı fakat usulca ama kararlı bir şekilde tekrar itti onu. Robert özür dilemedi.

Resim, tamamlandığında Madam Ratignolle'e hiç benzemiyordu. Mrs. Pontellier, benzetemediğini görünce büyük bir hayal kırıklığı yaşadı. Oysa gayet güzel, pek çok açıdan memnun kalınacak bir çalışmaydı bu.

Besbelli ki, Mrs. Pontellier böyle düşünmüyordu. Eskizi, beğenmeyen gözlerle inceledi; sonra üzerine fırçasıyla kalın bir kat boya sürüp kâğıdı iki eliyle buruşturdu.

---

* (Fr.) Hiç fena değil! Gayet iyi beceriyor, yetenekli, evet. (ç.n.)

Oğlanlar koşa koşa gelip basamakları çıktılar; dörtte bir siyahi melez dadı, ondan istenen mesafeyi koruyarak peşlerinden geliyordu. Mrs. Pontellier oğlanlardan boyalarıyla diğer eşyalarını eve taşımalarını istedi. Biraz sohbet etmek, şakalaşmak için onları alıkoymaya çalıştı fakat çocuklar son derece açık yürekliydiler. Eve yalnızca şekerleme kutusunu incelemeye gelmişlerdi. Doldurmayı umarak çanak yaptıkları tombul elleriyle, anneleri hangi parçayı uygun gördüyse hiç mızmızlık etmeden alıp gittiler.

Güneş batıda alçalmıştı; güneyden tatlı, baygın, denizin baştan çıkaran kokusunu taşıyan bir yel esiyordu. Cicili bicili giysileri yenilenmiş çocuklar oyun oynamak için meşelerin altında toplanıyordu. Sesleri yüksekti, insanın içine işliyordu.

Madam Ratignolle dikişini rulo halinde kıvırdı; içine özenle yüksüğünü, makasını, ipliğini yerleştirdi, açılmaması için üzerini iğneledi. Halsizlikten yakındı, bayılacak gibiydi. Mrs. Pontellier hemen kolonya ile yelpaze getirmeye koştu. Madam Ratignolle'ün yüzüne bolca kolonya serpti, bir yandan da Robert gereksiz bir gayretle yelpazeyi sallıyordu.

Fenalık hissi çok geçmeden sona erdi. Mrs. Pontellier içten içe, altında biraz da hayal gücünün yatıp yatmadığını sormaktan kendini alamadı, zira arkadaşının yüzündeki pembelik bir an bile solmamıştı.

Ayakta durup, güzel kadının kraliçelerin, o da kimi zaman sahip olduğu bir zarafet ve görkemle uzun bir koridor şeklinde peş peşe dizilmiş verandalardan geçişini seyretti. Ufaklıklar, annelerini karşılamaya koştular. İkisi beyaz eteğine asıldı; Madam Ratignolle üçüncüyü dadının kucağından alıp kendi şefkatli kollarıyla sardı; sevgi sözcüklerine boğdu. Halbuki, herkesin çok iyi bildiği üzere, doktor iğne dahi kaldırmasını yasaklamıştı!

"Denize gidecek misiniz?" diye sordu Robert, Mrs. Pontellier'ye. Sorudan ziyade bir hatırlatmaydı bu.

"Yok, hayır," diye cevap verdi Mrs. Pontellier, kararsız bir ses tonuyla. "Yorgunum, gideceğimi sanmıyorum." Bakışları Robert'in yüzünden, uğultusu sevgi dolu ama buyurgan bir yakarışı andıran körfeze kaydı.

"Ah gelin lütfen!" diye ısrar etti Robert. "Yüzmenizi aksatmayın. Haydi kalkın. Su bir harika olmalı; bir şey kaybetmezsiniz. Gelin."

Kapı ağzında bir çivide asılı duran büyük, sert hasır şapkasını alıp Mrs. Pontellier'nin başına taktı. Basamaklardan inip yan yana kumsala doğru yürüdüler. Güneş batıda iyice alçalmıştı; tatlı, ılık bir yel esiyordu.

VI

Edna Pontellier, Robert'le kumsala gitmek istemesine rağmen, neden ilkin reddedip sonra içindeki iki zıt istekten birine boyun eğerek peşinden gittiğini bilmiyordu.

Solgun bir ışık doğuyordu içinde; bir yolu hem aydınlatan hem yasaklayan bir ışık.

Bu, ilk zamanlarda onu yalnızca allak bullak ediyordu. Düşlere, dalıp gitmelere, kendini gözyaşlarına bıraktığı gece yarısı üstüne çöken o belli belirsiz kedere sürüklüyordu.

Kısacası, Mrs. Pontellier bir insan olarak evrendeki yerinin farkına varmaya, bir birey olarak kendisi ve çevresiyle olan ilişkilerini tanımaya başlıyordu. Yirmi sekiz yaşındaki genç bir kadının ruhunun bu denli derin bir bilgeliğe eremeyeceği sanılabilir, hatta belki bu kadarı Kutsal Ruh'un herhangi bir kadına genellikle lütfettiğinden bile fazladır.

Fakat her şeyin, hele ki bir dünyanın başlangıcı, daima belirsiz, karman çorman, kargaşalı ve fazlasıyla sıkıntılıdır. Kaçımız böyle başlangıçların içinden çıkmayı başarabilmişizdir ki! Nice ruhlar yitip gitmiştir o kıyamette!

Denizin hiç kesilmeyen sesi akıl çeler; fısıldayarak, gürleyerek, mırıldanarak bir başınalığın uçurumlarında büyülü bir gezintiye, derin düşüncelerin labirentinde kaybolmaya çağırır ruhu.

Ruha seslenir deniz. Dokunuşu ürpertir; yumuşacık, çepeçevre sarar bedeni.

VII

Mrs. Pontellier kolay açılan bir kadın değildi; eskiden beri yaradılışına ters düşen bir özellikti bu. Çocukluğunda bile kendi küçük dünyasında yaşamıştı. İkili yaşamı –uyum gösteren dışsal varoluş ile sorgulayan içsel yaşantıyı– çok erken bir yaşta, içgüdüsel olarak kavramıştı.

O yaz Grand Isle'da onu daima çepeçevre saran ketumluk örtüsünü biraz olsun aralamaya başladı. Belki de onu etkileyen şeyler olmuştu; olmalıydı; güç algılanan ve açıkça görülen etkiler çeşitli yollardan onu buna yöneltmişti. Fakat en bariz etkiyi Adèle Ratignolle yaratmıştı. İlkin, Kreol kadınının akıl almaz fiziksel cazibesi çekmişti onu, zira Edna'nın güzelliğe karşı duyularına hitap eden bir duyarlığı vardı. Sonra kadının bütün varoluşunu kuşatan, herkesçe fark edilebilecek ve Edna'nın ketumluk alışkanlığıyla çarpıcı bir tezat oluşturan açık yürekliliği... işte bu bir bağ kurmuş olabilirdi. Tanrıların duygudaşlık dediğimiz, sevgi de diyebileceğimiz o incecik bağı hangi madenlerden yarattığını kim bilebilir?

Bir sabah iki kadın birlikte, kocaman beyaz şemsiyenin altında kol kola yürüyerek kumsala gitmişti. Edna, Madam Ratignolle'ü çocukları bırakmaya razı edebilmiş fakat onu küçücük bir tığ işini yanına almaktan vazgeçirememişti; Adèle yalvara yakara cebine atıvermişti onu. Nasıl olduysa, Robert'den kaçabilmişlerdi.

Kumsala yürümek az buz bir iş değildi; iki yanda birbirine karışmış dağınık çalılar, uzun, kumlu yolu sık sık umulmadık yerlerde kesiyordu. Her iki tarafta da dönümler boyu uzayıp giden sarı papatyalar vardı. Daha uzakta, aralarında sıklıkla portakal ya da limon ağaçlarından oluşan koruların bulunduğu çok sayıda bostan vardı. Uzaklarda, koyu yeşil ekin kümeleri güneşte parlıyordu.

İki kadın da hayli uzun boyluydu. Madam Ratignolle daha kadınsı ve anaçtı. Edna Pontellier'nin fiziği ise fark ettirmeden cezbederdi karşısındakini. Vücut hatları uzun, düzgün, simetrikti. Ara sıra girdiği muhteşem biçimlerle büyüleyen bu vücut, derli toplu, basmakalıp modanın en ufak bir belirtisini taşımıyordu. Yoldan geçen dikkatsiz bir gözlemci başını çevirip ikinci kere bakmayabilirdi ona. Oysa hisleri, sezgileri daha güçlü biri, Edna Pontellier'yi kalabalıktan ayıran o soylu güzelliği, duruşunun, hareketlerinin zarif keskinliğini fark ederdi.

O sabah ince müslinden, dalgalı, kahverengi bir çizginin diklemesine kestiği, beyaz bir tunik giymişti. Boynunda beyaz ketenden bir yakalık, başında kapıdaki çivide asılı duran büyük hasır şapka vardı. Başına yapışmış, hafif dalgalı, sarıya çalan kumral gür saçlarının üstünde her şekilde duruyordu şapka.

Cildine daha çok özen gösteren Madam Ratignolle ise başına bürümcük bir örtü sarmıştı; bileklerini örten, uzun köpek derisi eldivenleri vardı. Tepeden tırnağa beyazlara bürünmüştü, elbisesinin yumuşacık fırfırları içinde kaybolmuş gibiydi. Sarındığı örtüler, uçuşan kumaşlar gösterişli güzelliğine pek yakışıyordu; keskin çizgiler güzelliğini böylesine ortaya çıkaramazdı.

Kumsal boyunca bir dizi deniz kabini uzanıyordu. Kaba fakat sağlam yapılıydılar; suya bakan, korunaklı, küçük verandaları vardı. Her kabin bitişik iki bölmeden oluşuyordu ve Lebrun pansiyonunda kalan her ailenin kendilerine ayrılmış, içinde deniz banyosu için gerekli öteberi ile sahiplerinin

arzu edebileceği başka şeylerin bulunduğu bir bölmesi vardı. İki kadın yüzme niyetinde değildi; bir yürüyüş yapıp su kenarında yalnız kalabilmek için inmişlerdi sahile. Pontellier'ler ile Ratignolle'ler aynı çatı altındaki iki bölmeyi paylaşıyordu.

Mrs. Pontellier alışkın olduğu üzere anahtarını yanına almıştı. Kabinin kapısını açıp içeri girdi. Çok geçmeden elinde verandaya sereceği bir kilim ve kulübe duvarına dayayacağı çuval bezinden kılıfları olan iki kocaman kuştüyü yastıkla dışarı çıktı.

Sundurmanın gölgesinde yan yana oturdular; sırtlarını yastıklara yaslayıp ayaklarını uzattılar. Madam Ratignolle başına sardığı örtüyü çıkardı; ince, zarif bir mendille yüzünü sildi. Daima üstünde bir yere iliştirdiği uzun, ince bir şeridin ucundan sarkan yelpazesini sallamaya başladı. Edna yakalığını çıkarıp giysisinin boğazındaki düğmeleri çözdü. Yelpazeyi Madam Ratignolle'den alarak hem kendisini hem arkadaşını yelpazelemeye başladı. Hava çok sıcaktı; bir süre hiçbir şey yapmadan yalnızca sıcaktan, güneşten, gözlerini alan parlak ışıktan söz ettiler. Bir yel esiyordu oysa; değişken, sert, suları köpürten bir rüzgâr vardı. Kadınların eteklerini dalgalandırıp onları bir süre saç ve şapka tokalarını tekrar tekrar düzeltmekle, tutturmakla, sağlamlaştırmakla meşgul etti. Biraz ileride birkaç kişi suda eğleniyordu. O saatte insan sesinden eser yoktu kumsalda. Siyahlar içindeki hanım yandaki kabinlerden birinin verandasında sabah duasını okuyordu. İki sevgili, çocukların tentesini boş bulmuş, altında yüreklerinin arzularını dillendiriyordu.

Edna Pontellier'nin bakışları etrafta gezindikten sonra nihayet denize kilitlenmişti. Hava açıktı; bu sabit bakış masmavi gökyüzünün derinliklerine uzandı; ufukta birkaç beyaz aylak bulut asılıydı. Cat Adası tarafında bir Latin yelkenli* görünüyordu; güneyde, uzaktan hareketsiz gibi görünen başka yelkenliler de vardı.

---

* Yelkeni üçgen şeklinde, tek serenli yelkenli. (ç.n.)

"Kimi, neyi düşünüyorsunuz?" diye sordu Adèle arkadaşına. Muzip bir dikkatle seyrettiği Edna'nın yüzüne her çizgisiyle adeta heykel durgunluğu veren dalgın ifade karşısında şaşkındı.

"Hiç," diye yanıtladı Mrs. Pontellier, hemen ardından ekledi: "Ne aptalca! Bana kalırsa böyle sorulara içgüdüsel olarak verdiğimiz bir yanıt bu. Bir düşüneyim," diyerek devam etti; başını arkaya atıp güzel gözlerini pırıl pırıl iki ışık noktası haline gelinceye dek kıstı. "Bir düşüneyim. Herhangi bir şeyi düşündüğümün farkında değildim ama belki düşüncelerimin izini sürebilirim."

"Aman, boş verin!" diyerek güldü Madam Ratignolle. "Zorlamayı seven biri değilimdir. Bu seferlik üstünüze gitmeyeceğim. Zaten hava da düşünmek için çok sıcak, hele düşünmeyi düşünmek için!"

"Olsun, eğlence olur," diye ısrar etti Edna. "Bir kere, göz alabildiğine uzanan deniz ve masmavi göğün altında kımıltısız duran yelkenliler, öylece oturup seyretmek istediğim harika bir manzara ortaya çıkardı. Yüzüme çarpan sıcak rüzgâr aklıma –herhangi bir bağlantı bulamasam da– Kentucky'de bir yaz gününü getirdi, boyları yarı belini aşan otların arasında yürüyen küçük kıza okyanus kadar büyük görünen bir çayırı hatırladım. Yürürken kollarını yüzer gibi savuruyor, upuzun otları suda kulaç atarcasına itiyordu. Ah, bağlantıyı şimdi buldum!"

"O gün Kentucky'de otların arasından geçerek nereye gidiyordunuz?"

"Hatırlamıyorum. Büyük bir tarladan çaprazlamasına geçiyordum yalnızca. Şapkam görüşümü engelliyordu. Yalnızca önümde uzanan yeşilliği görebiliyordum ve içimde yolun sonuna varmadan sonsuza dek yürümek zorundaymışım gibi bir his vardı. Korkuyor muydum, yoksa halimden memnun muydum hatırlamıyorum. Eğleniyordum herhalde."

"Bir pazar günü olması pek olası," diyerek güldü; "ayinden kaçmışımdır, Presbiteryen Kilisesi'nde babamın matem

havasında okuduğu ve şimdi bile düşününce tüylerimi diken diken eden duadan."

"Yoksa o gün bugündür ayinlerden kaçıyor musunuz *ma chère*?"* diye takıldı Madam Ratignolle.

"Hayır! Katiyen!" dedi Edna telaşla. "O zamanlar biraz aklı havada bir çocuktum, sorgusuz sualsiz yanlış dürtülerin peşine takılmıştım. Aksine, hayatımın bir döneminde dinin üzerimde büyük bir etkisi oldu; on iki yaşımdan ta ki –ta ki, ne zamana– yani şimdiye dek, gerçi üzerinde çok da düşünmüş değilim; böyle gelmiş, böyle gidiyor. Fakat biliyor musunuz," deyip aniden sustu, keskin gözlerini Madam Ratignolle'e çevirerek öne eğildi, yüzünü arkadaşınınkine yaklaştırdı. "Bu yaz bazen yine o yeşil çayırda yürüdüğümü hissediyorum; aylak aylak, amaçsız, hiçbir şey düşünmeden, kılavuzsuz."

Madam Ratignolle elini yanı başındaki Mrs. Pontellier'ninkinin üstüne koydu. Elin çekilmediğini görünce sıkı sıkı, içtenlikle tuttu. Hatta öbür eliyle okşadı biraz, şefkatle, alçak sesle, *"Pauvre chérie,"*** diye mırıldanarak.

Bu hareket başta biraz aklını karıştırdıysa da Edna çok geçmeden kendini Kreol kadınının yumuşak okşayışlarına bırakıverdi. Sevginin davranışlarla belli edilmesine, dillendirilmesine alışık değildi; kendisi için de, başkaları için de geçerliydi bu. Kız kardeşi Janet'la bolca kavga etmek gibi kötü bir alışkanlıkları vardı. Ablaları Margaret ise anaç ve vakurdu; muhtemelen sebebi, anneleri onlar daha çok küçükken öldüğü için annelik görevini ve evin sorumluluklarını çok genç bir yaşta üstlenmek zorunda kalmasıydı. Margaret heyecanlı değil, pratik biriydi. Edna'nın nadiren arkadaşlık ettiği kızlar da olmuştu fakat tesadüfen veya değil, kalıptan çıkmış gibi kapalı kutuydu hepsi. Edna, kendi mesafeli kişiliğinin bununla çok ilgisi olabileceğinin, hatta belki de bu-

---

* (Fr.) Şekerim. (ç.n.)

** (Fr.) Vah zavallıcığım! (ç.n.)

nun tek sebebi olduğunun farkına varamamıştı. Okuldaki en yakın arkadaşı, oldukça nadir rastlanan bir entelektüel kapasiteye sahip, Edna'nın imrendiği, taklit etmeye uğraştığı gösterişli kompozisyonlar yazan bir kızdı. Birlikte İngiliz klasikleri hakkında coşkuyla konuşur, kimi zaman dini ve siyasi tartışmalara girerlerdi.

Dışarıdan bakınca herhangi bir belirtisi, bir yansıması görülmeyen fakat bazı zamanlarda onu içten içe rahatsız eden bir yönü sık sık şaşırtıyordu Edna'yı. Çok küçük bir yaşta –belki dalga dalga otlar okyanusunu geçtiği zamandı– babasını Kentucky'de ziyaret eden, gururlu, hüzünlü gözleri olan bir süvari subayına çılgınca âşık olduğunu hatırlıyordu. Subay orada olduğu sürece yanından ayrılamamış, Napoléon'unkini andıran, bir tutam siyah saçın alnına düştüğü yüzünden gözlerini alamamıştı. Fakat süvari subayı sessiz sedasız kayıp gitmişti hayatından.

Başka bir seferinde, komşu plantasyonlardan birindeki bir hanımı ziyaret eden genç bir beyefendiye gönül vermişti. Mississippi'ye taşınmalarından sonraydı. Genç adam ve bu genç hanım nişanlıydı ve evleneceklerdi; ikisi bazen Margaret'ı çağırır, birlikte faytonla ikindi gezintisine çıkarlardı. Edna bir küçük hanımdı henüz, ergenliğe yeni adım atmıştı ve nişanlı genç için hiç ama hiçbir şey ifade etmediğini fark etmek derinden yaralamıştı onu. Fakat sonra nişanlı genç de, hayallerin peşinden kaybolup gitti.

Kaderinin dönüm noktasını yaşadığını düşündüğü sırada yetişkin bir genç kadındı. Büyük bir tragedya oyuncusunun yüzü ve endamı hayallerine giriyor, duygularını harekete geçiriyordu. Bu karasevdaya gerçeklik katan, ısrarla sürüp gidişiydi. Ümitsizliği ise büyük bir tutkunun yüce renklerini veriyordu ona.

Masasının üstünde tragedya oyuncusunun çerçeveli resmi dururdu. Kim istese, kuşkulanmaya, yorum yapmaya gerek olmaksızın, bir tragedya oyuncunun portresine sahip

olabilirdi. (Edna'nın yücelttiği kötücül bir düşünceydi bu.) Başkalarının önündeyken oyuncunun olağanüstü yeteneğine olan hayranlığını dile getirir, fotoğrafı elden ele dolaştırır, uzun uzadıya oyuncuya benzerliğinden söz ederdi. Yalnızkense bazen masadan alıp tutkuyla öperdi soğuk camı.

Léonce Pontellier'yle evlenmesi tümüyle rastlantı eseriydi; bu bakımdan, Kader'in hükmü olarak maskelenen pek çok başka evlilikle benzerlik gösteriyordu. Herkesten sakladığı büyük aşkı sürerken tanışmıştı onunla. Adam, erkeklerin alışkanlığı olduğu üzere, Edna'ya âşık olmuş ve kendinde arzulanacak hiçbir şey bırakmayan bir içtenlik ve hararetle evlenme teklif etmişti. Edna hoşlanıyordu ondan; kendisine olan sonsuz bağlılığı gururunu okşuyordu. Aralarında bir düşünce ve zevk uyumu olduğunu hayal ediyordu ki bu hayali de boş çıktı. Bunlara bir de babasının ve ablası Margaret'ın Katolik bir erkekle evlenmesine şiddetle karşı çıkması eklenince, Edna'nın Mr. Pontellier'yi kocası olarak kabul etmesinin ardında daha fazla neden aramamıza gerek kalmıyor.

Mutlulukların en büyüğü, ki bu tragedya oyuncusuyla evlenmek olurdu, bu hayatta düşmemişti payına. Ona tapan bir erkeğin sadık eşi olarak, gerçeklerin dünyasındaki yerini gururla alırken aşk ve hayaller âleminin kapılarını arkasından sonsuza dek kapadığını düşünüyordu.

Çok geçmeden tragedya oyuncusu da süvari subayına, nişanlı gence ve başka birkaç erkeğe katılmak üzere ortadan kaybolmuş, Edna kendini gerçeklerle yüz yüze bulmuştu. Kocasını zamanla sevmeye başladı. Bu sevgiye rengini, ne onu yok etme tehlikesi taşıyacak bir tutkunun ne de aşırı ya da hayali bir yakınlığın verdiğini tarifsiz bir memnuniyetle fark etti.

Çocuklarına karşı günü gününe uymaz, dürtüsel bir sevgi besliyordu. Onları kimi zaman coşkuyla bağrına basar, kimi zamansa unuturdu. Çocuklar önceki yazın bir kısmını baba-

annelerinin yanında Iberville'de geçirmişti. Orada mutlu ve afiyette olduklarını bilen Edna, yoğun bir hasret duygusuna kapıldığı bazı anlar dışında özlememişti onları. Kendine bile itiraf etmese de, yoklukları onun için bir rahatlama olmuştu. Sanki gözü kapalı üstlendiği, Kader'in kendisini uygun yaratmadığı bir sorumluluktan kurtulmuş gibiydi.

Yüzleri denize dönük kumsalda oturdukları o yaz günü Edna, Madam Ratignolle'e bütün bunları açmadı. Fakat yine de epeyce bir kısmı kaçıvermişti ağzından. Başını Madam Ratignolle'ün omzuna yaslamıştı. Yüzü al al, kendi sesiyle ve açık yürekliliğin alışık olmadığı tadıyla sarhoş olmuş gibiydi. Bu tat şarap ya da ilk kez solunan özgürlük gibi allak bullak etmişti onu.

Yaklaşanların sesleri duyuldu. Robert'di gelen, etrafını sarmış bir alay çocukla onları arıyordu. Pontellier'lerin ufaklıkları da yanındaydı, Madam Ratignolle'ün küçük kızını ise kucağına almıştı. Başka çocuklar da vardı yanlarında, peşlerinden gelen iki bakıcı memnuniyetsiz ve bıkkın görünüyordu.

İki kadın hemen ayağa fırladı, örtüleri üstlerinden atıp silkmeye, kaslarını rahatlatmaya koyuldular. Mrs. Pontellier yastıklarla kilimi kabinin içine fırlattı. Çocukların hepsi birden tenteye seğirtti; tek sıra olup gözlerini hâlâ karşılıklı yeminler ederek iç geçiren sevgililere diktiler. Sevgililer sessiz bir itirazla yetinerek ayağa kalkıp ağır adımlarla başka bir yere doğru uzaklaştılar.

Çocuklar tenteyi ele geçirince Mrs. Pontellier onlara katılmak için yanlarına gitti.

Madam Ratignolle ise Robert'den kendisine eve kadar eşlik etmesini rica etti. Kol ve bacaklarına kramplar girdiğinden, eklemlerinin tutulduğundan şikâyet etti. Yürürken Robert'in koluna asılıyordu.

VIII

"Bana bir iyilik yapın Robert," dedi güzel yol arkadaşı Robert'e, neredeyse ağır adımlarla eve doğru yola koyuldukları anda. Başını kaldırıp, elindeki şemsiyenin yuvarlak gölgesinin altında koluna yaslandığı Robert'in yüzüne baktı.

"Elbette, ne isterseniz," dedi Robert dönerek. Kadının düşünceli, biraz da merak dolu gözlerine baktı.

"Tek bir ricam var, Mrs. Pontellier'yi rahat bırakın."

"Tiens!" diye bir çığlık kopardı Robert ani, çocuksu bir kahkahayla. *"Voilà que Madame Ratignolle est jalouse."**

"Saçmalamayın! Samimi söylüyorum, ciddiyim sözlerimde. Mrs. Pontellier'yi rahat bırakın."

"Neden?" diye sordu Robert, yol arkadaşının ısrarı karşısında ciddileşerek.

"Bizden biri değil o, bizim gibi değil. Sizi ciddiye almak gibi talihsiz bir yanılgıya düşebilir."

Canı sıkılan Robert'in yüzü kızardı, başından çıkardığı yumuşak şapkasını sabırsızca bacağına vurarak yürümeye başladı. Sert bir sesle, "Neden beni ciddiye almayacakmış?" diye sordu. "Hokkabaz mıyım ben? Palyaço muyum, şaklaban mıyım? Neden ciddiye almayacakmış beni? Siz Kreollere katlanamıyorum doğrusu! Bana eğlence programının bir parçası gözüyle bakmaktan hiç vazgeçmeyecek misiniz?

---

* (Fr.) Bakın hele! Madam Ratignolle kıskançlık yaparmış! (ç.n.)

Umuyorum ki Mrs. Pontellier beni ciddiye alıyordur. Umuyorum, hiç değilse onun bende bir *blagueur*'den fazlasını görebilecek kadar muhakeme yeteneği vardır! Ufacık bir şüphem dahi olsaydı..."

Madam Ratignolle, "Ah, yeter ama Robert!" diyerek Robert'in hararetli konuşmasını kesti. "Düşünmeden konuşuyorsunuz. Kumda oynayan şu çocuklar bile sizden daha çok düşünür söz söylemeden önce. Burada tanıdığınız evli kadınlardan herhangi birine gösterdiğiniz ilgide zerre kadar ciddiye alınma isteği olsaydı, tanıdığımız beyefendi olmazdınız, size güvenen insanların eşleri ve kızlarıyla görüşmeniz de uygun olmazdı."

Madam Ratignolle, Tanrı buyruğu gibi inandığı şeyleri dile getirmişti. Genç adam sabırsızlıkla omuz silkti.

"Ya! Demek öyle! Fakat yanılıyorsunuz!" Şapkasını hiddetle başına geçirdi. "Bir dosta böyle sözler söylemenin hiç de hoş olmadığını bilmeniz gerekir."

"Bütün konuşmamız karşılıklı iltifatlardan mı ibaret olmalı yani? *Ma foi!**"

"Evet, hiç hoş değil. Bir kadının kalkıp da..." Robert aldırışsızca devam ediyordu ki birden sözü değiştirdi: "Hani Arobin gibi olsam – Alcée Arobin'in konsolosun karısıyla Biloxi'deki hikâyesini hatırlıyorsunuz, değil mi?" diyerek, Alcée Arobin'le konsolosun karısının hikâyesini, ardından hiç yazılmamış olması gereken mektuplar alan, Fransız Operası'ndan bir tenorun hikâyesini ve kimi sıkıcı kimi eğlenceli daha başka hikâyeler anlattı durdu, ta ki sonunda Mrs. Pontellier ve genç erkekleri ciddiye alma yanılgısına düşmeye yatkınlığı unutulana dek.

Madam Ratignolle eve vardıktan sonra bir saat dinlenmeye çekildi, faydalı olduğunu düşünüyordu bunun. Robert, yanından ayrılmadan önce iyi niyetli uyarısını tahammülsüzlükle –"kabalık" demişti buna– karşıladığı için ondan özür diledi.

---

* (Fr.) Daha neler! (ç.n.)

"Yalnız bir konuda yanıldınız Adèle," dedi Robert, yüzünde hafif bir gülümsemeyle. "Mrs. Pontellier'nin beni ciddiye almasının hayatta imkânı yok. Asıl beni kendimi ciddiye almam konusunda uyarmalıydınız. O zaman tavsiyenizin bir karşılığı olur, üstüne düşünebileceğim bir şey söylemiş olurdunuz. *Au revoir.** Fakat gerçekten de yorgun görünüyorsunuz siz," dedi sonra endişeyle. "Bir fincan et suyuna çorba ister misiniz? Gidip size hemencecik sıcak bir çay yapayım mı? Yapayım ha, içine bir damla Angostura likörü de damlatırım."

Madam Ratignolle çorbaya razı geldi, nazik ve kabul edilebilir bir öneriydi. Robert bizzat gitti mutfağa; bungalovlardan ayrı bir binadaydı mutfak, evin arkasına düşüyordu. Altın sarısıyla kahverengi karışımı çorbayı da zarif Sèvres porseleni fincanda yine kendi getirdi. Tabağın kenarına bir iki tane gevrek kraker koymuştu.

Odanın açık kapısını örten perdeden çıkan çıplak, beyaz bir kol uzanıp Robert'in elinden fincanı aldı. Madam Ratignolle, *bon garçon*** olduğunu söyledi Robert'e, gerçekten de böyle düşünüyordu. Robert teşekkür ederek "evin" yolunu tuttu.

Tam o sırada iki sevgili de pansiyonun bahçesine adım atıyordu. Deniz kıyısındaki su meşeleri misali birbirlerine yaslanmışlardı. Ayakları yerden kesilmişti sanki. Başları tepetaklak edilse de olurdu, öyle emin adımlarla yürüyorlardı bulutların üzerinde. Ağır ağır arkalarından gelen siyahlı hanım, her zamankinden biraz daha solgun, daha bezgin duruyordu. Mrs. Pontellier ile çocuklar görünürlerde yoktu. Robert gözleriyle uzakları tarayarak onları aradı. Herhalde akşam yemeğine dek ortalarda görünmeyeceklerdi. Genç adam annesinin odasına çıktı. Oda evin çatı katındaydı; tuhaf açıları, eğri, acayip bir tavanı vardı. Körfeze bakan iki

---

* (Fr.) Hoşça kalın. (ç.n.)

** (Fr.) İyi bir çocuk. (ç.n.)

çatı penceresinden manzara göz alabildiğine uzanıyordu. Mobilyalar hafif, yazlık ve kullanışlıydı.

Madam Lebrun dikiş makinesinin başında dikiş dikmekle meşguldü. Küçük bir siyahi kız yere oturmuş eliyle makinenin pedalına basıyordu. Kreol kadını, sağlığını tehlikeye atabilecek her ihtimale karşı tedbiri asla elden bırakmaz.

Robert gidip çatı pencerelerinden birinin geniş pervazına oturdu. Cebinden bir kitap çıkardı; sayfaları çevirişindeki dikkate ve sürate bakılırsa oldukça büyük bir hevesle okumaya koyulmuştu. Dikiş makinesinin takırtısı odada çınlıyordu. Ağır, eski makinelerdendi. Sessizlik anlarında Robert ile annesi gelişigüzel sohbet ediyorlardı.

"Mrs. Pontellier nerede?"

"Çocuklarla birlikte kumsalda."

"Ona *Goncourt*'u* vermeye söz verdim, giderken yanına almayı unutma. Küçük masanın arkasındaki rafta duruyor." Sonra, beş veya sekiz dakika boyunca gıcır gıcır gıcır tak!

"Victor faytonla nereye gidiyor?"

"Faytonla mı? Victor mu?"

"Evet, şurada ileride. Bir yere gitmeye hazırlanır gibi bir hali var."

"Seslensene." Gıcır gıcır gıcır!

Robert ta rıhtımdan duyulabilecek tiz, keskin bir ıslık çaldı.

"Bakmıyor."

Madam Lebrun pencereye seğirtti. "Victor!" diye seslendi. Mendilini salladı, tekrar seslendi. Aşağıdaki genç adam arabaya binip atları dörtnala sürdü.

Madam Lebrun makinesinin başına döndü, yüzü sinirden kıpkırmızıydı. Victor, küçük oğlu, Robert'in kardeşiy-

---

* Fransız romancı ve eleştirmen Edmond Louis Antoine Huot de Goncourt (1822-1896). Adı verilmeyen kitabın onun tarafından yazılmış olduğu anlaşılıyor. (ç.n.)

di; bela arayan bıçkınlığı, çelik gibi iradesiyle tam bir *tête montée.*[*]

"İstediğin an kafasına vura vura alacağı kadar akıl sokmaya hazırım."

"Ah, babanız hayatta olacaktı!" Gıcır gıcır gıcır gıcır tak! Mösyö Lebrun evliliklerinin erken yıllarında öteki dünyaya göçmüş olmasaydı, evrenin akışının ve dolayısıyla buna bağlı olan her şeyin açıkça daha mantıklı, daha yüce olacağı, Madam Lebrun'ün sabitfikirlerinden biriydi.

"Montel'den haber var mı?" Montel, son yirmi yılını Mösyö Lebrun'ün ölümünün Lebrun'lerin evinde yarattığı boşluğu doldurmak gibi ümitsiz bir heves ve arzuyla geçirmiş orta yaşlı bir beyefendiydi. Gıcır gıcır tak gıcır!

"Mektubu şuralara bir yere koymuş olacağım." Madam Lebrun dikiş makinesinin çekmecesine baktı, dikiş kutusunun dibinde buldu mektubu. "Sana önümüzdeki ayın başında Vera Cruz'da olacağını söylememi istemiş," –gıcır gıcır!– "demiş ki, eğer hâlâ ona katılmaya niyetliysen..." Tak! Gıcır gıcır tak!

"Niye daha önce söylemedin anne? Gitmek istediğimi biliyordun..." Gıcır gıcır gıcır!

"Mrs. Pontellier'yle çocuklar geliyor mu bari? Yine geç kalacak öğle yemeğine. Bir kere de vaktinde hazırlanmaya başlamaz." Gıcır gıcır! "Nereye gidiyorsun?"

"Goncourt nerede demiştin?"

---

* (Fr.) Asabi, sinir küpü. (ç.n.)

IX

Salonun bütün ışıkları yanıyordu; bütün lambalar, duman tüttürmeden veya patlama tehlikesi yaratmadan açılabilecekleri son noktaya kadar açılmıştı. Aralıklarla duvarlara asılmış, tüm odayı çepeçevre sarıyorlardı. Portakal ve limon dalları toplamıştı biri, aralarına pek sevilen zarif çiçeklerden serpiştirmişti. Dalların koyu yeşili, körfezi köpürten sert rüzgârın kaprisine boyun eğerek şişen, uçuşan, dalgalanan beyaz müslin perdelerin önünde iyice belirginleşiyor, parlıyordu.

Robert ile Madam Ratignolle arasında kumsal dönüşü geçen samimi konuşmadan birkaç hafta sonra bir cumartesi akşamıydı. Alışılmadık bir koca, baba ve arkadaş kalabalığı pazar gününü geçirmek üzere pansiyona doluşmuştu; aileleri tarafından, Madam Lebrun'ün de önemli ve elzem yardımlarıyla, gereğince eğlendiriliyorlardı. Yemek masalarının hepsi salonun bir yanına çekilmiş, çevrelerine yan yana veya daire oluşturacak şekilde sandalyeler yerleştirilmişti. Bütün aileler, akşamın daha erken saatlerinde küçük arkadaş gruplarında içlerini dökmüş, dedikodularını yapmıştı. Şimdi dinlenme isteği ağır basıyordu besbelli; sırdaş grupları genişleyecek, konuşma daha genel bir havaya bürünecekti.

Çocukların çoğuna normal saatlerinden daha geç yatma izni verilmişti. Küçük bir grup çocuk, yüzükoyun yere uzan-

mış, Mr. Pontellier'nin getirdiği karikatür dergilerinin renkli sayfalarını karıştırıyordu. Pontellier oğlanları bakmalarına izin veriyor ve otoritelerini hissettiriyorlardı.

Eğlence olarak müzik, dans ve şiir vardı; daha doğrusu, seçenek olarak sunuluyorlardı. Fakat ortada ne bir program akışı ne de böyle bir programın önceden düşünüldüğüne ya da bunun için hazırlık yapıldığına dair bir belirti vardı.

Akşamın erken bir saatinde Farival'lerin ikizleri ricalarla piyano başına oturtuldu. Kızlar on dört yaşındaydı, Bakire'nin renklerinde –mavi-beyaz– giyinirlerdi daima, Bakire Meryem'e adanarak vaftiz edilmişlerdi. "Zampa" operasından bir düet ve ardından, salonda bulunan herkesin samimi ısrarlarıyla "Şair ve Köylü" uvertürünü çaldılar.

"Allez vous-en! Sapristi!" diye bir çığlık kopardı papağan kapının dışından. O sırada orada bulunanlar arasında, bu nadide performansları o yaz ilk kez dinlemediğini itiraf edecek dürüstlükteki tek varlık oydu. İkizlerin dedesi ihtiyar Mösyö Farival, müziğin bölünmesine sinirlenmişti, kuşun karanlık bir yere kapatılması konusunda ısrar etti. Victor Lebrun karşı çıktı, ki hükümleri Kader kadar değişmez biriydi o. Bereket versin papağan eğlenceyi bir daha bölmedi, besbelli ki doğasındaki tüm zehri o tek ani patlamayla ikizlere kusmuştu.

Daha sonra biri kız, biri erkek iki genç kardeş şiir okudu, salonda bulunan herkesin şehirde, kış akşamları eğlencelerinde defalarca dinlediği şiirlerdi bunlar.

Küçük bir kız ortaya çıkıp bir etek dansı yaptı. Annesi piyanoda eşlik ediyor, bir yandan da açgözlü bir imrenme ve tedirgin gözlerle kızını seyrediyordu. Tedirgin olmasına hiç gerek yoktu halbuki. Çocuk duruma tam anlamıyla hâkimdi. Giysisi dansa uygun, siyah tüldendi; siyah ipek çorapları vardı. İnce boynu ve kolları çıplaktı, maşayla dalgalandırılmış saçları başının üstünde yumuşacık siyah tüyler gibi duruyordu. Hareketleri zarifti, siyah pabuçlu küçücük ayakla-

rı, baş döndüren bir hız ve keskinlikle ileri geri, yukarı aşağı savruldukça parlıyordu.

Aslında, herkesin dans etmemesi için bir neden yoktu. Madam Ratignolle dans edemezdi, o da piyano çalmayı sevinçle kabul etti. Çok güzel piyano çalardı; harika vals ritimleri tutturur, eserlere gerçekten de ilham veren bir his katardı. Müziğe çocukları için devam ettiğini söylerdi; kendisi de, eşi de müziği evi renklendirmenin, çekici kılmanın bir yolu olarak görüyordu.

Neredeyse herkes dans ediyordu. Yalnızca ikizler, ikisinden birinin bir erkeğin kollarında salonda dönüp duracağı birkaç dakikalık ayrılığı göze alamadıklarından, oturuyorlardı. Birlikte dans edebilirlerdi ama akıllarına gelmemişti.

Çocuklar yatırıldı. Bazıları hiç karşı koymadı, bazılarıysa çığlık çığlığa bağırıp itirazlar ederek sürüklene sürüklene götürüldü. Dondurma servisi sonrasına dek oturmalarına izin verilmişti ki bu da hoşgörünün sınırıydı doğal olarak.

Dondurma, yanında pastayla dağıtıldı; farklı boylarda dilimler kesilip tabaklara konmuş altın ve gümüş renkli pastayı iki siyahi kadın öğleden sonra mutfağın arkasında, Victor'un gözetimi altında yapmıştı. Pastanın çok başarılı olduğuna karar verildi; kusursuzdu gerçekten, yalnızca vanilyası azıcık daha az veya şekeri azıcık daha fazla olabilirdi, birazcık daha dondurulabilirdi, tuz hiç katılmayabilirdi. Victor başarısıyla gurur duyuyordu; herkese tavsiye ediyor, bol bol almaları için ısrar ediyordu.

Mrs. Pontellier iki kere eşiyle, bir kere Robert'le, bir kere de rüzgârda salınan bir saz gibi dans eden uzun ince Mösyö Ratignolle'le dans ettikten sonra verandaya çıktı. Alçak pencere pervazına oturdu; buradan hem salonu görebiliyor hem körfeze bakabiliyordu. Doğuda hafif bir ışıltı vardı. Ay yükseliyordu, gizemli pırıltısı milyonlarca ışık zerresi olup huzursuz, uzak sulara dökülüyordu.

"Matmazel Reisz'ı dinlemek ister misiniz?" diye sordu verandaya, Edna'nın yanına gelen Robert. Elbette Matmazel Reisz'ı dinlemek isterdi Edna, fakat rica etmenin boşuna olacağını düşünüyordu.

"Ben rica ederim," dedi Robert. "Onu dinlemek istediğinizi söylerim. Sizi seviyor, gelir." Arkasını dönüp hızla uzaktaki bungalovlardan birine doğru seğirtti. Matmazel Reisz evin içinde ayaklarını sürüye sürüye dolaşıp duruyordu. Bir sandalyeyi odanın bir içine bir dışına taşıyor, ara ara, yan bungalovda bakıcısının uyutmaya çalıştığı bebeğin ağlamasına söyleniyordu. Ufak tefek, sevimsiz bir kadındı, gençlik yılları geride kalmıştı. Sözünü sakınmayan tavrı ve başkalarının haklarını çiğneme eğilimi yüzünden neredeyse herkesle kavga etmişti. Robert'in onu ikna etmesi pek de zor olmadı.

Robert'le salona girdiklerinde dans yavaşlamıştı. Matmazel Reisz salona girerken başıyla kibirli, eğreti bir selam verdi. Çirkin bir kadındı; küçük, kırışık bir yüzü ve bedeni, ışıldayan gözleri vardı. Hiç mi hiç giyim zevki yoktu, başının bir yanına yırtık pırtık siyah bir tülle yapma menekşeler tuttururdu hep.

"Mrs. Pontellier'ye ne çalmamı istediğini sorun," diye Robert'den rica etti. Dimdik oturuyordu piyanonun başında, tuşlara dokunmuyordu henüz, Robert'in pencerede oturan Edna'dan getireceği yanıtı bekliyordu. Piyanistin gelişiyle genel bir şaşkınlık ve içten bir hoşnutluk havası yayılmıştı salona. Ortam durulmuştu, bir beklenti havası sinmişti her yere. Ufak tefek, kibirli kadının isteğinin dikkatleri üzerine çekmesi Edna'yı biraz utandırmıştı. Seçim yapmaya cüret etmeyecekti, Matmazel Reisz'ın kendi istediği bir eseri çalmasını rica etti.

Edna kendi deyimiyle müziği çok severdi. Ezgiler, güzel çalındıklarında zihninde imgeler uyandırırdı. Ara sıra, Madam Ratignolle piyano çalarken veya etüt yaparken salon-

da oturmaktan hoşlanırdı. Kadının çaldığı eserlerden birine Edna "Yalnızlık" adını vermişti. Kısa, hüzünlü, minör bir eserdi. Adı başkaydı aslında, ama Edna ona "Yalnızlık" diyordu. Bu ezgiyi duyduğunda, deniz kıyısında ıssız bir kayanın yanında ayakta duran bir erkek figürü canlanıyordu zihninde. Çıplaktı adam. Çaresiz bir teslimiyet ifadesiyle, kanat çırparak uzaklaşan bir kuşa bakıyordu.

Bir başka eser, göğsü açıkta bırakan ampir tarzı bir balo elbisesi giymiş zarif bir genç kadını getiriyordu aklına. Upuzun bir caddede, iki yanda yüksek çalı çitler arasında küçücük adımlarla, dans eder gibi yaklaşıyordu kadın. Bir başkası, oyun oynayan çocukları hatırlatıyordu; bir diğeri nedense yalnızca bir kediyi okşayan vakur bir hanımefendiyi.

Matmazel Reisz daha ilk akorlara basar basmaz, Mrs. Pontellier omurgasından aşağı inen keskin bir ürperme hissetti. Piyanoda bir sanatçıyı ilk kez dinlemiyordu. Ama belki ilk kez hazırdı, belki ilk kez varlığı sonsuz hakikatin etkisine açık hale gelmişti.

Bir araya gelip parıldayacağını sandığı resimlerin, hayalinde canlanmasını bekledi. Beklemesi boşunaydı. Ne yalnızlık imgeleri gördü ne umut ne özlem ne de çaresizlik. Ruhundaki tutkulardı canlanan; savuruyor, kamçılıyorlardı ruhunu, kusursuz bedenine günbegün çarpan dalgalar gibi. Titriyordu, nefes alamıyordu, gözyaşlarına boğulmuştu.

Matmazel çalmayı bitirmişti. Ayağa kalktı, sert ve kibirli bir baş selamı verdi. Sonra teşekkür ya da alkış için beklemeden çıkıp gitti. Verandadan geçerken Edna'nın omzuna dokundu.

"Müziği beğendiniz mi?" diye sordu. Genç kadın yanıt verebilecek durumda değildi, titreyen elini piyanistin eline bastırdı. Matmazel Reisz Edna'nın heyecanını, hatta gözlerindeki yaşları fark etmişti. Tekrar omzuna hafifçe vurarak şöyle dedi:

"Çalmaya değer tek kişi sizsiniz. Ötekiler mi? Pöh!" Sonra da ayaklarını sürüye sürüye verandayı geçerek sessizce bungalovunun yolunu tuttu.

"Ötekiler" konusunda yanılıyordu oysa. Sunduğu dinleti, bir heyecan dalgasına yol açmıştı. "Nasıl da tutkuyla çalıyor!" "Ne büyük bir sanatçı!" "Hep söylerim, kimse Matmazel Reisz gibi Chopin çalamaz." "Hele o son prelüd! *Bon Dieu!** İnsanın içini titretiyor!"

Saat geç oluyordu, genel eğilim dağılmaktan yanaydı. Fakat biri, belki de Robert, o gizemli saatte, o gizemli mehtabın altında yüzmeyi düşünüyordu.

---

* (Fr.) Ya Rabbim! (ç.n.)

X

Her halükârda öneride bulunan Robert'di ve karşı çıkan olmadı. Yola koyulduğunda, istisnasız herkes peşinden gitmeye istekliydi. Yola koyulmamıştı gerçi; yolu göstermişti yalnızca. Kendisi, oyalanıp gruptan ayrı durmak istedikleri belli olan iki sevgiliyle birlikte arkadan geliyordu. Aralarına giriyordu yürürken, bunu kötü niyetle mi, haylazlıkla mı yaptığını kendisi de bilmiyordu.

Pontellier'ler ile Ratignolle'ler önden gidiyordu, kadınlar kocalarının koluna girmişti. Edna, Robert'in sesini duyuyordu arkalarında, söylediklerini de anlayabiliyordu bazen. Neden yanlarına gelmediğini merak ediyordu. Ondan beklenmeyecek bir hareketti bu. Son zamanlarda bütün gün Edna'dan uzak durduğu oluyordu, sonra ertesi gün ve daha ertesi gün, kaçırdığı saatleri telafi etmek istercesine, ona olan bağlılığı iki katına çıkıyordu. Bir bahaneyle ondan uzak kaldığı günlerde özlüyordu onu Edna, tıpkı güneşli günlerde akla gelmeyen güneşi bulutlu bir günde özler gibi.

Küçük gruplar halinde kumsala yürüdüler. Konuşup gülüyorlardı, şarkı söyleyenler vardı. Klein's Otel'de bir müzik grubu çalıyordu; uzaklığın zayıflattığı, cılız bir ezgi ulaşıyordu sahile. Tuhaf, alışılmadık kokular vardı etrafta; deniz, yosun ve yeni sürülmüş ıslak toprakla, yakındaki bir tarladan gelen, beyaz çiçeklerin yoğun aromasının bir ka-

rışımı. Gece, hafifçe çökmüştü denizin ve karanın üstüne. Karanlığın ağırlığı yoktu, gölgeler yoktu. Ayın beyaz ışığı, yumuşacık ve gizemli bir uyku gibi ağmıştı dünyanın üstüne.

Pek çoğu, doğuştan alışkınmış gibi giriverdi suya. Deniz sakindi şimdi, birbirine karışan, beyaz ve aheste yılanlar gibi vurdukları ve köpürerek geri çekildikleri kıyıya dek bölünmeyen miskin, geniş dalgalar halinde kabarıyordu.

Edna bütün yaz boyunca yüzme öğrenmeye uğraşmıştı. Hem erkeklerden hem kadınlardan, hatta bazı durumlarda çocuklardan yardım almıştı. Robert hemen hemen her gün sistematik olarak ona ders vermişti, çabalarının boşuna olduğunu fark ettiğinden neredeyse pes etmek üzereydi. Sudayken, yakınında uzanıp onu tutacak bir el olmadıkça, engel olamadığı bir korku kaplıyordu Edna'nın içini.

Fakat o gece önce yalpalayan, sendeleyen, tutunmaya çalışan, sonra birden güçlerinin farkına varıp ilk kez kendi başına, cesaret ve büyük bir özgüvenle yürüyüveren küçük bir çocuk gibiydi. Sevincinden haykırabilirdi. Bedenini birkaç kulaç boyunca su üstünde tutmayı başardığı anlarda haykırdı da.

Müthiş bir coşkuyla dolmuştu içi, sanki ruhuyla bedeninin işleyişini idare etmesini sağlayan özel bir güç verilmişti kendisine. Korkusuz, gözü kara kesilmişti, gücünü fazla büyütüyordu gözünde. Uzaklara, daha önce hiçbir kadının açılmadığı kadar uzaklara açılmak istiyordu.

Edna'nın beklenmedik başarısı merak, alkış ve hayranlık konusu olmuştu. Herkes, istenen sonucun kendi özel yöntemi sayesinde elde edildiğini söyleyerek kendine pay çıkarıyordu.

"Ne kolaymış meğer!" diye düşündü Edna. "Hiç de zor değilmiş," dedi yüksek sesle. "Niye daha önce anlamadım ki bunu? Bebek gibi çırpınıp durduğum zamanları düşünseniz!" Spor ve yarış gruplarına katılmayacaktı, yeni keşfettiği gücünün esrikliğinde tek başına yüzmeyi seçti.

Uçsuz bucaksızlık ve bir başınalık hissini içine çekmek için yüzünü denizden yana döndü; önünde uzanan, mehtabın aydınlığına karışan ve onda kaybolan geniş sular bu heyecanlı hayali taşır gibiydi.

Bir ara dönüp sahile, orada bıraktığı insanlara baktı. Fazla uzaklaşmış değildi; yani deneyimli bir yüzücüye göre fazla bir uzaklık sayılmazdı. Fakat Edna'nın yüzmeye alışık olmayan bakışıyla, ardında uzanan su, kendi gücüyle, yardımsız asla aşamayacağı bir engel görünümüne bürünüyordu.

Bir ölüm imgesi saplanıverdi ruhuna ve bir anlığına duyularını zayıf düşürdü. Fakat son bir çabayla gücünü toplayarak karaya ulaşmayı başardı.

Ölümle karşılaşmasından, yaşadığı dehşet anından hiç söz etmedi. Yalnızca kocasına, "Tek başına oracıkta yok olup gideceğimi düşündüm," dedi.

"O kadar uzakta değildin hayatım. Ben seni izliyordum," dedi kocası.

Edna, durmayıp kabine gitti. Öbürleri daha sudan çıkmadan o, kuru giysiler giymiş, eve dönmeye hazırdı. Tek başına yürümeye koyuldu. Hep bir ağızdan arkasından seslendiler, bağırdılar. Edna "hayır" anlamında elini salladı, kıyıdakilerin onu alıkoymak için yineledikleri yaygaraya aldırış etmeden yoluna devam etti.

"Bazen Mrs. Pontellier'nin kaprisli olduğunu düşünmeden edemiyorum," dedi Madam Lebrun. Fevkalade eğleniyordu bu akşam, Edna'nın ani gidişinin keyfini bozmasından korkuyordu.

"Evet, öyle doğrusu," diye kabul etti Mr. Pontellier, "bazen ama, sık sık değil."

Edna evin yolunun dörtte birini henüz tamamlamıştı ki Robert arkasından yetişti.

"Korkacağımı mı sandınız?" diye sordu Edna, en ufak bir rahatsızlık belirtisi yoktu halinde.

"Hayır. Korkmayacağınızı biliyordum."

"O halde neden geldiniz? Neden diğerleriyle kumsalda kalmadınız?"

"Hiç düşünmedim ki."

"Neyi düşünmediniz?"

"Hiçbir şeyi. Ne fark eder ki hem?"

"Çok yorgunum," diye mırıldandı Edna sızlanarak.

"Biliyorum."

"Hiçbir şey bildiğiniz yok. Nereden bileceksiniz? Hayatımda hiç bu kadar yorulmamıştım. Fakat kötü bir his değil. Binlerce duygu aktı içimden bu gece. Yarısını bile anlayabilmiş değilim. Siz bana aldırmayın, sesli düşünüyorum yalnızca. Bir daha beni bu gece Matmazel Reisz'ın piyano çalışının heyecanlandırdığı kadar heyecanlandıracak başka bir şey olacak mı acaba hayatımda? Acaba yaşanabilir mi bir daha böyle bir gece? Sanki rüyadayız bu gece. Etrafımdakiler tuhaf, yarı-insan varlıklar sanki. Herhalde bu gece ruhlar dolaşıyor burada."

"Dolaşıyorlar, evet," diye fısıldadı Robert. "Bilmiyor musunuz bugün Ağustos'un yirmi sekizi."

"Ağustos'un yirmi sekizi mi?"

"Evet. Her yirmi sekiz Ağustos'ta gece yarısı, ay parlıyorsa –ayın parlaması şarttır– bir ruh körfezden yükselerek bu sahillere gelir yüzyıllardır. Her şeyin içini gören bakışlarıyla, yanında dolaştırmaya değer bir ölümlü, birkaç saatliğine yarı-göksel varlıkların katına çıkarmaya değer birini arar. Şimdiye dek hep eli boş kalmış, umutsuzluğa kapılıp geri dönmüştür sulara. Fakat bu gece Mrs. Pontellier'yi buldu. Belki hiçbir zaman tamamen bozmaz büyüyü. Belki Mrs. Pontellier bir daha hiç, ilahi varlığının gölgesinde yürüyen zavallı bir dünyalıya katlanmak zorunda kalmaz."

"Alay etmeyin benimle," dedi Edna; Robert'in ciddiyetsizliği onu incitmişti. Robert isteğini yerine getirirdi getirmesine fakat Edna'nın ses tonunda sitem eden, ince bir acı vardı. Açıklayamıyordu Robert, Edna'nın ruh haline girebildiğini,

onu anladığını söyleyemedi. Hiçbir şey söylemeden kolunu uzattı, Edna çok yorgun olduğunu kendisi itiraf etmişti. Kolları iki yana sarkmış, tek başına yürüyordu. Beyaz etekleri, çiy düşmüş patika boyunca peşinden sürükleniyordu. Robert'in koluna girdi ama sıkı sıkı tutmadı kolunu, gevşekçe üstüne bıraktı elini. Sanki aklı başka, bedeninden ileride bir yerdeydi de yakalamaya uğraşıyordu düşüncelerini.

Robert, kapının önündeki sundurma direğiyle ağaç arasına gerilmiş hamağa yatmasına yardım etti.

"Burada kalıp Mr. Pontellier'yi mi bekleyeceksiniz?" diye sordu.

"Burada kalacağım. İyi geceler."

"Yastık getireyim mi size?"

"Burada var," dedi Edna, karanlıkta elleriyle çevresini yoklayarak.

"O kirlenmiştir, çocuklar atıp tutuyordu."

"Ziyanı yok." Edna, bulduğu yastığı başının altına yerleştirdi. Derin bir nefes alıp rahatlayarak hamağa boylu boyunca uzandı. Ne kurumlu ne de aşırı kibar bir kadındı Edna. Hamağa uzanmaya pek düşkün değildi, uzandığında da öyle kedi gibi zevkten ayılıp bayılmazdı, yalnızca tam bir dinlenme durumuna geçerdi tüm bedeni.

"Mr. Pontellier gelene kadar sizinle kalmamı ister misiniz?" diye sordu Robert, bir basamağın kenarına otururken. Bir yandan hamağın direğe bağlanmış ipini tuttu.

"İstiyorsanız kalın. Hamağı sallamayın yalnız. Beyaz şalımı getirebilir misiniz? İçeride, pencere pervazında bırakmıştım."

"Üşüdünüz mü?"

"Hayır ama birazdan üşürüm."

"Birazdan mı?" diye güldü Robert. "Saatin kaç olduğundan haberiniz var mı? Burada ne kadar kalmayı düşünüyorsunuz?"

"Bilmem. Şalımı getirecek misiniz?"

"Evet, elbette," dedi Robert, ayağa kalkarak. Çimenlik boyunca yürüyerek eve girdi. Edna, ay ışığı şeritlerinin arasından geçen silueti izledi. Saat gece yarısını geçmişti. Etraf çok sessizdi.

Robert'in getirdiği şalı alıp elinde tuttu. Ona sarınmadı.

"Mr. Pontellier'nin dönüşünü beklememi söylemiştiniz, değil mi?"

"Dilerseniz bekleyebileceğinizi söylemiştim."

Robert, yeniden oturup bir sigara sardı, konuşmadan içti. Mrs. Pontellier de konuşmuyordu. Hiçbir söz o sessizlik anlarından daha anlamlı, arzunun ilk kez hissedilen ve nabız gibi atan kabarışından daha fazla bir şeylere gebe olamazdı.

Yüzmeden dönenlerin sesleri duyulunca, Robert iyi geceler diledi. Mrs. Pontellier yanıt vermedi. Robert, uyuduğuna yordu. Mrs. Pontellier, ay ışığı şeritlerinin arasından geçerek uzaklaşan silueti seyretti yine.

XI

"Burada ne yapıyorsun, Edna? Seni yatakta bulacağımı sanıyordum," dedi Edna'yı hamakta yatarken gören kocası. Madam Lebrun'le birlikte dönmüş, onu eve bırakmıştı. Karısı yanıt vermedi.

"Uyuyor musun?" diye sordu Mr. Pontellier, bakmak için üstüne eğilerek.

"Hayır." Kocasının gözlerine bakan ışıl ışıl gözlerinde uykudan eser yoktu.

Mr. Pontellier, "Saatin biri geçtiğinin farkında mısın? Haydi gel," diyerek basamakları çıktı, odalarına gitti.

"Edna!" diye seslendi içeriden birkaç dakika sonra.

"Sen beni bekleme," diye yanıtladı Edna. Kocası kapıdan kafasını uzattı.

"Üşüteceksin orada," dedi sinirli sinirli. "Aklını mı kaçırdın? Neden içeri gelmiyorsun?"

"Hava soğuk değil. Şalım da var."

"Sivrisinekler yiyip bitirir seni."

"Sivrisinek yok."

Edna kocasının odada dolaştığını duydu; çıkan her seste sabırsızlık, huzursuzluk vardı. Başka bir zaman olsa kocasının isteğine uyar, içeri girerdi. Alışkanlıkla yerine getirirdi arzusunu; dayatmacı isteklerine zoraki boyun eğme ya da itaat etme hissiyle değil, hiç düşünmeden, yürür, hareket eder,

oturur, ayağa kalkar gibi, payımıza düşen hayatın gündelik çarkında akıp gider gibi.

"Edna, hayatım, gelmeyecek misin artık?" diye tekrar sordu kocası, bu kez rica tonu da içeren bir yumuşaklıkla.

"Hayır, burada kalacağım."

"Ama çılgınlık bu düpedüz!" deyiverdi kocası. "Bütün gece dışarıda kalmana izin veremem. Hemen içeri geliyorsun."

Edna hafifçe kıvrılarak hamağa iyice yerleşti. İradesi alevlenmiş, inatçı, direngen bir hal almıştı. Reddetmekten, direnmekten başka hiçbir şey yapamazdı o an. Kocasının daha önce kendisiyle böyle konuşup konuşmadığını ve kendisinin buyruğa boyun eğip eğmediğini düşündü. Elbette boyun eğmişti, boyun eğdiğini hatırlıyordu. Fakat içindeki o duygulara rağmen nasıl ya da neden boyun eğdiğini anlayamıyordu.

"Léonce, yat sen," dedi. "Ben burada kalmak niyetindeyim. İçeri girmek istemiyorum, girmeyi düşünmüyorum. Benimle bir daha öyle konuşma, sana yanıt vermem."

Mr. Pontellier yatmaya hazırlanmıştı ama üstüne bir kat daha giysi aldı. Bir şişe şarap açtı. Özel barında küçük ve kaliteli bir seçki bulundururdu. Şaraptan bir kadeh içip verandaya çıktı, karısına da bir kadeh uzattı. Edna istemedi. Mr. Pontellier sallanan sandalyeyi çekti, terlikli ayaklarını sandalyenin çubuğuna dayadı, puro içmeye koyuldu. İki puro içti, sonra içeri gidip bir kadeh daha şarap içti. Mrs. Pontellier, kendisine ikram edilen şarabı yine geri çevirdi. Mr. Pontellier tekrar oturup ayaklarını yukarı çekti, makul bir süre geçtikten sonra birkaç puro daha içti.

Edna harikulade, grotesk, imkânsız bir rüyadan sonra ruhuna tüm ağırlığıyla çöken gerçekliğe uyanıyormuş gibi hissediyordu. Uyku ihtiyacı ağır basmaya başlamıştı. Ruhunu canlandırıp coşturan heyecan dalgası, onu ağırlığıyla ezen koşullara çaresiz boyun eğmek zorunda kalmıştı.

Gecenin en durgun saati gelmişti, şafağın sökmesine bir saat kala tüm dünya nefesini tutmuş gibiydi. Ay alçalmış, uykudaki gökyüzünde gümüşten bakıra dönmüştü. Yaşlı baykuş ötmüyordu artık, başlarını eğen su meşelerinin iniltisi kesilmişti.

Edna ayağa kalktı, hamakta uzun süre kımıltısız yatmaktan her yanı tutulmuştu. Yalpalayarak basamakları çıktı, kapıdan girerken hafifçe direğe tutundu.

"Geliyor musun Léonce?" diye sordu yüzünü kocasına dönerek.

"Evet hayatım," diye yanıtladı kocası, bir duman bulutunun arkasından bakarak. "Purom bitsin, geliyorum."

XII

Edna yalnızca birkaç saat uyuyabildi. Huzursuz geçen o hummalı birkaç saatte, ulaşılamaz bir şeyin varlığına dair yarı uyanık bilincinde sadece bir izlenim uyandıran, soyut, anlaşılmaz rüyalarla boğuştu. Sabah serinliğinde erkenden kalkıp giyindi. Canlandırıcı bir hava vardı, Edna'yı kendine getirdi. Oysa ne dışında ne içinde, herhangi bir tazelenme veya yardım kaynağı arıyordu. Gözü kapalı, onu harekete geçiren dürtülerin peşinden gidiyordu yalnızca. Yönlendirmeleri için kendini yabancı ellere teslim etmiş, ruhunu sorumluluktan kurtarmış gibiydi.

O erken saatte pansiyonda kalanların çoğu hâlâ uykudaydı. *Chênière*'ye ayine gitme niyetinde olan birkaç kişi dolaşıyordu etrafta. Önceki gece planlar yapan iki sevgili, şimdiden rıhtıma doğru yola koyulmuştu. Siyahlı hanım, elinde kadife kaplı, sırma kopçalı dua kitabı ve pazar günleri çektiği gümüş tespihiyle pek de uzak olmayan bir mesafeden peşlerinden gidiyordu. İhtiyar Mösyö Farival uyanmıştı, her türlü öneriye açık olduğunu söylemek pek de yanlış olmazdı. Büyük hasır şapkasını taktı, holdeki askılıktan şemsiyesini alıp, kesinlikle yaklaşmadan, siyahlı hanımın arkasından yürüdü.

Madam Lebrun'ün dikiş makinesini çalıştıran küçük zenci kız uzun, dalgın hareketlerle verandaları süpürüyordu. Edna, Robert'i uyandırması için kızı eve gönderdi.

"*Chênière*'ye gideceğimi söyle ona. Tekne hazır, söyle acele etsin."

Robert çok geçmeden yanındaydı. Daha önce hiç çağırtmamıştı onu. Daha önce hiç sormamış, yanında olmasını istememişti. Gelmesini isteyerek tuhaf bir şey yapmış olabileceğini düşünmüyordu belli ki. Robert de aynı şekilde, olağanüstü herhangi bir şey görmüyordu durumda. Gelgelelim buluştuklarında yüzüne hafif bir ışıltı yayılmıştı.

Birlikte kahve içmeye mutfağa gittiler. Güzel bir servis bekleyecek zamanları yoktu. Pencerenin önünde ayakta durarak, aşçının uzattığı kahveyle çöreği pencere pervazında yiyip içtiler. Edna, çöreğin lezzetli olduğunu söyledi. Kahve içmek filan hiç gelmemişti aklına. Robert, pek öngörülü olmadığını sık sık fark ettiğini söyledi ona.

"*Chênière*'ye gitmeyi, sizi uyandırmayı akıl ettim ya, yetmez mi?" diye güldü Edna. "Léonce'un keyifsizken dediği gibi: Her şeyi ben mi düşüneceğim? Gerçi suçlamıyorum onu, ben olmasam keyfi kaçmayacak."

Kumların içinden geçerek kestirmeden gittiler. Uzakta tuhaf kalabalığın rıhtıma doğru ilerlediğini gördüler; sevgililer omuz omuza yaslanmış, kaplumbağa hızıyla yürüyor; siyahlı hanım istikrarlı bir şekilde arayı kapıyor; ihtiyar Mösyö Farival ise giderek daha geride kalıyordu. En arkadan çıplak ayaklı, başına kırmızı bir eşarp bağlamış, İspanyol bir genç kız, kolunda sepetiyle geliyordu.

Robert kızı tanıyordu, teknede biraz konuştular. Ne konuştuklarını kimse duymadı. Kızın adı Mariequita'ydı. Yuvarlak, sinsi, hoş bir yüzü, güzel siyah gözleri vardı. Kavuşturduğu küçük elleri sepetin üstünde duruyordu. Ayakları büyük ve kabaydı. Saklamaya çalışmıyordu ayaklarını. Edna, kızın ayaklarına baktı, kahverengi ayak parmaklarının arasındaki kumu, çamuru gördü.

Beaudelet homurdanarak Mariequita'nın orada oluşuna söylendi, çok yer kaplıyordu. Aslında, kendisinden daha iyi

bir denizci olduğunu iddia eden Mösyö Farival'in gelmesine bozulmuştu. Fakat Mösyö Farival gibi ihtiyar bir adamla kavga edecek değildi, dolayısıyla Mariequita ile kavga etti. Kız bir an özür dilercesine bakıyor, Robert'i yardıma çağırıyor; bir an sonra yılışık yılışık başını aşağı yukarı sallıyor, Robert'e kaş göz ediyor, Beaudelet'ye dil çıkarıyordu.

Sevgililer bir başlarınaydı. Hiçbir şey görmüyor, işitmiyorlardı. Siyahlı hanım, üçüncü kez tespih çekiyordu. İhtiyar Mösyö Farival hiç durmadan konuşuyor, kaptanlığa dair kendi bildiklerini, Beaudelet'nin bilmediklerini anlatıp duruyordu.

Edna halinden hoşnuttu. Mariequita'yı, kararmış çirkin ayak parmaklarından güzel siyah gözlerine ve sonra gerisingeri tepeden tırnağa süzdü.

"Niye bana öyle bakıyor?" diye sordu kız Robert'e.

"Belki seni güzel bulmuştur. Sorayım mı?"

"Hayır. Sevgilin mi o?"

"Kendisi evli bir hanım, iki çocuğu var."

"Aman, ne olmuş ki! Francisco kaçtı ya Sylvano'nun karısıyla, onun da dört çocuğu vardı. Adamın bütün parasıyla çocuklardan birini almışlar, teknesini de çalmışlar."

"Kapa çeneni!"

"Konuştuklarımızı anlar mı?"

"Of, sus!"

"Şu birbirine yaslanmış duranlar evli mi?"

"Tabii ki hayır," diyerek güldü Robert.

"Tabii ki hayır," diye tekrarladı Mariequita; başını ciddi, onaylayan bir edayla sallayarak.

Güneş yükselmiş, yakmaya başlamıştı. Edna, yüzünde ve ellerinde hissettiği yanmanın sert rüzgârla gözeneklerine işlediğini hissediyordu. Robert şemsiyesini üzerine tuttu.

Akıntıyı yandan kestiklerinde yelkenler kabarıp şişti, rüzgârla doldu taştı. İhtiyar Mösyö Farival yelkenlere bakıp acı bir kahkaha patlattı, Beaudelet ihtiyara küfretti içinden.

Chênière Caminada'ya doğru körfezi geçerlerken Edna, demir attığı yerden uzağa savruluyormuş gibi hissediyordu kendini. Zincirler çözülmeye başlamıştı zaten; şakırdayarak kırılmışlardı; gizemli ruhun dolaştığı, onu nereye isterse oraya yelken açmakta özgür bıraktığı önceki gece. Robert hiç durmadan bir şeyler anlatıyordu ona, Mariequita'yı unutmuştu. Kızın bambu sepetinde karidesler vardı. Üstleri İspanyol yosunu* kaplıydı. Küçük, iğne yaprakları sabırsızca silkeledi kız, surat asarak kendi kendine söylendi.

"Yarın Grande Terre'e** gidelim mi?" dedi Robert alçak sesle.

"Ne yapacağız ki orada?"

"Eski hisara tırmanırız, kıpır kıpır, altın renkli küçük yılanlara bakarız, güneşlenen kertenkeleleri seyrederiz."

Edna, Grande Terre'e doğru baktı. Orada Robert'le yalnız olmayı, güneşin altında okyanusun gürleyen sesini dinlemeyi, eski hisarın kalıntıları arasından bir çıkıp bir kaybolu veren küçük kertenkeleleri izlemeyi isteyeceğini düşündü.

"Ertesi gün ya da daha ertesi gün de Brulow Çayı'na gidebiliriz," diye devam etti Robert.

"Ya orada ne yapacağız?"

"Ne istersek... balıklara yem atarız."

"Yok, biz Grande Terre'e gidelim. Balıkları rahat bırakalım."

"Siz nereye isterseniz oraya gideriz," dedi Robert. "Tonie'yi çağırırım, teknemi onarmama yardım eder. Ne Beaudelet'ye muhtaç oluruz ne başkasına. Kayıktan korkar mısınız?"

"Yok canım."

"O zaman bir gece, ay parlakken sizi kayıkla gezdiririm. Belki körfezin ruhu size hangi adalarda hazine gömülü oldu-

---

* Louisiana'da yaygın olarak bulunan, ağaçların üstünde yaşayan, çiçek açan bir bitki. (ç.n.)

** Grand Isle'a yakın bir ada. (ç.n.)

ğunu fısıldar, hatta belki tam hazinenin gömülü olduğu yere götürür sizi."

"Ve bir günde zengin oluruz!" diye güldü Edna. "Her şey sizin olsun, korsan altınları, bulabildiğimiz ne kadar hazine varsa hepsi. Siz nasıl harcayacağınızı bilirsiniz bence. Korsan altını istiflenmez, faydalı bir şey için kullanılmaz. Çarçur etmek, har vurup harman savurmak, sırf düşmelerini izleyip eğlenmek için havaya fırlatmak gerekir altınları."

"Bölüşür, birlikte çarçur ederiz," dedi Robert. Yüzü kızardı.

Hep birlikte eski Lourdes Meryem Ana Kilisesi'ne doğru yürüdüler. Kahverengi-sarı badanalı küçük gotik kilise güneşte parlıyordu.

Yalnızca Beaudelet geride kaldı, teknesini kurcalıyordu. Mariequita da karides sepetini alıp uzaklaştı. Giderken çocuksu bir huysuzluk ve sitem dolu bir bakışla, göz ucuyla Robert'e bakıyordu.

XIII

Ayin sırasında Edna'nın üstüne bir sıkıntı ve rehavet çöktü. Başı ağrımaya başladı, sunaktaki mumlar gözlerini alıyordu. Başka bir zaman olsa kendini toparlamaya uğraşabilirdi fakat o an tek düşündüğü, kilisenin boğucu ortamından kurtulup açık havaya çıkmaktı. Kalktı, ayağına bastığı Robert'den mırıldanarak özür diledi. Heyecanlanan ihtiyar Mösyö Farival de merak içinde ayağa kalktı fakat Robert'in Mrs. Pontellier'nin arkasından gittiğini görünce tekrar yerine oturdu. Siyahlı hanıma telaşla bir şey sordu. Kadın onu fark etmedi, yanıt da vermedi, gözlerini kadife kaplı dua kitabının sayfalarından ayırmadı.

"Başım döndü, bayılacak gibi oldum," dedi Edna. Ellerini içgüdüsel olarak başına koydu, hasır şapkasını geriye itti. "Sonuna kadar kalamazdım." Dışarıda, kilisenin gölgesindeydiler. Robert son derece kaygılıydı.

"Bırakın sonuna kadar kalmayı, gelmeyi düşünmek bile delilikti. Gelin Madam Antoine'a gidelim, orada dinlenebilirsiniz." Koluna girerek Edna'ya rehberlik etti, sürekli endişeli gözlerle yüzüne bakıyordu.

Ne kadar durgundu her şey! Tuzlu su göllerinden fışkıran sazların arasından denizin fısıltısı duyuluyordu yalnızca. Portakal ağaçları arasına serpiştirilmiş, küçücük, gri, hava şartları yüzünden yıpranmış evler uzun bir sıra halinde sessiz

sakin uzanıyordu. Bu alçak, uyuşuk adada her gün kıyamet gibi olmalı, diye düşündü Edna. Su istemek için durup, dalgalarla kıyıya vuran nesnelerden yapılma, uç kısımları sivri bir çitin üstünden eğildiler. Bir genç, yumuşak yüzlü bir Akadyalı,* sarnıçtan su çekiyordu; yere gömülüp bir yanı açık bırakılmış paslı bir fıçıdan ibaretti sarnıç. Gencin teneke bir kovada verdiği su içecek kadar soğuk değildi ama Edna'nın ateş basmış yüzünü serinletti, onu canlandırıp ferahlattı.

Madam Antoine'ın kır evi köyün sonundaydı. Kapıyı güneş girsin diye açtığı gibi, yöreye özgü bir konukseverlikle karşıladı onları. Şişman bir kadındı, ağır ve hantal adımlarla yürüyordu. Hiç İngilizce bilmiyordu fakat Robert yanındaki hanımın rahatsız olduğunu ve dinlenmek istediğini anlatabildiğinde Edna'yı rahat ettirmek için etrafında pervane oldu.

Bütün ev tertemizdi. Büyük, dört direkli karyola, kar beyazı örtüleriyle insanı yatmaya davet ediyordu. Karyola, omurgası yukarı gelecek şekilde yatırılmış, kırık dökük bir teknenin durduğu barakaya doğru, dar bir çimenliğe bakan, küçük yan odalardan birindeydi.

Madam Antoine ayine gitmemişti. Oğlu Tonie gitmişti ama birazdan döner diye düşünüyordu. Robert oturup onu beklemek istemez miydi? Ama Robert dışarı çıkıp kapının önüne oturdu, sigara içti. Madam Antoine, öndeki büyük odada akşam yemeği hazırlamaya koyuldu. Kocaman şöminede kor haline gelmiş birkaç kömür parçasının üstünde kefaller haşlanıyordu.

Küçük yan odada yalnız kalan Edna giysilerinin bağlarını çözdü, çoğunu çıkardı üstünden. Pencerelerin arasında

---

* Bugünkü Nova Scotia, Québec ve Maine'i kapsayan Akadya bölgesi, on yedinci ve on sekizinci yüzyıllarda Fransız sömürgesiydi. İngiliz sömürgecilerin Fransızları Nova Scotia'dan çıkarmasının ardından bir kısım Akadyalı Louisiana'ya göç etmişti. (ç.n.)

duran çanakta yüzünü, boynunu, kollarını yıkadı. Ayakkabılarıyla çoraplarını çıkardı; yüksek, beyaz yatağın tam ortasına boylu boyunca uzandı. Örtülerine, şiltesine kıra özgü tatlı defne kokusu sinmiş, yabancı, antika bir yatakta dinlenmek ne büyük keyifti! Az da olsa ağrıyan, güçlü uzuvlarını esnetti. Bir süre parmaklarını, açtığı saçlarının arasında dolaştırdı. Yukarı kaldırdığı biçimli kollarına baktı, tek tek sıvazladı, teninin ince, sıkı dokusunu ilk kez görüyormuş gibi uzun uzun inceledi. Ellerini rahatça başının üstünde kavuşturdu ve o halde uyuyakaldı.

Hafif bir uykuya dalmıştı başta. Yarı uyanıktı, etrafında olan bitene karşı uykuda da olsa tetikteydi. Madam Antoine'ın ağır adımlarla, zımparalanmış döşemeyi gıcırdatarak ileri geri yürüdüğünü duyuyordu. Pencerelerin önünde tavuklar gıdaklıyor, toprağı eşeleyerek otların arasında küçük taş parçaları arıyordu. Daha sonra Robert ile Tonie'nin barakanın önünde konuştuklarını duyar gibi oldu. Kımıldamadı. Gözkapakları bile uyuşmuş, uykulu gözlerinin üstünde ağırlaşmıştı. Sesler sürüyordu; Akadya aksanıyla ağzını yaya yaya konuşan Tonie'nin yumuşak sesi, Robert'in hızlı, yumuşak, yalın Fransızcası. Edna, doğrudan kendisine söylenmediğinde Fransızcayı tam anlamazdı, erkeklerin sesleri duyularını uykuya yatıran bütün diğer uykulu, boğuk sesler gibiydi.

Edna, uzun ve derin bir uyku çektiği kanaatiyle uyandı. Barakadan gelen sesler susmuştu. Yan odadan Madam Antoine'ın ayak sesleri gelmiyordu artık. Tavuklar bile eşeleyip gıdaklamak için başka bir yere gitmişti. Üstüne cibinlik gerilmişti, yaşlı kadın o uyurken gelip örtmüştü. Edna yavaşça yataktan kalktı, pencerenin perdelerinin arasından baktı, eğik güneş ışınlarından vaktin ikindiyi epeyce geçtiğini anladı. Robert barakanın orada, gölgede, sırtını ters duran teknenin eğik omurgasına yaslamış oturuyordu. Kitap okuyordu. Tonie yanında değildi. Öbürlerine ne olduğunu

merak etti Edna. Ayakta, pencerelerin arasındaki küçük çanakta elini yüzünü yıkarken Robert'e iki üç kere baktı.

Madam Antoine sandalyenin üstüne sert, temiz havlular bırakmış, kolayca görülecek biçimde ortaya bir yere bir kutu *poudre de riz** koymuştu. Edna, çanağın üstüne asılmış, eğri gösteren küçük aynada yüzüne dikkatle bakarak burnunu ve yanaklarını pudraladı. Kocaman açılmış gözleri parlıyor, yüzü ışıldıyordu.

Kendine çekidüzen verdikten sonra yan odaya gitti. Karnı çok açtı. Kimse yoktu odada. Duvarın önündeki masaya bir örtü serilmişti yalnız, bir kişilik tabak çanak konmuş, tabağın yanına bir somun gevrek siyah ekmek ve bir şişe şarap bırakılmıştı. Edna, siyah ekmekten bir parça ısırıp güçlü, beyaz dişleriyle çiğnedi. Bardağa şarap doldurdu, içti. Sonra usulca kapıdan çıktı, bir ağacın alçak bir dalından portakal koparıp uyandığından habersiz olan Robert'e fırlattı.

Onu görünce Robert'in bütün yüzü aydınlandı; ağacın altına, yanına geldi.

"Kaç yıl uyudum?" diye sordu Edna. "Bütün ada değişmiş gibi geliyor. Yepyeni bir ırk doğmuş olsa gerek, o zamanlardan bir sizle ben kalmışız geriye. Madam Antoine ile Tonie öleli kaç yüzyıl oluyor? Grand Isle'lı dostlarımız ne zaman silindi yeryüzünden?"

Robert, samimi bir edayla Edna'nın omzundaki kırışıklığı düzeltti.

"Tastamam yüz yıl uyudunuz. Bana da uykunuzun bekçisi olmak kaldı, tam yüz yıldır kitap okuyorum barakanın önünde. Kötülüklerden bir tek, ızgara tavuğun kurumasına engel olamadım."

"Taş gibi olsa bile yerim," dedi Edna, eve doğru yürürlerken. "Ama gerçekten Mösyö Farival ile diğerleri ne oldu?"

"Saatler önce gittiler. Uyuduğunuzu öğrenince sizi uyandırmamanın daha iyi olacağına karar verdiler. Zaten ben

---

* (Fr.) Yüz pudrası. (ç.n.)

de izin vermezdim uyandırmalarına. Ne güne duruyordum ya!"

"Léonce meraklanır mı acaba?" dedi kuşkuyla Edna, masaya otururken.

"Tabii ki hayır. Benimle olduğunuzu biliyor," diye yanıtladı Robert, bir yandan da ocağın önünde bırakılmış muhtelif tencerelerle, üstü örtülmüş, temiz tabak çanakla meşgul oluyordu.

"Madam Antoine ile oğlu nerede?" diye sordu Edna.

"Akşam ayinine gittiler, dostlarını da ziyaret edeceklermiş galiba. İstediğiniz zaman sizi Tonie'nin teknesiyle geri götürebilirim."

Izgara tavuk cızırdayana dek dumanı tüten külleri karıştırdı. Yemeği servis etti, hiç de fena bir yemek olmamıştı hani. Pişirdiği taze kahveyi fincanlara doldurdu. Madam Antoine kefaller dışında pek bir şey pişirmemişti ama Robert, Edna uyurken adadan ot toplamıştı. Edna'nın iştahını, onun için topladığı yiyecekleri ne büyük zevkle yediğini görünce çocuk gibi sevindi.

"Hemen mi gidelim?" diye sordu Edna, bardağını çalkalayıp gevrek ekmek kırıntılarını topladıktan sonra.

"Güneş iki saat sonra alçalacağı kadar alçalmadı henüz," diye cevap verdi Robert.

"İki saat sonra batmış olur güneş!"

"Ne yapalım, batsın o zaman!"

Portakal ağaçlarının altında epeyce durdular. Sonra badi badi yürüyüşüyle Madam Antoine geldi nefes nefese, yokluğu için bin bir özür sayıp döktü. Tonie dönmeye cesaret edememişti. Utanmıştı, annesinden başka kadının karşısına çıkmak istemezdi.

Orada, portakal ağaçlarının altında durmak çok keyifliydi. Güneş ağır ağır batıyor, batı göğünü kızıl bakır ve altın renklerine boyuyordu. Gölgeler uzuyor; sürünen sinsi, grotesk canavarlar gibi otların arasında geziniyordu.

Edna da, Robert de yere oturmuştu; daha doğrusu, Robert, Edna'nın yanında yere uzanmıştı. Ara sıra müslin elbisesinin eteğiyle oynuyordu.

İriyarı, bodur Madam Antoine kapının yanındaki bir banka oturdu. Bütün ikindi boyunca hiç susmamıştı, tam hikâye anlatma havasına girmişti.

Hem ne hikâyeler anlattı onlara! Hayatında yalnızca iki kere ayrılmıştı *Chênière Caminada*'dan, üstelik ikisinde de çok kısa süreliğine. Ömrü adayı arşınlayarak, Barataria'lılar ve deniz efsaneleri biriktirerek geçmişti. Gece oldu ve sonra onu aydınlatacak ay çıktı. Edna, ölülerin fısıltılarıyla gömülü altınların şıkırtılarını duyabiliyordu.

Robert'le birlikte Tonie'nin kırmızı yelkenli teknesine binerlerken, puslu ruhani varlıklar geziniyordu gölgelerde, sazların arasında; hayalet gemiler hızla uzaklara açılıyordu suda.

XIV

"En küçükleri Etienne, çok yaramazlık yaptı," dedi Madam Ratignolle, çocuğu annesine teslim ederken. Çocuk yatmak istememiş, yaygara koparmıştı. Kadın da elinden geldiğince ilgilenerek sakinleştirmişti çocuğu. Raoul uyuyordu, yatalı iki saat olmuştu.

Küçük çocuğun üstünde uzun, beyaz geceliği vardı. Madam Ratignolle elinden tutmuş yürütürken ayaklarına dolanıp duruyordu. Çocuk boştaki tombul elini yumruk yapmış, uyku ve huysuzluk akan gözlerini ovuşturuyordu. Edna onu kucağına aldı, sallanan koltuğa oturup çocuğu sevip okşamaya başladı. Tatlı sözler söyledi ona, sakinleştirip uyuttu.

Saat dokuzu geçmemişti daha. Çocuklardan başka kimse yatmamıştı henüz.

Madam Ratignolle, Léonce'un ilkin çok meraklandığını, hemen *Chênière*'ye gitmeye yeltendiğini anlattı. Mösyö Farival, karısının yalnızca yorgunluktan uyuyakaldığına, Tonie'nin akşam olmadan onu geri getireceğine ikna etmişti de, ancak öyle körfezi kat etmekten vazgeçmişti. Klein's Otel'e gitmişti sonra, bir pamuk simsarıyla tahviller konusunda mı ne görüşecekti, ya da borsalar, hisse senetleri, bonolar filan, artık o kadarını hatırlamıyordu Madam Ratignolle. Geç kalmayacağını söylemişti. Madam Ratignolle'ün kendisi ise bunaltıcı sıcaktan şikâyetçiydi. Tuz şişesiyle büyük yelpazesini hiç yanından ayırmıyordu. Ne yazık ki Edna'yla kala-

mayacaktı, çünkü Mösyö Ratignolle yalnızdı ve yalnızlıktan her şeyden çok nefret ederdi.

Etienne uyuyakalınca Edna çocuğu arka odaya taşıdı. Robert de onunla gelerek çocuğu rahatça yatağına yatırabilmesi için cibinliği açtı. Melez dadı ortalarda yoktu. Evden çıktıklarında Robert, Edna'ya iyi geceler diledi.

"Farkında mısınız Robert, koskoca bir gün birlikteydik, sabahın erken saatlerinden beri," dedi Edna ayrılırken.

"Uykuda geçirdiğiniz koskoca bir yüz yıl hariç. İyi geceler."

Robert elini Edna'nın eline bastırıp kumsala doğru uzaklaştı. Diğerlerinin yanına gitmedi, körfeze doğru tek başına yürüdü.

Edna dışarıda kalarak kocasının dönüşünü bekledi. Uyumak, yatmak istemiyordu. Ratignolle'lerle oturmak, evinin önünde daldıkları neşeli sohbet kulağına kadar gelen Madam Lebrun'le beraberindeki gruba katılmak da gelmiyordu içinden. Aklı Grand Isle'da geçirdiği güne kaydı yine, bu yazda hayatının bütün diğer yazlarından farklı ne olduğunu bulmaya çalıştı. Benliğinin –şimdiki benliğinin– eski benliğinden farklı olduğunu biliyordu yalnızca. Artık çevresine başka gözlerle bakıyor ve içindeki, onu değiştiren, renklendiren yeni koşullarla tanışıyordu, kuşku duymuyordu henüz.

Robert neden onu bırakıp gitmişti ki? Koca bir günü birlikte geçirdikten sonra kendisinden sıkılmış olabileceği gelmedi aklına. Kendisi sıkılmamıştı, Robert'in de sıkılmadığını hissediyordu. Gitmesine üzülmüştü. Gitmeye kesinlikle mecbur olduğu zamanlar dışında hep yanında olması çok daha doğal geliyordu ona.

Edna kocasını beklerken, Robert'in körfezi geçtikleri sırada söylediği şarkıyı mırıldandı. *"Ah! Si tu savais!"** diye başlıyordu şarkı, her dize yine *"si tu savais"* ile bitiyordu.

Robert'in sesi iddialı değildi. Ahenkliydi, doğru tonda söylüyordu. Sesi, notalar, bütün nakaratlar dönüp duruyordu Edna'nın belleğinde.

---

* (Fr.) Ah, bir bilsen! (ç.n.)

XV

Bir akşam Edna, alışkanlığı olduğu üzere, akşam yemeğine biraz geç indiğinde salonda her zamankinden daha hararetli bir sohbet sürüyordu. Birçok kişi bir ağızdan konuşuyor; en çok, annesinin sesini bile bastıran Victor'un sesi duyuluyordu. Edna sahilden geç dönmüş, aceleyle giyinmişti; yüzü al aldı. Zarif beyaz elbisesinin belirginleştirdiği saçlarıyla göz kamaştıran, nadide bir çiçeği andırıyordu. İhtiyar Mösyö Farival ile Madam Ratignolle'ün arasına oturarak masadaki yerini aldı.

Oturmuş, salona girerken servis edilmekte olan çorbayı içmeye başlayacakken, aynı anda birçok kişi ona Robert'in Meksika'ya gideceğini haber verdi. Kaşığını elinden bırakıp şaşkınlıktan fal taşı gibi olmuş gözlerle çevresine bakındı Edna. Robert bütün sabah yanında kalmış, ona kitap okumuştu; Meksika sözü hiç çıkmamıştı ağzından. Öğleden sonra görüşmemişlerdi; Robert'in, annesiyle birlikte evde olduğunu duymuştu birilerinden. Gerçi daha sonra sahile inerken onunla gelmemesine şaşmıştı ama böyle bir şey aklının ucundan geçmezdi.

Ona doğru baktı. Baş köşedeki Madam Lebrun'ün yanında oturuyordu. Edna'nın yüzünde saklamayı aklına getirmediği, bomboş bir şaşkınlık ifadesi vardı. Robert gülümser gibi kaşlarını kaldırarak Edna'nın bakışına karşılık verdi. Utanmış, sıkılmış gibiydi.

"Ne zaman gidiyormuş?" diye ortaya sordu Edna, sanki Robert orada yokmuş, kendisi yanıt veremezmiş gibi.

"Bu gece!" "Hemen bu akşam!" "Kimin aklına gelirdi!" "Bir çılgınlığa kapılmış!" gibi aynı anda söylenen, Fransızca ve İngilizce yanıtlar aldı sorusuna.

"Olamaz!" diye bağırdı Edna. "Bir insan nasıl bir anda Grand Isle'dan Meksika'ya gitmeye karar verebilir ki, sanki Klein's Otel'e, rıhtıma ya da sahile gidiyormuş gibi?"

"Baştan beri Meksika'ya gideceğimi söylüyordum ben, yıllardır söylüyorum bunu!" diye bağırdı Robert. Sesi heyecanlı, huzursuzdu; her yanını ısıran böceklere karşı kendini savunuyordu sanki.

Madam Lebrun bıçağının sapıyla masaya vurdu.

"İzin verin Robert neden gittiğini ve neden bu gece yola çıkacağını anlatsın," diye öneride bulundu. "Pek yakında tımarhaneden farkı kalmayacak soframızın, böyle herkes bir ağızdan konuşmaya devam ederse. Bazen diyorum ki –Tanrı affetsin–, fakat gerçekten, bazen Victor'un konuşma yetisini kaybetmesini diliyorum."

Victor annesine hayır duası için teşekkür edip alaycı bir kahkaha attı. Annesinin dileğinin kimseye bir faydası olacağını sanmıyordu gerçi, ancak annesine daha çok konuşma fırsatı ve yetkisi verirdi.

Mösyö Farival'e sorulacak olursa, Victor'un çocukken okyanusun ortasına atılıp boğulmaya terk edilmesi gerekirdi. Victor'a sorulacak olursa da, asıl her yerde kendilerinden nefret ettirmeleriyle ün salmış ihtiyarlardan bu şekilde kurtulmak daha mantıklıydı. Madam Lebrun biraz asabileşti, Robert kardeşine ağır sözler söyledi.

"Anlatacak çok bir şey yok anne," dedi sonra. Fakat anlattı yine de, esasen Edna'ya bakarak. Vera Cruz'da buluşmayı istediği beyefendiyi yakalamak için falanca günde New Orleans'tan kalkan falanca buharlı gemiye binmesi gerekiyordu. Hazır Beaudelet o gece sebze kasaları yüklü

teknesiyle açılacakken, fırsat bu fırsat şehre inip gemiye yetişebilirdi.

"Fakat ne zaman karar verdin bütün bunlara?" diye sordu Mösyö Farival.

"Bu ikindi," diye yanıtladı Robert, biraz sinirlenerek.

"Bu ikindi saat kaçta?" diye ısrar etti yaşlı beyefendi. Mahkemede bir suçluyu sorguya çekiyormuşçasına kararlıydı yanıt almaya.

"Bu ikindi saat dörtte Mösyö Farival," diye yanıtladı Robert yüksek sesle ve Edna'ya sahnedeki bir oyuncuyu hatırlatan kibirli bir edayla.

Edna kendini zorlayarak çorbasının çoğunu bitirmiş, çatalıyla *court bouillon*'daki* ince et parçalarını yiyordu şimdi.

Sevgililer, Meksika sohbetini fırsat bilmiş, haklı olarak kendilerinden başka kimsenin ilgisini çekmeyeceğini düşündükleri konularda kendi aralarında fısıldaşıyorlardı. Siyahlar içindeki hanıma Meksika'dan pek ilginç bir işçiliği olan bir tespih gelmişti. Çok özel bir günahlardan arındırma gücü vardı tespihin, fakat siyahlı hanım gücün Meksika sınırlarının ötesinde işe yarayıp yaramayacağını bir türlü öğrenememişti. Katedral papazı Peder Fochel açıklamaya çalışmış fakat kadını hoşnut eden bir açıklama getirememişti. Robert'den konuyla ilgilenip mümkünse, bu son derece ilginç Meksika tespihinin gücünden faydalanıp faydalanamayacağını öğrenmesini rica etti.

Madam Ratignolle, Robert'in Meksikalılara karşı son derece dikkatli olacağını umuyordu. Meksikalılar hilekâr, ahlaksız, kindar insanlardı gözünde. Bütün bir halkı mahkûm etmekle onlara haksızlık yapmadığından emindi. Şahsen yalnızca bir Meksikalı tanımıştı, enfes *tamale*** yapıp satan bir adamdı, o kadar tatlı dilliydi ki Madam Ratignolle içten içe güvenirdi ona. Bir gün adam, karısını bıçakladığı için tu-

---

* (Fr.) Şarap ve sebzelerle kaynatılan et suyu. (ç.n.)

** Hamurun mısır ya da muz yaprağına sarılıp pişirilmesiyle hazırlanan, Meksika'ya özgü bir yiyecek. (ç.n.)

tuklanmıştı. Madam Ratignolle, adamın asılıp asılmadığını hiç öğrenememişti.

Victor pek coşmuştu, bir kış Dauphine Caddesi'ndeki bir lokantada çikolata servisi yapan Meksikalı bir garson kızla ilgili bir hikâyeyi anlatmaya uğraşıyordu. Hikâyeyi, katıla katıla gülen ihtiyar Mösyö Farival'den başka dinleyen yoktu.

Acaba herkes delirdi mi, diye düşündü Edna. Ne çok konuşuyor, nasıl da yaygara koparıyorlardı! Kendisinin ne Meksika ne de Meksikalılar hakkında söyleyecek bir sözü vardı.

"Saat kaçta gidiyorsunuz?" diye sordu Robert'e.

"Onda," dedi Robert. "Beaudelet, ayın yükselmesini beklemek istiyor."

"Her şeyinizi hazırladınız mı?"

"Hazırladım sayılır. Tek bir el çantam olacak zaten, sandığı şehirde dolduracağım."

Annesinin yönelttiği bir soru üzerine ona döndü ve sade kahvesini bitiren Edna sofradan kalktı.

Dosdoğru odasına gitti. Dışarının havasından sonra küçük bungalov boğucu, havasız geldi ona. Ama aldırmadı, evin içinde ilgilenmesi gereken yüzlerce iş vardı. Yan odada çocukları yatıran melez dadının ilgisizliğinden şikâyet ederek tuvalet masasını düzeltmeye başladı. Sandalye arkalarına asılmış giysileri topladı; gardırop veya çekmecedeki yerlerine koydu. Elbisesini çıkarıp rahat, ferah bir sabahlık giydi. Saçlarını düzeltti, büyük bir güç harcayarak yolarcasına taradı, fırçaladı. Sonra yan odaya, melez dadıya oğlanları yatırmakta yardım etmeye gitti.

Çocuklar çok oyuncu ve konuşmaya hevesliydi, susup yatmak dışında her şeye razıydılar. Edna yemek yemesi için melez dadıyı gönderdi, tekrar gelmesine gerek olmadığını söyledi. Sonra oturup çocuklara bir masal anlattı. Masal, çocukları sakinleştireceği yerde heyecanlandırıp uykularını

iyice kaçırdı. Edna giderken, çocuklar hararetle tartışıyor, annelerinin ertesi gece tamamlamaya söz verdiği masalın sonunu tahmin etmeye çalışıyorlardı.

Küçük siyahi kız gelip, Madam Lebrun'ün Mrs. Pontellier'den, Mr. Robert gidene dek gidip evde onlarla oturmasını rica ettiğini söyledi. Edna yanıt olarak çoktan soyunmuş olduğunu, kendini pek iyi hissetmediğini, fakat belki sonra geleceğini söylemesini istedi kızdan. Yeniden giyinmeye başladı. Üstündekileri *peignoir*'ına varana dek çıkarmıştı ki, fikrini değiştirip *peignoir*'ını tekrar giydi. Dışarı çıkarak kapının önüne oturdu. Alev alev yanıyordu, huzursuzdu. Bir süre yelpazesini hızlı hızlı sallayarak serinlemeye uğraştı. Madam Ratignolle çıkageldi sonra, ne olduğunu merak etmişti.

"Sofradaki gürültü, kargaşa fazla geldi herhalde," dedi Edna. "Hem sürprizlerden, şoklardan nefret ederim. Robert'in böyle gülünç denecek kadar ani ve dramatik bir şekilde gideceğini düşündükçe... Sanki bir ölüm kalım meselesiymiş gibi! Üstelik bütün sabahı yanımda geçirmişken tek söz etmeyişi..."

"Evet," dedi Madam Ratignolle onaylayarak. "Bence de hepimize –özellikle de size– karşı düşüncesizlik etti. Bir başkası yapmış olsa şaşmazdım, Lebrun'ler kahramanlığa pek meraklıdır. Fakat Robert'den beklemezdim doğrusu. Eve gelmeyecek misiniz? Gelin sevgili Edna, ayıp olur."

"Hayır," dedi Edna, biraz da ters ters. "Tekrar üstümü giymekle uğraşamam, hiç içimden gelmiyor."

"Giyinmenize gerek yok, böyle gayet güzelsiniz. Belinize bir kemer taktınız mı tamamdır. Benim halime baksanıza!"

"Hayır," dedi Edna geri adım atmayarak. "Siz gidin ama, ikimiz de gitmezsek Madam Lebrun alınır."

Madam Ratignolle, Edna'yı öpüp iyi geceler diledi ve uzaklaştı. Meksika ve Meksikalılar üzerine salonda hâlâ devam etmekte olan koyu sohbete katılma arzusu ağır basıyordu doğrusu.

Aradan bir süre geçtikten sonra elinde çantasıyla Robert geldi.

"Rahatsızlandınız mı?" diye sordu.

"Yo, gayet iyiyim. Gidiyor musunuz?"

Robert bir kibrit yakıp kol saatine baktı. "Yirmi dakikam var," dedi. Aniden yanıp sönüveren kibrit alevi bir an için karanlığı derinleştirdi. Robert, çocukların verandada bıraktığı tabureye oturdu.

"Sandalye alsanıza," dedi Edna.

"Böyle rahatım," diye yanıt verdi Robert. Yumuşak şapkasını başına taktı, sonra asabiyetle çıkardı, mendiliyle yüzünü silerek sıcaktan yakındı.

"Alın," dedi Edna, yelpazeyi uzatarak.

"Aman almayayım! Teşekkür ederim. Bir faydası yok ki. Siz de yelpazelenmeyi bıraksanız iyi edersiniz, daha rahat edeceğinizi göreceksiniz."

"Erkeklerin tekrarlayıp durduğu saçmalıklardan biri bu da. Birinin de yelpaze hakkında başka bir şey söylediğini duymadım. Ne kadar kalacaksınız?"

"Belki de sonsuza dek. Bilmiyorum. Pek çok şeye bağlı bu."

"Sonsuza dek sürmeyeceğini varsayarsak ne kadar kalacaksınız?"

"Bilmiyorum."

"Son derece saçma ve anlamsız buluyorum yaptığınızı. Hiç hoşuma gitmedi. Suskunluğunuzu, gizem yaratma isteğinizi anlamıyorum. Bütün sabah tek söz bile etmediniz bana." Robert susuyordu, kendini savunmaya çabalamadı. Bir süre sonra yalnızca şöyle dedi:

"Kötü ayrılmayalım. Daha önce bana tahammülsüzlük ettiğinizi hiç görmemiştim."

"Kötü ayrılmayı ben de istemiyorum," dedi Edna. "Ama anlamıyor musunuz? Sizi görmeye alıştım, hep yanımda olmanıza alıştım. Yaptığınız hiç dostça değil, hatta ayıp. Üste-

lik bir özrünüz dahi yok. Bense birlikte olacağımızı sanıyor, önümüzdeki kış şehirde sizi görmenin ne hoş olacağını düşünüyordum."

"Ben de öyle," deyiverdi Robert. "Belki de zaten bu..." Birdenbire ayağa kalkıp elini uzattı. "Hoşça kalın sevgili Mrs. Pontellier, hoşça kalın. Beni, beni tamamen unutmayacağınızı umuyorum." Edna, alıkoyma isteğiyle Robert'in elini bırakmadı.

"Vardığınızda bana yazın, olur mu Robert?" diye rica etti ondan.

"Yazarım, sağ olun. Hoşça kalın."

Robert olamazdı bu! Böyle bir ricaya en uzak tanıdık bile, "Yazarım, sağ olun. Hoşça kalın."dan daha duygulu bir yanıt verirdi.

Merdivenlerden inerek omzunda bir kürekle kendisini bekleyen Beaudelet'nin yanına gittiğine göre evdekilere daha önce veda etmiş olacaktı. İki adam karanlıkta uzaklaştı. Yalnızca Beaudelet'nin sesini duyabiliyordu Edna. Robert yol arkadaşına bir selam bile vermemişti anlaşılan.

Edna, onu bunaltan –paramparça eden– duyguyu içinde tutma, bir başkasından saklarmış gibi kendinden bile saklama çabasıyla, sarsılarak mendilini ısırdı. Gözleri yaşlarla doluydu.

İlk kez yeniden, çocukluğunda ortaya çıkan, sonra ergenliğinin ilk yıllarında bir genç kız, daha sonra da bir kadın olarak yaşadığı karasevda belirtilerini gördü kendinde. Farkındalık, gerçekliği de, ifşa edilenin keskinliğini de bir nebze olsun azaltmıyordu ne yazık ki. Geçmiş hiç yaşanmamış gibiydi; ciddiye almaya istekli olduğu hiçbir ders sunmuyordu ona. Gelecek ise asla adım atmaya yeltenmediği bir gizdi. Yalnızca bu anın bir anlamı vardı, yalnızca bu an onundu. Sahip olduğunu kaybettiği; tutku dolu, yeni uyanan benliğinin arzuladığının elinden alındığı duygusuyla, yalnızca bu an işkence edebilirdi ona, o sırada etmekte olduğu gibi.

XVI

"Arkadaşınızı çok özlüyor musunuz?" diye sordu Matmazel Reisz bir sabah, Edna'ya arkasından sessizce yaklaşarak. Edna bungalovundan yeni çıkmış, kumsala gidiyordu. Yüzme sanatını öğreneli beri, zamanının çoğunu suda geçiriyordu. Grand Isle günleri sona yaklaşırken, Edna hayatında ona gerçekten zevk veren tek oyalanma olanağına çok fazla zaman ayıramayacağını düşünüyordu. Matmazel Reisz yanına gelip omzuna dokunduğunda sözleri, Edna'nın hep aklında olan o düşünceyi, daha doğrusu bir an olsun içinden atamadığı o duyguyu yankılar gibiydi.

Robert'in gidişiyle her şey ışığını, rengini, anlamını yitirmişti sanki. Yaşam koşulları hiçbir şekilde değişmiş değildi, fakat sanki bütün varlığı anlamsızlaşmış; rengi atmış, giymeye değmez bir giysi gibi solmuştu. Her yerde, onun hakkında konuşturmaya çalıştığı herkeste onu arıyordu. Sabahları eski dikiş makinesinin gıcırtısını göze alarak Madam Lebrun'ün odasına gidiyordu. Robert'in bir zamanlar yaptığı gibi, oturup sessizlik anlarında sohbet ediyordu kadınla. Odaya göz gezdiriyor, duvarda asılı resimlerle fotoğraflara bakıyordu. Bir köşede eski bir aile albümü bulmuştu, büyük bir ilgiyle inceliyordu albümü. Madam Lebrun'e danışıyor, sayfaları arasında rastladığı yüzler hakkında aydınlatılmak istiyordu.

Madam Lebrun ile Robert'in, Robert bebekken çekilmiş bir resmi vardı albümde. Annesinin kucağında oturan yuvarlak yüzlü, yumruğu ağzında bir bebek. Yalnızca gözleri yetişkin Robert'inkine benziyordu. İskoç etekliği giymiş bir resmi daha vardı; beş yaşındaydı, uzun bukleleri ve elinde kamçısıyla. Edna'yı güldürmüştü bu resim. İlk uzun pantolonlu resmine de gülmüştü; üniversite için evden ayrıldığı sırada çekilmiş; ince, uzun görünen yüzü ve ateş, hırs ve büyük arzularla dolu gözleriyle bir başkası ise ilgisini çekmişti. Hiç yeni resmi yoktu Robert'in; beş gün önce, ardında bir boşluk, bir yaban bırakarak giden Robert'i gösteren tek bir resim bile.

"Robert, parasını kendisinin vermesi gereken yaşa gelince resim çektirmeyi bıraktı! Parasını daha akıllıca şeylere harcıyormuş, öyle diyor," diye açıkladı Madam Lebrun. New Orleans'tan ayrılmadan önce yazdığı bir mektup almıştı Robert'den. Edna mektubu okumak istedi. Madam Lebrun masaya ve şifoniyere bakmasını söyledi, şöminenin üstünde de olabilirdi.

Mektup, kitap rafındaydı. Edna'nın gözünde büyük bir çekiciliği, cazibesi vardı; zarfın boyu, biçimi, posta damgası, elyazısı... Zarfı açmadan önce her bir dış ayrıntıyı inceledi. Birkaç satırlık bir mektuptu, Robert yalnızca o ikindi şehirden ayrılacağını, sandığını güzelce hazır ettiğini ve iyi olduğunu bildiriyor, herkese sevgilerini yolluyor, sevgiyle anılmayı diliyordu. Edna'ya iletilecek özel bir mesaj yoktu, yalnızca mektubun sonuna bir not düşmüştü; eğer Mrs. Pontellier kendisine okuduğu kitabı bitirmek istiyorsa, onu odasında, masadaki diğer kitapların arasında bulabileceğini söylüyordu annesine. Edna'nın içi, notun kendisine değil de annesine yazılmış olmasından ötürü kıskançlıkla sızladı.

Edna'nın Robert'i özlediğini herkes sorgusuz sualsiz kabul etmiş gibiydi. Robert'in gidişinden sonraki cumartesi gelen kocası bile Robert'in gidişine üzüldüğünü söylemişti.

"Onsuz nasıl yapabiliyorsun Edna?" diye sormuştu.

"Onsuz hiçbir şeyin tadı yok," diye itiraf etmişti Edna. Mr. Pontellier, Robert'i şehirde görmüş, Edna onlarca soru sormuştu. Nerede karşılaşmışlardı? Sabahleyin Carondelet Caddesi'nde. "Bir yere oturup" bir kadeh atmış, birer puro içmişlerdi. Neler konuşmuşlardı? Çoğunlukla Robert'in Meksika planlarından bahsetmişlerdi. Mr. Pontellier planların umut vaat ettiği düşüncesindeydi. Robert nasıl görünüyordu? Hali nasıldı; durgun muydu, sevinçli miydi, nasıldı? Oldukça neşeliydi, tamamen yolculuğa odaklanmıştı, ki Mr. Pontellier genç bir erkeğin tuhaf ve yabancı bir ülkede servet ve macera aramasını gayet doğal buluyordu.

Edna sabırsızlıkla ayağını yere vurdu. Çocuklar ne diye ağaçların altında değil de, inatla güneşte oynuyordu ki? Yanlarına giderek onları gölgeye götürdü, melez dadıyı onlarla alakadar olmadığı için azarladı.

Robert'i sohbet konusu etmesi, kocasını onun hakkında konuşturması hiç mi hiç tuhaf gelmemişti Edna'ya. Robert'e olan hisleri, kocasına karşı duyduklarına hiçbir şekilde benzemiyordu; böyle hisleri kocasına karşı ne beslemiş ne de böyle bir beklentisi olmuştu. Hayatı boyunca, asla dile gelmeyen duygular ve düşüncelerle yaşamaya alışmıştı. Asla bir savaşıma dönmezdi bu duygular. Ona aittiler, kendi duygularıydılar. Bu duyguları beslemeye hakkı olduğunu, kendinden başka kimseyi ilgilendirmediklerini düşünürdü. Edna bir keresinde Madam Ratignolle'e, kendini çocukları için de, başkası için de asla feda etmeyeceğini söylemişti. Oldukça hararetli bir tartışma yaşanmıştı ardından. İki kadın birbirlerini anlamıyor, aynı dili konuşmuyordu. Edna arkadaşını yatıştırmaya, açıklamaya uğraşmıştı.

"Temel olmayan şeylerden vazgeçerim; paramdan, canımdan vazgeçerim çocuklarım için. Ama kendimden vazgeçmem. Daha da açık anlatamam bunu, benim de daha yeni yeni anlamaya başladığım, yeni yeni ortaya çıkan bir şey."

"Temel şeylerden ne anladığınızı da, temel olmayan şeylerle ne kastettiğinizi de hiç anlamıyorum," demişti Madam Ratignolle neşeyle. "Fakat bir kadının çocukları için hayatını feda etmesinden daha ötesi yoktur; Kutsal Kitap'ta yazıyor. Benim için de daha ötesi yoktur kesinlikle."

"İnanın bana, sizin için de var!" diye gülmüştü Edna.

O sabah peşinden kumsala gelerek omzuna dokunan Matmazel Reisz'ın sorusuna, genç arkadaşını çok özlüyor mu diye sormasına şaşırmamıştı.

"Ah, günaydın Matmazel, siz miydiniz? Tabii ki özlüyorum Robert'i. Yüzmeye mi gidiyorsunuz?"

"Bütün yaz ayağımı suya sokmamışken ne diye sezonun sonunda yüzmeye gideyim!" diye yanıtladı kadın ters ters.

"Kusura bakmayın," diye özür diledi Edna, biraz utanarak. Matmazel Reisz'ın sudan uzak duruşunun sık sık alay konusu edildiğini hatırlamıştı. Bazıları peruğundan ötürü olduğu düşüncesindeydi veya menekşelerini ıslatma korkusundan, bazıları ise sanat eğilimine kimi zaman eşlik eden su tiksintisine bağlıyordu bunu. Matmazel Reisz, gücenmediğini göstermek için cebinden çıkardığı kesekâğıdından çikolata ikram etti Edna'ya. Dinç tutma özelliğinden ötürü bol bol çikolata yerdi, çikolata küçük lokmada bol besin içerir, derdi. Onu açlıktan ölmekten kurtarıyordu çikolata, zira Madam Lebrun'ün sofrasında doymanın imkânı yoktu. Onun verdiği yemekleri verip bir de üstüne para istemek olacak iş değildi, ancak Madam Lebrun gibi densiz bir kadından beklenirdi bu.

"Oğlu gitti gideli kendini pek yalnız hissediyor olmalı," dedi Edna, konuyu değiştirmek istemişti. "Üstelik en sevdiği oğlu. Ondan ayrılmak epey zor olmuştur herhalde."

Matmazel kötücül bir kahkaha attı.

"En sevdiği oğluymuş! Daha neler! Bu masalı da kim soktu aklınıza? Aline Lebrun, yalnızca ve yalnızca Victor için yaşar. Beş para etmez bir mahluk olup çıkması, hep

onun şımartması yüzünden. Victor'a, Victor'un bastığı toprağa tapınır o. Robert, alabileceği parayı aileye bırakıp asgari bir aylıkla yetinerek bir bakıma çok iyi etti. Gerçekten de en sevilecek oğul! Ben de özlüyorum yavrucağı, canım. Onu etrafta görmeyi, sesini duymayı seviyordum – kale almaya değer tek Lebrun o. Şehirde sık sık ziyaretime gelir. Ona piyano çalmayı severim. Ah o Victor yok mu! Asılmak bile azdır ona! Robert'in onu çoktan döve döve öldürmemiş olması bir mucize."

"Robert'in kardeşine karşı çok sabırlı olduğunu sanıyordum," dedi Edna. Robert'den söz edilmesine sevinmişti, ne söylendiğinin bir önemi yoktu.

"Bir iki yıl önce bir güzel pataklamıştı onu," dedi Matmazel. "Victor'un, üstünde bir nevi hak iddia ettiği İspanyol bir kız yüzünden. Bir gün Robert'i kızla konuşurken görmüş, ya da yürüyorlar mıymış, yüzüyorlar mıymış, kızın sepetini mi taşıyormuş, o kadarını hatırlamıyorum. Öyle hakaretler etmiş, öyle kaba sözler söylemiş ki Robert onu oracıkta bir güzel dövmüş. Bu dayak bir süre nispeten yola getirmişti onu. Yine bir dayak istiyor."

"Kızın adı Mariequita mıydı?" diye sordu Edna.

"Mariequita; evet, buydu adı, Mariequita'ydı. Unutmuşum adını. Aman ne sinsi, ne kötü kız o Mariequita!"

Edna Matmazel Reisz'a baktı, zehir saçan sözlerine bu kadar uzun bir süre nasıl dayanabildiğine şaştı. Nedense bir sıkıntı, neredeyse mutsuzluk kapladı içini. Suya girmeye niyetli değildi aslında ama mayosunu giydi. Matmazel'i çocukların oyun tentesinin gölgesinde oturur halde bırakıp gitti. Mevsim ilerledikçe su serinliyordu. Edna suya daldı, onu heyecanlandırıp güçlendiren bir kendini bırakış içinde yüzdü. Biraz da Matmazel Reisz'ın onu beklemeyeceğini umarak uzun bir süre kaldı suda.

Gelgelelim Matmazel, Edna'yı bekledi. Dönüş yolunda pek sevimliydi, Edna'nın mayolu haline övgüler yağdırdı.

Müzikten söz açtı. Edna'nın şehirde kendisini ziyarete geleceğini umuyordu, cebinde bulduğu bir kart parçasına minicik kalmış bir kurşunkalemle adresini yazdı.

"Ne zaman gidiyorsunuz?" diye sordu Edna.

"Önümüzdeki pazartesi. Ya siz?"

"Sonraki hafta," diye yanıtladı Edna. "Güzel bir yaz oldu, değil mi Matmazel?" diye de ekledi.

"Eh," dedi Matmazel, omuz silkerek. "Güzel olmasına güzeldi, bir de şu sivrisineklerle Farival'lerin ikizleri olmasaydı."

XVII

Pontellier'lerin New Orleans'ta, Esplanade Caddesi'nde çok güzel bir evi vardı. Eğimli çatısını geniş ön verandasındaki yuvarlak, yivli sütunların desteklediği büyük bir ikiz köşktü bu. Göz kamaştıran bir beyaza boyanmıştı; panjurları ya da jaluzileri yeşildi. Her zaman tertemiz tutulan bahçede Güney Louisiana'da yetişen her çiçekten ve bitkiden vardı. Evin içi her ayrıntısıyla geleneksel tarza uygun döşenmişti. Yerlerde en yumuşak halılar ve kilimler seriliydi; kapılarda, pencerelerde pahalı, zevkli perdeler asılıydı. Duvarlarda özen ve zevkle seçilmiş tablolar vardı. Her gün sofraya konan kristaller, gümüşler, ağır ipek örtüler, kocaları Mr. Pontellier kadar cömert olmayan kadınları kıskandırırdı.

Mr. Pontellier evinin içinde gezinmeyi, hiçbir şeyin eksik olmadığından emin olmak için çeşitli eşyaları, ayrıntıları gözden geçirmeyi çok severdi. Eşyalarına çok değer verirdi, başlıca sebebi de ona ait olmalarıydı. Satın alıp ev içi tanrılarının arasına yerleştirdiği bir tabloyu, bir heykeli, nadide bir ipek perdeyi –ne olduğu fark etmezdi– karşısına geçerek seyretmekten gerçek bir haz duyardı.

Salı günleri öğleden sonra –salı, Mrs. Pontellier'nin kabul günüydü– ardı arkası kesilmeyen bir konuk akını olurdu. Kadınların kimi at arabasıyla, kimisi tramvayla gelirdi ve hava yumuşak olduğunda, yol uzak değilse yürüyerek ge-

lenler de olurdu. Açık kahverengi tenli, frak giymiş melez bir oğlan, elinde küçücük, gümüş bir kartvizit tepsisiyle karşılardı onları. Beyaz, kıvrımlı boneli hizmetçi kız konuklara, arzularına göre içki, kahve ya da çikolata ikram ederdi. Mrs. Pontellier, üstünde şık bir davet elbisesiyle, ikindi boyunca misafir odasında konuklarını ağırlardı. Kimi zaman akşamleyin eşleriyle birlikte erkekler de gelirdi.

Mrs. Pontellier, altı yıllık evliliği boyunca hiç sektirmeden uymuştu bu düzene. Hafta içi belli bazı akşamlarda da kocasıyla birlikte operaya ya da tiyatroya giderlerdi.

Mr. Pontellier, sabah dokuz ile on arasında evden çıkar, akşam altı buçuk-yediden önce nadiren dönerdi; akşam yemeği yedi buçukta yeniyordu.

Grand Isle'dan döndükten birkaç hafta sonra bir salı akşamı karısıyla sofrada oturuyorlardı. Yalnızdılar. Oğlanlar yatmak üzere odalarına gitmişti; koşan çıplak ayaklarının patırtısının yanı sıra ara ara, peşlerinden giden melez dadının yumuşak itirazları, ricaları duyuluyordu. Mrs. Pontellier salı günleri giydiği davet elbisesini giymemişti, sıradan ev giysileri vardı üstünde. Böyle şeylere dikkat eden Mr. Pontellier bu değişikliği fark etmişti, tabaklara çorba koyup çorbalığı bekleyen oğlana verirken, "Çok mu yoruldun, Edna? Kimler geldi bugün? Çok muydu ziyaretçin?" diye sordu. Çorbasının tadına baktı ve içine biber, tuz, sirke, hardal; elinin altında ne varsa eklemeye başladı.

"Epeyce gelen olmuş," diye yanıtladı Edna. Çorbasını fark edilir bir hoşnutlukla içiyordu. "Eve döndüğümde aldım kartvizitlerini, dışarıdaydım bugün."

"Dışarıda mı?" diye bir çığlık attı kocası. Sirke şişesini masaya bırakırken adeta gerçek bir şaşkınlık vardı sesinde. Gözlüğünün arkasından Edna'ya baktı. "Salı günü hangi iş seni dışarı çıkarmış olabilir ki? Ne yapman gerekiyordu?"

"Hiçbir şey. İçimden dolaşmak geldi, dolaştım."

"Umarım uygun bir özür bildirmişsindir," dedi kocası, çorbaya bir tutam kırmızıbiber serperken. Nasıl olduysa yatışmış gibiydi.

"Hayır, hiçbir özür bildirmedim. Joe'ya dışarı çıktığımı söylemesini tembihledim o kadar."

"Ama hayatım! Böyle yapılmayacağını artık bilirsin sanıyordum. İnsanlarla anlaşmak, dost olmak istiyorsak *les convenances*'a* uymamız gerek. Bugün öğleden sonra evden çıkman gerekiyorduysa, yokluğun için uygun bir açıklama yapman gerekirdi.

Bu çorba yenecek gibi değil! Bu kadın hâlâ nasıl düzgün çorba yapmayı öğrenemedi şaşıyorum. Şehirde bedava yemek dağıtılan tezgâhlarda bile daha güzel çorba veriyorlar. Mrs. Belthrop gelmiş mi?"

"Kartvizit tepsisini getiriver Joe. Kimlerin geldiğini hatırlamıyorum."

Oğlan odadan çıktı, kısa bir süre sonra geri gelerek hanımefendilerin kartvizitleriyle tepeleme dolu küçük gümüş tepsiyi getirdi, Mrs. Pontellier'ye uzattı.

"Mr. Pontellier'ye ver," dedi Edna.

Joe tepsiyi Mr. Pontellier'ye uzattı, çorbayı aldı.

Mr. Pontellier gelen konukların isimlerine göz gezdirdi. Bazı isimleri yüksek sesle okudu, okurken yorum yaptı.

"Delasidas Hanımefendiler... Daha bu sabah babaları için çok iyi bir vadeli alım bağladım. İyi kızlar, evlenmelerinin vaktidir. Mrs. Belthrop... Bu diyeceğimi unutma Edna, Mrs. Belthrop'u hiçe sayamazsın. Belthrop bizi on kere alır satar! Onunla yaptığım işten iyi para kazanıyorum. Mrs. Belthrop'a bir not yazsan iyi edersin. Mrs. James Highcamp... Üf! Mrs. Highcamp'le ne kadar az görüşürsen o kadar iyi. Madam Laforcé... Hem de ta Carrolton'dan kalkıp gelmiş zavallı ihtiyarcık. Miss Wiggs, Mrs. Eleanor Boltons..." Kartvizitleri kenara itti.

---

* (Fr.) Görgü kuralları. (ç.n.)

"Of aman!" diye bağırdı Edna, öfkesinden köpürmüştü. "Neden bu işi bu kadar ciddiye alıyor, yaygara koparıyorsun ki?"

"Yaygara koparmıyorum. Fakat böyle küçük ayrıntıları ciddiye almak gerekir, önemlidir böyle şeyler."

Balık yanmıştı. Mr. Pontellier elini süremezdi. Edna biraz yanık bir tada aldırmadığını söyledi. Rosto Mr. Pontellier'nin sevdiği gibi yapılmamıştı, ayrıca sebzelerin servis edilişini de beğenmemişti.

"Bana kalırsa," dedi, "bir erkeğin günde hiç değilse bir öğün şerefiyle yemek yemesine yetecek kadar para döküyoruz bu eve."

"Aşçıyı öve öve bitiremezdin eskiden," diye yanıt verdi Edna, ilgisizce.

"İlk zamanlar övmeye değerdi belki ama nihayetinde onlar da insan. Diğer tüm çalışanlar gibi onlara da göz kulak olmak gerek. Ben büroda kâtibi idare etmesem, her şeyi oluruna bıraksam, çok geçmeden hem beni hem de işimi rezil ederler."

"Nereye gidiyorsun?" diye sordu Edna. Kocası bolca baharat serptiği çorbanın tadına şöyle bir bakmak dışında ağzına tek lokma koymadan sofradan kalkmıştı.

"Akşam yemeğimi kulüpte yiyeceğim. İyi geceler." Hole giderek portmantodan şapkasıyla bastonunu aldı ve evden çıktı.

Böyle sahnelere az çok alışıktı Edna. Daha önce de sık sık üzüldüğü, birkaç sefer iştahının tamamen kaçtığı, yemeğini bitiremediği olmuştu. Kimi defa mutfağa gidip aşçıyı gecikmeli de olsa azarlamıştı. Bir keresinde odasına gitmiş, bütün akşamı yemek kitabı okuyarak geçirmiş, sonunda haftalık bir yemek listesi hazırlamıştı ama sonunda kayda değer bir şey ortaya çıkarmayı başaramadığı hissi kalmıştı içinde.

Gelgelelim o akşam Edna, kendini zorlayarak da olsa yemeğini tek başına bitirdi. Yüzü kıpkırmızı olmuştu ve

gözleri, içinde yanan ateşle parlıyordu. Yemeğini bitirdikten sonra, oğlana, gelen olursa müsait olmadığını söylemesini tembihleyip odasına çekildi.

Geniş, güzel bir odası vardı. Hizmetçi kızın kıstığı lambaların loş ışığında zevkli, göz alıcı görünüyordu. Edna açık bir pencerenin önüne giderek aşağıdaki bahçenin karmakarışık derinliklerine baktı. Sanki gecenin bütün gizi, bütün sihri oraya, çiçeklerle çalıların kokuları, karanlık dolambaçları arasına toplanmıştı. Kendini arıyor ve tam da böyle, ruh haline denk düşen, hoş yarı karanlıklarda buluyordu. Fakat huzur veren sesler gelmiyordu karanlıktan, başının üstündeki gökten, yıldızlardan. Onunla alay ediyor, hiçbir şey vaat etmeyen, umuttan bile yoksun, hüzünlü sesler çıkarıyorlardı. Edna dönerek odanın bir ucundan öbür ucuna ileri geri yürümeye başladı. Ne duruyor ne dinleniyordu. Elindeki incecik mendilden yırttığı şeritleri top yaptı, yere fırlattı. Yine yürüdü, durdu sonra. Alyansını çıkarıp halıya attı. Onu yerde öylece dururken görünce üstüne topuğuyla bastı ve ezmeye çalıştı. Ancak çizmesinin küçük topuğu parlak halkada tek bir çizik, tek bir iz bile bırakmadı.

Öfkesi dinmemişti, kristal vazoyu masadan alıp şöminenin taşlarına fırlattı. Bir şeyleri parçalamak geliyordu içinden. Patırtı, şangırtı duymak istiyordu.

Kırılan cam sesiyle telaşa kapılan hizmetçi kız, ne olduğuna bakmaya odaya geldi.

"Şöminenin önüne vazo düştü," dedi Edna. "Ziyanı yok, sabah temizlersin."

"Olur mu hiç! Cam batar ayağınıza efendim," diye ısrar etti genç kadın. Halıya dağılmış kırık vazo parçalarını topluyordu. "Yüzüğünüz efendim. Sandalyenin altındaydı."

Edna avcunu açtı, yüzüğü alıp parmağına taktı.

XVIII

Ertesi sabah Mr. Pontellier işe giderken Edna'ya şehirde buluşup birlikte kütüphane için yeni eşyalar bakmayı önerdi.

"Yeni eşyaya ihtiyacımız olduğunu hiç mi hiç sanmıyorum Léonce. Lütfen yeni bir şey almayalım; çok savurgansın. Para biriktirmek, bir köşeye biraz para koymak aklından bile geçmiyor."

"Para kazanarak zengin olunur Ednacığım, para biriktirerek değil," dedi Mr. Pontellier. Karısının kendisiyle birlikte eşya bakmaya istekli olmayışına üzülmüştü. Edna'yı öpüp vedalaştı, iyi görünmediğini, kendine dikkat etmesini söyledi. Edna bugün pek solgun ve sessizdi.

Kocası evden ayrılırken Edna da ön verandaya çıktı, çite sarılmış yaseminden birkaç dal kopardı. Kokularını içine çekti, beyaz sabahlığının göğsüne sıkıştırdı çiçekleri. Oğlanlar, tuğla ve sopalarla doldurdukları "ekspres treni" oradan oraya sürüklüyordu. Melez dadı küçük, hızlı adımlarla peşlerinden gidiyordu; abartılı, yapmacık bir ilgi ve heves içindeydi. Sokakta bir meyve satıcısı malını bağırarak satıyordu.

Edna, yüzünde dalgın bir ifadeyle dümdüz önüne bakıyordu. Çevresindeki hiçbir şey ilgisini çekmiyordu. Sokak, çocuklar, meyve satıcısı, gözünün önünde boy veren çiçekler, hepsi birden, birdenbire ona düşman olan yabancı bir dünyaya aitti.

Eve girdi tekrar. Aşçıyla önceki akşamki kabahati konusunda konuşmayı düşünüyordu fakat Mr. Pontellier, hiç beceremeyeceği bu nahoş görevden kurtarmıştı onu. Mr. Pontellier'nin sözleri genellikle çalışanlarını ikna ederdi. O akşam ve büyük ihtimalle sonraki birkaç akşam da, sofrada ağızlarına layık, güzel bir yemek yiyeceklerinden oldukça emin ayrılmıştı evden.

Edna bir iki saati eski eskizlerine bakarak geçirdi. Eksiklerini, yetersizliklerini görebiliyordu; gözüne batıyordu hepsi. Biraz çalışmaya çalıştı ama ruh halinin uygun olmadığını gördü. Nihayet birkaç eskizi –kötünün iyisi olduğunu düşündüklerini– ayırdı ve bir süre sonra giyinmiş olarak evden çıkarken yanına aldı. Uzun etekli elbisesi içinde çok şık ve zarif görünüyordu. Deniz kıyısında geçirdiği günlerin esmerliği silinmişti yüzünden; pürüzsüz, bembeyaz alnı açık kumral gür saçlarının altında parlıyordu. Yüzünde birkaç tane çil, dudağının altında ve saçının hafifçe örttüğü şakağında birer küçük, siyah ben vardı.

Edna cadde boyunca yürürken Robert'i düşünüyordu. Karasevdanın pençesinden kurtulamamıştı hâlâ. Onu unutmaya çalışmış, hatırlamanın faydasızlığını düşünmüştü. Ne var ki onun düşüncesi bile varlığının, altında ezildiği bir saplantı haline gelmişti adeta. Hatırladığı, ne dostluklarının ayrıntıları ne de özel veya farklı bir yönüyle Robert'in kişiliğiydi. Onun varlığı, onun mevcudiyetiydi aklından çıkmayan. Bazen unutuluşun sisine karışır gibi soluklaşıp siliniyor, sonra Edna'nın içini akıl almaz bir özlemle dolduran bir şiddette yeniden canlanıyordu.

Edna, Madam Ratignolle'e gidiyordu. Grand Isle'da başlayan dostlukları sürmüş, şehre döneli beri belli bir sıklıkta görüşmüşlerdi. Ratignolle'lerin evi Edna'nınkine uzak sayılmazdı, yakın sokaklardan birinin köşesindeydi. Alt katı, Mösyö Ratignolle'ün sahibi ve işletmecisi olduğu istikrarlı ve iyi iş yapan bir eczaneydi. Baba mesleğini sürdüren Mös-

yö Ratignolle toplumda iyi bir yere sahipti; dürüstlüğü, aklı başındalığıyla imrenilecek bir ünü vardı. Ailesi eczanenin üst katındaki, yandan, *porte cochère*'den* geçerek girilen ferah dairelerde oturuyordu. Tüm bu yaşantıda Edna'ya çok Fransız işi, çok yabancı gelen bir şey vardı. Ratignolle'ler on beş günde bir, evin bir ucundan öbür ucuna uzanan büyük, güzel salonda kimi zaman kâğıt oyunlarının da oynandığı *soirée musicale*'ler** ile dostlarını ağırlardı. Viyolonsel çalan bir dostları vardı. Bir başkası flütünü, öteki kemanını getirirdi. Şarkı söyleyenler, çeşitli zevk ve ustalık seviyelerinde piyano çalanlar da vardı. Ratignolle'lerin *soirée musicale*'leri pek meşhurdu ve davet edilmek ayrıcalık sayılırdı.

Edna arkadaşını o sabah çamaşırhaneden gelen giysileri düzenlerken buldu. Madam Ratignolle, içeri merasimsiz alınan Edna'yı görür görmez elindeki işi bıraktı.

"Cité de pekâlâ yapabilir, hem zaten onun işi bu," diye açıkladı, işini böldüğü için kendisinden özür dileyen Edna'ya. Genç bir siyahi kadını çağırdı; Fransızca talimatlar vererek, ona uzattığı listedeki maddeleri kontrol ederken çok dikkatli olmasını tembihledi. Mösyö Ratignolle'ün geçen hafta kaybolan ince keten mendilinin geri gelip gelmediğine özellikle dikkat etmesini ve onarım, yama gereken çamaşırları kenara ayırmayı unutmamasını söyledi.

Sonra kolunu Edna'nın beline dolayarak onu evin ön kısmına, şöminenin üstünde cam vazolarda duran kocaman güllerin tatlı kokusunun yayıldığı serin salona götürdü.

Madam Ratignolle o gün evde, her zamankinden daha güzeldi. Kollarını tamamen açıkta bırakan, beyaz boynunun göz alıcı, yumuşacık kıvrımlarını ortaya çıkaran ince bir ev elbisesi vardı üstünde.

"Belki bir gün resminizi yapmayı başarabilirim," dedi Edna gülümseyerek, oturduklarında. Eskiz rulosunu alarak

---

* (Fr.) Arabaların giriş kapısı. (ç.n.)

** (Fr.) Müzikli suare. (ç.n.)

açmaya başladı. "Yeniden çalışmaya başlamam gerektiğini düşünüyorum. Bir şeyler yapmak istediğimi hissediyorum. Eskizleri nasıl buldunuz? Yeniden çalışmaya başlayıp uğraşmaya değer mi? Bir süre Laidpore ile çalışabilirim belki."

Edna, böyle bir konuda Madam Ratignolle'ün fikrinin pek hükmü olmayacağını biliyordu. Ne yapacağını bilmekten öte, bu konuda kararlı olduğunun da farkındaydı ancak kendisini işe vermesine yardımcı olacak övgü ve yüreklendirmeye ihtiyaç duyuyordu.

"Olağanüstü yeteneklisiniz sevgili Edna!"

"Ah, keşke!" diyerek karşı çıktı Edna, yanıttan memnun kalmıştı.

"Olağanüstü yeteneklisiniz, inanın bana," diye ısrar etti Madam Ratignolle. Eskizleri tek tek, önce yüzüne iyice yaklaştırarak, sonra kol mesafesinde tutarak, gözlerini kısıp başını bir yana yatırarak inceliyordu. "Bu Bavyeralı köylü kesinlikle çerçeveletmeye değer. Hele şu elma dolu sepet! Hiç bu kadar sahici bir resim görmemiştim! İnsanın elini uzatıp bir elma alası geliyor."

Arkadaşının övgü dolu sözleri karşısında Edna, memnuniyete varan bir duyguya kapılmaktan kendini alamamış, hatta resminin gerçek değerinin farkına varmıştı. Eskizlerden birkaçını ayırıp kalanını Madam Ratignolle'e verdi. Armağanlara gereğinden fazla sevinen Madam Ratignolle, az sonra öğle yemeği için eve gelen kocasına gururla gösterdi resimleri.

Mr. Ratignolle, pırlanta gibi diye tabir edilen güvenilir ve dürüst insanlardandı. Bitmek tükenmek bilmeyen neşesinin yanı sıra tertemiz bir yüreği vardı, son derece cömert ve sağduyuluydu. Ratignolle'ler İngilizceyi yalnızca, İngilizcede olmayan vurgular ve dikkatli, ağır ağır konuşmalarından fark edilen bir aksanla konuşurdu. Edna'nın kocası ise aksansız konuşurdu İngilizceyi. Ratignolle'ler birbirlerini çok iyi anlardı. Bu dünyada tek vücut olmayı başarabilmiş iki insan varsa, onlar kesinlikle Ratignolle'lerdi.

Edna, hep birlikte sofraya otururlarken "Sevgi olduktan sonra insan ot da yer,"* diye düşündü. Gelgelelim ot yemeyeceklerini anlaması uzun sürmedi; basit, seçkin ve her anlamda doyurucu, enfes yemeklerden bir sofra hazırlanmıştı.

Mösyö Ratignolle, Edna'yı gördüğüne çok sevinmişti. Yalnız, Grand Isle'daki kadar iyi görmemişti onu, bir tonik tavsiye etti. Daldan dala atlayarak epeyce konuştu; siyasetten, şehir haberlerinden, semt dedikodularından söz etti. Ağzından çıkan her heceye abartılı bir vurgu katan bir hararet ve samimiyetle konuşuyordu. Karısı, söylediği her şeyle ilgileniyor, daha iyi dinlemek için çatalını bırakıyor, sözünü bölüyor, lafı ağzından alıyordu.

Edna, Ratignolle'lerin yanından kendini rahatlamış değil, sıkıntılı hissederek ayrıldı. Kendisine kısacık tanık olma fırsatı verilen mutlu yuva tablosu ne pişmanlık ne özlem uyandırmıştı içinde. Ona uygun bir yaşam biçimi değildi bu; o, yalnızca korkunç, umutsuz bir sıkıntı görüyordu bu hayatta. Madam Ratignolle'ün haline üzülmüştü, ona asla kör bir hoşnutluktan öte bir sevinç yaşatmayacak olan renksiz yaşamına acımıştı. Keder asla ziyaret etmeyecekti ruhunu, onda "yaşamın çılgınlığını" asla tadamayacaktı. Edna "yaşamın çılgınlığı" ile neyi kastettiğini düşündü farkına bile varmadan. Bu düşünce adeta dışarıdan, çağrılmadan gelip geçmişti Edna'nın aklından.

---

* *Kutsal Kitap*, Süleyman'ın Özdeyişleri (15:17): "Sevgi dolu bir ortamdaki sebze yemeği / Nefret dolu bir ortamdaki besili danadan yeğdir." (*Kutsal Kitap*, Kitab-ı Mukaddes Şirketi, 2009) (ç.n.)

XIX

Edna, alyansının üstünde tepinmenin, kristal vazoyu karolara fırlatmanın çok aptalca ve çocuksu olduğunu düşünmekten kendini alamıyordu. Onu böyle faydasız yollara sürükleyen öfke patlamaları olmuyordu artık. İstediğini yapmaya ve istediği gibi hissetmeye başlamıştı. Salıları misafir kabul etmeyi tamamen bıraktı, gelenlere de iadeiziyarete gitmiyordu. Evi idare etmek için ve *en bonne ménagère** çırpınmıyor, canının istediği gibi ve gelip geçici kaprislerine elinden geldiğince uyarak eve girip çıkıyordu.

Mr. Pontellier karısında üstü kapalı da olsa belli bir boyun eğme gördüğü sürece oldukça nazik bir eş olmuştu. Fakat karısının bu yeni ve beklenmedik tavırları aklını başından alıyor, dehşete düşürüyordu onu. Edna'nın bir eş olarak görevlerini hiçe sayması karşısında öfkeleniyordu. Mr. Pontellier kabalaşınca Edna küstahlaşıyordu, bir daha kesinlikle geri adım atmamakta kararlıydı.

"Bir evin başındaki bir kadının ve annenin, günlerini ailesinin rahatını artırmaya çalışmak yerine zamanını atölyede geçirmesinden daha delice bir şey olamaz."

"İçimden resim yapmak geliyor," diye yanıtladı Edna. "Her zaman yakalayamayabilirim bu duyguyu."

---

* (Fr.) İyi bir ev hanımı olarak. (ç.n.)

"Tamam, Tanrı aşkına resim yapacaksan yap! Ama aileni bu kadar boşlama! Bak Madam Ratignolle'e, müziğe devam ediyor diye başka her şeyden elini eteğini çekip boşluyor mu evini? Üstelik onun müzisyenliği, senin ressamlığından iyi."

"Ne o müzisyen ne de ben ressamım. Her şeyi resim yüzünden bırakmış değilim hem."

"Neden bıraktın peki?"

"Of! Bilmiyorum. Git başımdan, sıkıyorsun beni."

Mr. Pontellier ara sıra karısının akli dengesini yitirmeye başladığından kuşkulanıyordu. Kendinde olmadığını açıkça görüyordu. Daha doğrusu, karısının kendisini bulduğunu, dünyanın karşısına çıkarken üstümüze bir giysi gibi giydiğimiz yapay benliğini günbegün bir kenara ittiğini göremiyordu.

Kocası Edna'yı isteği üzerine yalnız bırakıp çalışma odasına gitti. Edna ise atölyesine çıktı; evin üst katında, aydınlık bir odaydı burası. Büyük bir enerji ve hevesle çalışıyordu, buna karşılık az da olsa memnun kaldığı hiçbir şey başarmış değildi henüz. Bir süre bütün ev halkını, sanatın hizmetine koşmuştu. Oğlanlar modellik yapmıştı. Başta eğlenceli bulmuşlardı modelliği fakat çok geçmeden bunun, onları eğlendirmek için düşünülmüş bir oyun olmadığını anladıklarında iş çekiciliğini yitirmişti. Melez dadı da yerlilerin sabrıyla saatlerce oturmuştu Edna'nın şövalesinin önünde. Çocuklarla hizmetçi kız ilgilenmişti o sırada, misafir odasının tozu alınmamıştı. Fakat sırası geldiğinde o da modellik görevini yerine getirmişti. Edna, genç kadının sırtının ve omuzlarının klasik çizgilerini fark etmiş, başlık açılınca serbest kalan saçlarını ilham verici bulmuştu. Edna, çalışırken kimi zaman *"Ah! Si tu savais!"* şarkısını mırıldanıyordu.

Anılarla dolduruyordu aklını bu şarkı. Hafifçe dalgalanan denizin, çırpınan yelkenlerin sesleri geliyordu kulağına. Ayın körfezi aydınlatan ışığını görüyor, ılık güney rüzgârının aniden sertleşen, yumuşak esintisini hissediyordu. Belli be-

lirsiz bir arzu akıp geçiyordu bedeninden; fırçayı kavrayan elini gevşetip, gözlerini yakıyordu.

Nedenini bilmeden kendini çok mutlu hissettiği günler oluyordu. Yaşamaktan, nefes almaktan mutlu oluyordu böyle günlerde. Tüm varlığı adeta gün ışığıyla, renklerle, kokularla, güneyde geçen harika bir günün sıcacık havasıyla bütünleşiyordu. Böyle zamanlarda tek başına, bilmediği, yabancı yerlerde dolaşmayı seviyordu. Düş kurup uyuyacak pek çok güneşli köşe keşfetmişti. Düş kurmak, yalnız olmak, rahatsız edilmemek iyi geliyordu ona.

Nedensiz yere mutsuz olduğu günler vardı sonra; sevinmeye de, üzülmeye de değmezdi sanki hiçbir şey için, yaşamak ya da ölmek fark etmezdi. Hayat tuhaf ve korkunç bir kargaşa, insanlarsa kaçınılmaz yok oluşa doğru körlemesine ilerlemeye uğraşan kurtçuklar gibi görünürdü gözüne. Böyle günlerde çalışamaz, kalp atışlarını hızlandıracak düşler kurup içini ısıtamazdı.

XX

Edna, işte böyle bir ruh hali içinde Matmazel Reisz'ı arayıp buldu. Son görüşmelerinin, üzerinde pek de hoş olmayan bir izlenim bıraktığını unutmuş değildi, fakat yine de onu görmeyi arzuluyordu; her şeyden çok da onu piyano çalarken dinlemeyi. Öğleden sonra oldukça erken bir saatte piyanisti aramaya başladı. Ne yazık ki Matmazel Reisz'ın kartını ya unuttuğu bir yere koymuş ya da kaybetmişti. Kent rehberinde adresini arayarak kadının epey uzakta, Bienville Caddesi'nde oturduğunu öğrendi. Ne var ki baktığı rehber bir, belki de birkaç yıllıktı; adrese gittiğinde evi *chambres garnies** halinde kiralayan saygın bir yarı siyahi ailenin oturduğunu gördü. Altı aydır oturuyorlardı evde, Matmazel Reisz'ı hiç tanımıyorlardı. Aslında hiçbir komşularını tanımıyorlardı; kiracılarının hepsinin çok seçkin kişiler olduğu konusunda Edna'yı temin ettiler. Edna, Madam Pouponne'la sınıfsal ayrımları tartışmakla oyalanmayıp yakındaki bakkala seğirtti. Matmazel'in dükkân sahibine adresini bırakmış olduğundan emindi.

Bakkal, Matmazel Reisz'ı istemediği kadar çok tanıyordu, Edna'nın sorusuna böyle cevap vermişti. Doğrusunu söylemek gerekirse, onu hiç tanımamayı, onunla ilgili hiçbir şey bilmemeyi yeğlerdi; Bienville Caddesi'nde yaşamış, gel-

* (Fr.) Mobilyalı odalar. (ç.n.)

miş geçmiş en huysuz, en sevilmeyen kadındı o. Çok şükür ki mahalleden taşınmıştı ve yine çok şükür ki nereye gittiğini bilmiyordu.

Karşısına çıkan bu beklenmedik engeller, Edna'nın Matmazel Reisz'ı görme arzusunu on katına çıkarmıştı. Aradığı bilgiyi kimden öğrenebileceğini düşünüyordu ki birden Madam Lebrun'ün adresi bilebileceği geldi aklına. Madam Ratignolle'e sormaya gerek yoktu, müzisyenle ilişkisini son derece mesafeli tutuyor, onun hakkında hiçbir şey bilmemeyi yeğliyordu. Bir keresinde bu konudaki düşüncelerini neredeyse mahalle bakkalı kadar açıkça dile getirmişti.

Edna, Madam Lebrun'ün şehre dönmüş olduğundan emindi, kasım ortasıydı. Lebrun'lerin adresini, Chartres Caddesi'nde oturduklarını da biliyordu.

Lebrun'lerin evi dışarıdan hapishaneye benziyordu, kapıda ve alt kat pencerelerinde demir parmaklıklar vardı. Bu demir parmaklıklar eski *régime*'den* kalmaydı, sökmek kimsenin aklına gelmemişti. Bir yanda bahçeyi çevreleyen yüksek bir çit vardı. Caddeye açılan bahçe kapısı kilitliydi. Edna yandaki bu bahçe kapısının zilini çaldı, kaldırımda durarak içeri alınmayı bekledi.

Bahçe kapısını Victor açtı. Yanı başında ellerini önlüğüne silen siyahi bir kadın vardı. Edna, onları görmeden önce tartıştıklarını duymuştu. Kadın –tek kelimeyle anormal davranarak– görevlerini yerine getirme hakkı talep ediyordu. Görevleri arasında kapıyı açmak da vardı.

Victor, Mrs. Pontellier'yi gördüğüne şaşırmış ve sevinmiş, bu şaşkınlığı ve sevinci gizleme gereği de duymamıştı. On dokuzunda, esmer, yakışıklı bir gençti; annesine çok benziyordu, yalnız ondan on kat daha fevriydi. Siyahi kadına, hemen gidip Madam Lebrun'e Mrs. Pontellier'nin kendisini görmek istediğini haber vermesini söyledi. Kadın homurdanarak, tamamını yapmasına izin verilmeyen gö-

* İspanyol sömürgeciliği dönemi. (ç.n.)

revi yarım yamalak yapmayı reddettiğini söyledi, bahçede yarım bıraktığı ot yolma işine döndü. Bunun üzerine Victor bir ağız dolusu hakaret edip söylendi kadına, neyse ki Edna hızla sıralanan bu tutarsız sözlerin hiçbirini anlamadı. Victor artık her ne dediyse işe yaramıştı, kadın elindeki çapayı bırakıp söylene söylene eve girdi.

Edna içeri girmek istemedi. Sandalyelerin, hasır bir uzanma koltuğunun ve küçük bir masanın olduğu yan veranda gayet güzeldi. Bir sandalyeye oturdu, saatlerce sokaklarda dolaşmaktan yorulmuştu. Hafifçe ileri geri sallanarak ipek güneş şemsiyesinin katlarını düzeltmeye başladı. Victor sandalyesini Edna'nın yanına çekti. Oturur oturmaz siyahi kadının terbiyesizliğinin hep yanlış eğitimden kaynaklandığını açıkladı. Kendisi orada yaşamadığından kadının eğitimini üstlenemiyordu. Adadan henüz önceki sabah gelmişti ve ertesi gün dönmeyi düşünüyordu. Kış boyunca adada kalıyordu; orada yaşıyordu. Evin bakımıyla ilgileniyor, yaz konukları için hazırlık yapıyordu.

Fakat bir erkeğin zaman zaman dinlenmeye de ihtiyacı vardır, dedi Mrs. Pontellier'ye; arada sırada bir bahane bulup şehre iniyordu. Aman, ne eğlenmişti önceki akşam! Annesinin öğrenmesini istemiyordu, fısıltıyla konuşmaya başladı. Hatırladığı anların heyecanıyla ışık saçıyordu. Anılarını Mrs. Pontellier'ye anlatmak aklından geçmezdi elbette, bir kadın olduğu için böyle şeyleri anlayamazdı o. Ama işte her şey, o yürürken panjurların ardından bir kızın ona göz kırpıp gülümsemesiyle başlamıştı. Ah, ne dilberdi kız! O da kıza gülümsemişti elbette, yanına gidip konuşmuştu onunla. Mrs. Pontellier onda böyle bir fırsatı kaçıracak göz olduğunu sanıyorsa onu hiç tanımıyor demekti. Genç Victor'un anlattıkları eğlendiriyordu Edna'yı, elinde değildi. Yüzü belli bir ilgi duyduğunu, hoşnut olduğunu ele vermiş olmalıydı. Oğlan iyiden iyiye pervasızlaştı. Madam Lebrun tam zamanında yanlarına gelmeseydi,

Mrs. Pontellier az sonra kendini pek renkli bir hikâyeyi dinlerken bulacaktı.

Madam hâlâ beyazlar içindeydi, yaz alışkanlığını sürdürüyordu. Edna'yı gözleri parıldayarak coşkuyla karşıladı. Mrs. Pontellier içeri buyurmaz mıydı? Ne ikram etseydi ona? Neden daha önce gelmemişti? Ya sevgili Mr. Pontellier nasıldı? Tatlı çocukları nasıldı? Mrs. Pontellier hiç böyle sıcak kasım ayı görmüş müydü?

Victor gidip, annesinin sandalyesinin arkasındaki hasır koltuğa uzandı. Edna'nın yüzünü görebiliyordu oradan. Konuşurlarken güneş şemsiyesini Edna'nın elinden almıştı, şimdi sırtüstü yatarken şemsiyeyi havada döndürüyordu. Madam Lebrun yakınarak şehre dönmenin *ne kadar* sıkıcı olduğunu, *ne kadar* az kişiyle görüştüğünü, adadan birkaç günlüğüne geldiğinde Victor'un bile *ne kadar* çok işi olduğunu, hiç zamanının kalmadığını anlatırken, işte o sırada genç adam koltukta eğilip bükülmeye, Edna'ya muzipçe göz kırpmaya başladı. Bir suça ortak edildiği hissine kapıldı Edna, sert ve ayıplar bir ifade takınmaya çalıştı.

Robert'den yalnızca iki mektup almışlardı, pek bir şey de yazmamıştı mektuplarda. Annesi mektupları getirmesini rica ettiğinde, Victor, içeri gidip aldığına değmeyeceğini söyledi. İçeriklerini hatırlıyordu, ki gerçekten de, sınava çekildiğinde hızlı hızlı pek çok şey anlattı.

Mektuplardan biri Vera Cruz'dan, öbürü City of Mexico'dan* yazılmıştı. Montel ile buluşabilmişti Robert, adam onun bir yerlere gelebilmesi için elinden geleni ardına koymuyordu. Şimdilik maddi durumu New Orleans'tan ayrıldığı zamankinden daha iyi sayılmazdı, fakat elbette geleceğe dair beklentileri çok daha iyiydi. City of Mexico'yu, binaları, şehir halkını ve alışkanlıklarını, orada gördüğü yaşam koşullarını anlatmıştı. Ailesine sevgilerini yolluyordu. Annesi için bir çek eklemişti mektuba, tüm dostlarına sevgile-

* Meksika'nın başkenti, şimdiki Mexico City. (ç.n.)

rini ileteceğini umuyordu. İki mektubun özeti aşağı yukarı buydu. Edna, kendisine iletilecek bir mesaj olsa söylerlerdi diye düşündü. Evden çıkarken hissettiği ümitsizlik yine içine çöreklendi ve Matmazel Reisz'ı bulma isteğini hatırladı.

Madam Lebrun, Matmazel Reisz'ın nerede oturduğunu biliyordu. Edna'ya adresi verdi; Edna kalıp ikindinin devamını kendileriyle geçirmeyeceği için üzgündü, Matmazel Reisz'ı başka bir gün ziyarete gidecekti. Artık neredeyse akşam olmuştu.

Victor, Edna'yı sokağa kadar geçirdi, güneş şemsiyesini başına tutarak arabaya dek onunla yürüdü. Bugün konuştuklarının kesinlikle aralarında kalması gerektiğini unutmamasını rica etti. Edna gülerek Victor'a hafifçe takıldı, ağırbaşlı ve mesafeli olması gerektiğini hatırladığında artık çok geçti.

"Mrs. Pontellier ne kadar da hoştu öyle!" dedi Madam Lebrun oğluna.

"Büyüleyiciydi!" diyerek onayladı Victor. "Şehrin havası yaramış. O eski kadın gitmiş, yerine bambaşka bir kadın gelmiş sanki."

XXI

Kimileri, Matmazel Reisz'ın daima çatı katında yaşamayı tercih etmesinin nedeninin dilencilerin, seyyar satıcıların ve ziyaretçilerin kapıya gelmesini zorlaştırmak olduğu düşüncesindeydi. Matmazel'in dairesinin ön tarafa bakan küçük odasında çok sayıda pencere vardı. Pencerelerin çoğu kir içindeydi ama hemen hemen her zaman açık olduklarından pek fark etmiyordu. Bol miktarda duman ve is girerdi odaya pencerelerden, fakat aynı zamanda günün bütün ışığı ve havası da içeri dolardı. Pencerelerden ırmağın çizdiği yarım ay, gemi direkleri, Mississippi vapurlarının büyük bacaları görünüyordu. Harikulade bir piyano dairenin çoğunu kaplıyordu. Yandaki oda yatak odasıydı; üçüncü ve son odada ise Matmazel'in mahalledeki lokantaya inmeye gönlü olmadığı zamanlarda yemek pişirdiği bir benzin ocağı bulunuyordu. Matmazel yemeğini de burada yerdi; öteberisini sakladığı, yüz yıldır kullanıla kullanıla eskimiş antika büfe de yine bu odadaydı.

Edna, Matmazel Reisz'ın odasının kapısını çalıp içeri girdiğinde onu pencerenin önünde ayakta durmuş, ağır ve sert bir kumaştan yapılmış galoşlarını tamir ederken ya da yamarken buldu. Ufak tefek müzisyen, Edna'yı görünce kahkahalarla güldü. Gülerken yüzünün ve bedeninin bütün kasları kasılıyordu. İkindi ışığında şaşırtıcı derecede çirkin

görünüyordu doğrusu. Başına yine yırtık pırtık tülüyle yapma menekşelerini takmıştı.

"Nihayet hatırladınız beni," dedi Matmazel. "Ben de içimden, 'Bırak, boş ver, geleceği yok,' diye geçiriyordum."

"Gelmemi mi istiyordunuz?" diye sordu Edna gülümseyerek.

"Üstüne çok düşündüğümü söyleyemem doğrusu," diye yanıtladı Matmazel. Duvara yaslanmış, yamru yumru, küçük bir kanepeye oturdular. "Yine de geldiğinize sevindim. Ocakta su kaynıyor, tam kahve yapmak üzereydim. Bir fincan kahve içersiniz benimle, değil mi? *La belle dame** nasıllar bakalım? Her zamanki gibi güzel! Her zamanki gibi sağlıklı! Her zamanki gibi halinden hoşnut!" Edna'nın elini sert, güçlü parmaklarıyla kavrayarak sıkmadan, yakınlık göstermeden tuttu, avcunun ve elinin üstünde bir varyasyon çalıyordu adeta.

"Evet," diyerek sürdürdü konuşmasını. "Bazen şöyle diyordum kendi kendime: 'Gelmeyecek. Sosyete kadınlarının hep yaptığı gibi söz verdi ama samimi değildi. Gelmeyecek.' Aslına bakarsanız benden hoşlandığınızı hiç mi hiç sanmıyorum Mrs. Pontellier."

"Sizden hoşlanıp hoşlanmadığımı bilmiyorum," diye yanıtladı Edna, ufak tefek kadına muzip bir bakış fırlatarak.

Mrs. Pontellier'nin samimi itirafı Matmazel Reisz'ı pek memnun etmişti. Minnettarlığını, hemen benzin ocağının başına gidip konuğuna söz verdiği kahveyi ikram ederek gösterdi. Madam Lebrun'de bir şey yemediğinden acıkmaya başlamış olan Edna, kahve ve yanında ikram edilen kurabiyeyi memnuniyetle kabul etti. Matmazel getirdiği tepsiyi yakındaki küçük masaya koyup tekrar yamru yumru kanepeye oturdu.

"Arkadaşınızdan bir mektup aldım," dedi, Edna'nın kahvesine krema katıp fincanı uzatırken.

---

* (Fr.) Güzel hanımefendi. (ç.n.)

"Arkadaşımdan mı?"

"Evet, arkadaşınız Robert'den. City of Mexico'dan yazmış bana."

"*Size* mi yazmış?" diye şaşkınlıkla yineledi Edna, dalgın dalgın kahvesini karıştırırken.

"Evet, bana yazmış. Neden yazmasın ki? Yeter kahveyi karıştırdığınız, soğuyacak, için haydi. Hoş, mektubu size yazsa da olurmuş. Baştan sona Mrs. Pontellier'den başka bir şey yok mektupta."

"Lütfen okumama izin verin," diye yalvarırcasına rica etti Edna.

"Olmaz, bir mektup yalnızca yazanı ve yazıldığı kişiyi ilgilendirir."

"Ama baştan sona benimle ilgili olduğunu kendiniz söylemediniz mi?"

"Mektup sizinle ilgili ama size yazılmamış. 'Mrs. Pontellier'yi gördünüz mü? Nasıl görünüyor?' diye soruyor. 'Mrs. Pontellier'nin dediği gibi' veya 'Mrs. Pontellier'nin bir keresinde söylediği gibi' sözleri geçiyor. 'Mrs. Pontellier ziyaretinize gelirse ona en sevdiğim eser olan Chopin'in *Impromptu*'sünü çalın. Birkaç gün önce burada dinledim yine ama sizin gibi çalamıyordu piyanist. Mrs. Pontellier üzerinde ne gibi etkiler yarattığını da öğrenmek isterim' ve bunun gibi şeyler yazmış, düzenli görüştüğümüzü sanıyor olsa gerek."

"İzin verin okuyayım mektubu."

"Hayır, olmaz."

"Cevap yazdınız mı?"

"Hayır."

"Ne olursunuz okuyayım."

"Hayır, olmaz."

"O zaman *Impromptu*'yü çalın bana."

"Saat geç oluyor, eve kaçta dönmeniz gerek?"

"Zamandan yana sıkıntım yok. Hem sorunuz biraz kaba doğrusu. Ne olursunuz *Impromptu*'yü çalın."

"Ama bana hiç kendinizden söz etmediniz. Neler yapıyorsunuz?"

"Resim yapıyorum!" dedi Edna gülerek. "Sanatçı olma yolunda ilerliyorum. Düşünebiliyor musunuz?"

"Ah! Sanatçı olmak! Pek iddialısınız Madam."

"Neden iddialı oluyormuşum? Sizce sanatçı olamaz mıyım ben?"

"Buna yanıt verebilecek kadar tanımıyorum sizi. Yeteneğinizi de, mizacınızı da bilmiyorum. Sanatçı olmak pek çok özelliğin birlikteliğini gerekli kılar. Kişinin pek çok yeteneğinin –kendi çabalarıyla edinmiş olmadığı, doğuştan gelen mutlak yeteneklerinin– olması gerekir. Ayrıca başarılı olabilmesi için sanatçının cesur bir ruhu olmalıdır."

"Cesur ruhla neyi kastediyorsunuz?"

"Cesur işte, *ma foi!* Korkusuz ruh. Cüret eden, meydan okuyan bir ruh."

"Bana mektubu gösterin ve *Impromptu*'yü çalın. Görüyorsunuz ki ısrarcıyım. Bu niteliğin sanat açısından bir değeri var mı?"

"Kalbini çaldığınız akılsız bir ihtiyar kadın söz konusuysa var," diye yanıtladı Matmazel Reisz kıvrıla büküle gülerek.

Mektup hemen oracıkta, Edna'nın kahve fincanını koyduğu küçük masanın çekmecesindeydi. Matmazel çekmeceyi açıp mektubu çıkardı, en üstte duruyordu mektup. Edna'nın avcuna bıraktı, hiçbir yorum yapmadan ayağa kalkıp piyanonun başına geçti.

Matmazel, doğaçlamadan yumuşak bir interlüd çaldı. Taburesi alçaktı, piyanonun üstüne eğilmişti; bedeninin çizgileri sakat gibi görünmesine yol açan kıvrımlar, açılar oluşturuyordu. Ezgi hiç sezdirmeden, adım adım Chopin *Impromptu*'nün açılışındaki yumuşak minör akorlara karıştı.

Edna, *Impromptu*'nün nerede başlayıp nerede bittiğini anlamadı. Kanepede oturup çöken karanlığın solgun ışığın-

da Robert'in mektubunu okumuştu. Matmazel, Chopin'den Isolde'nin kıpır kıpır aşk notalarına geçmiş, sonra yine tutkulu, yakıcı bir özlemle dolu *Impromptu*'ye dönmüştü.

Küçük odada gölgeler derinleşiyordu. Müzik tuhaflaşmış, düşselleşmişti; çalkantılı, ısrarcı, hüzünlü, yalvarırcasına yumuşaktı. Gölgeler daha da derinleşti. Müzik bütün odayı kaplamıştı. Geceye taşıyor, evlerin damlarının, ırmağın çizdiği yarım ayın üstünden uzaklara süzülüyor, yüksek-lerdeki havanın sessizliğinde kayboluyordu.

Edna, tıpkı Grand Isle'da içinde tuhaf, yabancı seslerin uyanıp da ağladığı o gece yarısı olduğu gibi hıçkırıklara boğulmuştu. Yola koyulmak üzere, biraz telaşlı, ayağa kalktı. "Size yine gelebilir miyim Matmazel?" diye sordu kapı eşiğinde.

"Ne zaman isterseniz gelin. Dikkatli olun, merdivenlerle sahanlık karanlıktır, ayağınız takılmasın."

Matmazel içeri girdi, bir mum yaktı. Robert'in mektubu yerdeydi. Eğilip yerden aldı. Mektup buruşmuş, gözyaşlarıyla ıslanmıştı. Matmazel mektubu düzeltip katladı, zarfın içinde yine masanın çekmecesine koydu.

XXII

Mr. Pontellier bir sabah şehre inerken eski arkadaşı ve aile doktorları olan Doktor Mandelet'nin evine uğradı. Doktor yarı emekli sayılırdı; geçmiş başarılarıyla yetiniyordu. Becerilerinden çok bilgeliğiyle ünlüydü, –hasta bakmayı asistanlarına ve genç meslektaşlarına bırakmıştı– sıklıkla konsültasyon için başvurulurdu kendisine. Kendisine dostluk bağıyla bağlı olan, ihtiyaç duyduklarında hâlâ muayeneye gittiği birkaç aile vardı. Pontellier'ler de bu ailelerdendi.

Mr. Pontellier doktoru çalışma odasının açık penceresinin önünde okurken buldu. Doktorun evi caddeden epey içeride kalıyordu, çok hoş bir bahçenin içindeydi. Çalışma odası, bu sessiz sakin bahçeye bakıyordu. Doktor çok iyi bir okurdu. Mr. Pontellier içeri girdiğinde gözlüğünün üstünden ters ters baktı, sabah sabah onu rahatsız etmeye kimin cüret ettiğini merak ediyordu.

"Ah, Pontellier! Hasta değilsiniz ya? Buyurun, oturun. Bana ne haberler getirdiniz sabah sabah?" Oldukça yapılı bir adamdı doktor; gür beyaz saçları ve ışığının çoğunu kaybetmiş fakat deliciliğinden hiçbir şey yitirmemiş, küçük mavi gözleri vardı.

"Yo, ben asla hastalanmam Doktor! Bilirsiniz, benim hamurum iyidir; eski toprak Kreol soyundanım ben. Size bir konuda danışmak, yani aslında tam danışmak da değil,

sizinle Edna hakkında konuşmak için geldim. Ne derdi var, hiç bilmiyorum."

"Yoksa Madam Pontellier rahatsız mı?" diye sordu doktor şaşkınlıkla. "Ama daha, yanılmıyorsam bir hafta önce Canal Caddesi'nde yürürken gördüm onu. Sağlık fışkırıyordu yüzünden, bana kalırsa."

"Evet, öyle, gayet iyi görünüyor dışarıdan bakınca," dedi Mr. Pontellier; öne eğilmiş, bastonunu iki elinin arasında döndürüyordu. "İyi olmayan, davranışları. Tuhaflaştı, kendinde değil gibi. Onu bir türlü anlayamıyorum, bana yardım edebileceğinizi düşündüm."

"Nasıl davranıyor?" diye sordu doktor.

"Anlatması pek kolay değil," dedi Mr. Pontellier, kendini tekrar koltuğa atarak. "Ev işlerini boşluyor."

"Eh, ne yaparsınız, bütün kadınlar aynı değildir sevgili Pontellier'ciğim. Hesaba katmanız gereken..."

"Evet, biliyorum. Anlatmakta zorlanacağımı söylemiştim size. Bana karşı, herkese ve her şeye karşı bütün tavrı değişti. Bilirsiniz, biraz fevri bir yapım vardır ama kavgayı gürültüyü, bir kadına hele ki karıma karşı kabalık etmeyi hiç istemem. Gelin görün ki buna kışkırtılıyorum, kendimi aptal durumuna düşürdükten sonra da binlerce kere lanet ediyorum kendime. Edna hayatımı korkunç derecede çekilmez kılıyor," diye sürdürdü Mr. Pontellier sinirli sinirli. "Kadın hakları diye bir şey takmış kafasına. Anlarsınız ya, ancak sabahları kahvaltı sofrasında görüşüyoruz."

Yaşlı beyefendi gür kaşlarını kaldırdı, kalın altdudağını büktü, bandajlı parmak uçlarıyla koltuğunun kolçaklarına hafifçe vurdu.

"Ne yaptınız kadıncağıza Pontellier?"

"Ne mi yaptım! *Parbleu!**"

"Acaba," diye sordu doktor gülümseyerek, "son zamanlarda sözde aydın geçinen kadınlarla görüştüğü oldu mu? Hani şu spiritüellik abidesi üstün varlıklarla? Bana da karım bahsetti o çevrelerden."

---

* (Fr.) Daha neler! (ç.n.)

"Mesele de bu ya," diye araya girdi Mr. Pontellier, "kimseciklerle görüştüğü yok. Salı günleri misafir kabul etmeyi de bıraktı, bütün tanıdıklarına sırt çevirdi. Tek başına sokaklarda dolaşıp duruyor, tramvaya biniyor, ta karanlık çöktüğünde dönüyor eve. Dediğim gibi, pek tuhaf gerçekten. Hiç hoşuma gitmiyor bu hali, hatta biraz kaygılanıyorum."

Doktor için yeni bir boyut kazanmıştı durum. "Kalıtsal bir hastalığı yok, değil mi?" diye sordu ciddi bir tavırla. "Aileden gelen bir tuhaflık da yok, değil mi?"

"Hayır, kesinlikle yok! Sapasağlam Kentucky'li Presbiteryen bir aileden geliyor. İhtiyar bir beyefendi olan babası, duyduğuma göre hafta içi işlediği günahları pazar günleri telafi edermiş. Doğruya doğru, hayatımda gördüğüm en güzel Kentucky tarlalarına mal oldu yarış atları. Margaret –Margaret'ı tanırsınız– su katılmamış bir Presbiteryendir. En küçükleri deseniz, tam bir dişi kurt. Bu arada iki hafta sonra evleniyor."

"İyi ya, karınızı düğüne yollayın işte!" diye haykırdı doktor, iyi bir çözüm bulduğunu düşünerek. "Bırakın bir süre ailesiyle kalsın, iyi gelecektir ona."

"Ben de istiyorum bunu ama düğüne gitmemekte ısrarcı. Düğünler dünyanın en acıklı gösterileriymiş! Bir kadın kocasına böyle der mi hiç!" diye haykırdı Mr. Pontellier, hatırlayınca öfkesi başına vurmuştu yine.

Doktor bir an düşündükten sonra, "Pontellier," dedi, "bir süre eşinizin üstüne varmayın. Ne siz onun canını sıkın, ne o sizin canınızı sıksın. Kadınlar pek özel ve narin varlıklardır aziz dostum. Hele Mrs. Pontellier gibi hassas, gelişkin yapıda kadınlar daha da özeldir. Böyle kadınlarla azimli psikologlar baş edebilir ancak. Sizin, benim gibi sıradan insanlar bu tuhaf yaradılışla baş etmeye kalkıştığında sonuç hüsran olur. Kadınların çoğu biraz dengesiz ve kaprislidir. Bu da eşinizin geçici kaprislerinden biri, hangi sebepten ya da sebeplerden kaynaklandığını araştırmak size, bana düş-

mez. Üzülmeyin, bu da gelip geçer, yeter ki eşinizin üstüne varmayın. Bir de söyleyin, beni görmeye gelsin."

"Yo, olmaz! Ne sebep göstereceğim?" diye itiraz etti Mr. Pontellier.

"O halde ben onu görmeye giderim," dedi doktor. "Bir akşam *en bon ami** yemeğe gelirim."

"Gelin! Lütfen buyurun," dedi Mr. Pontellier hevesle. Gitmek üzere ayağa kalkarken, "Hangi akşam gelirsiniz? Perşembe diyelim mi? Perşembe akşamı gelir misiniz?" diye sordu.

"Âlâ! Perşembe diyelim. Yalnız belki eşim başka bir program yapmış olabilir. O durumda haber gönderirim. Göndermezsem, bilin ki geliyorum."

Mr. Pontellier kapıdan çıkmadan önce döndü:

"Pek yakında iş için New York'a gideceğim. Büyük bir iş aldım, başında durup dizginleri elimde tutmak istiyorum. İsterseniz sizi de alırız ortaklığa Doktor Bey," dedi gülerek.

"Hayır, sağ olun aziz dostum," diyerek öneriyi geri çevirdi doktor. "Sizin gibi hâlâ kanı kaynayan gençlere bıraktım ben bu işleri."

"Demek istediğim," diye sürdürdü Mr. Pontellier, eli kapının kolundaydı, "epeyce bir süre burada olmayabilirim. Edna'yı da yanımda götürmemi tavsiye eder misiniz?"

"Eğer isterse götürün elbette. İstemezse bırakın burada kalsın. Ona karşı çıkmayın. Sizi temin ederim, bu halleri geçecek. Bir, iki, belki üç ay, muhtemelen de daha uzun sürebilir ama geçecektir. Sabırlı olun."

"Peki, hoşça kalın, *à jeudi,***" dedi Mr. Pontellier dışarı çıkarken.

Aslında doktor konuşma sırasında, "İşin içinde bir erkek var mı?" diye sorabilmeyi isterdi fakat Kreolleri böyle bir yanlışa yeltenmeyecek kadar iyi tanırdı.

Hemen kitabına dönmedi, bir süre öylece oturup düşüncelere dalmış halde bahçeyi seyretti.

---

* (Fr.) İyi arkadaş olarak. (ç.n.)

** (Fr.) Perşembe görüşürüz. (ç.n.)

XXIII

Edna'nın babası şehre gelmişti, birkaç günden beri onlarla birlikteydi. Edna, babasına büyük bir sevgiyle veya derinden bağlı değildi fakat kimi ortak zevkleri vardı, birlikteyken iyi anlaşırlardı. Babasının gelişi, hoş karşılanan bir rahatsızlık niteliğindeydi, Edna'nın duygularına yepyeni bir yön vermişti.

Baba, kızı Janet'a düğün hediyesi almaya gelmişti. Kendine de düğünde saygın bir izlenim bırakmasını sağlayacak bir takım alacaktı. Gelinin hediyesini Mr. Pontellier seçmişti, yakın çevresindekilerin böyle konularda Mr. Pontellier'nin zevkine güveni tamdı. Kayınpederi de onun –çoğu zaman büyük mesele haline gelen– düğün giysisi konusundaki fikrini çok önemsiyordu. Ne var ki son birkaç gündür yaşlı beyefendi kızının eline düşmüştü ve Edna onun yanında içinde doğan yepyeni hislerin farkına varıyordu. Konfedere Devletler Ordusu'ndan emekli bir albay olan yaşlı adam, unvanının yanı sıra, daimi eşlikçisi olmuş askeri duruşunu da hâlâ koruyordu. Beyaz, ipeksi saçları ile bıyığı bronz rengi, pürüzlü tenini belirginleştiriyordu. Uzun boylu, ince yapılıydı. Omuzlarıyla göğsüne yapay bir genişlik ve derinlik veren, vatkalı ceketler giyerdi. Edna'yla birlikte çok seçkin bir ikili oluşturuyorlar, gezintilerinde epey ilgi çekiyorlardı. Edna, babasına daha gelir gelmez, ilk iş atölyesini göstermiş, sonra

da resmini yapmaya koyulmuştu. Albay meseleyi fazlasıyla ciddiye almıştı. Edna gerçekte olduğundan on kat daha yetenekli olsa hiç şaşmazdı, zira kızlarına fevkalade kabiliyetlerin tohumlarını miras bıraktığından emindi, gayretlerine verecekleri yönle başarıya ulaşmaları işten bile değildi.

Albay, Edna'nın şövalesinin önünde, tıpkı topun ağzıyla karşı karşıya olduğu eski günlerdeki gibi büyük bir kararlılıkla, dimdik oturuyordu. Annelerinin aydınlık atölyesinde baston yutmuş gibi oturan dedelerine meraklı gözlerle, şaşkın şaşkın bakan çocukların verdiği rahatsızlık canını sıkıyordu. Yaklaşmaya yeltendiklerinde, duruşunun, kollarının, dimdik omuzlarının çizgilerini bozmaktan çekinen dede, ayağını savurarak kovalıyordu onları.

Babasına hoşça vakit geçirtmeye can atan Edna, Matmazel Reisz'ı eve davet etti. Piyano çalışını dinleteceğine söz vermişti babasına, fakat Matmazel daveti geri çevirdi. Böyle olunca birlikte Ratignolle'lerdeki *soirée musicale*'e gittiler. Mösyö ve Madam Ratignolle Albay'ı el üstünde tuttular, onu onur konuğu olarak ağırlayıp hiç zaman kaybetmeden, bir sonraki pazar veya Albay'ın arzu edeceği bir başka gün akşam yemeğine davet ettiler. Madam, bütün cazibesi ve nahifliğiyle, gözlerini süzerek, kırıtarak, iltifatlar yağdırarak kur yaptı Albay'a. Öyle ki sonunda Albay'ın vatkalı omuzlarının üstündeki ihtiyar başı, otuz yaş gençleştiğini sandı. Edna bu işe şaşmış, hiçbir şey anlamamıştı. İşve kendisine neredeyse tamamen yabancıydı.

Soirée musicale'de bir iki erkeği gözlemlemişti ama dikkatlerini çekmek için cilve yapmak, kendini göstermek için kadınsı ayartmalara kalkışmak asla aklından geçmezdi. Kişilikleri hoşuna gitmiş, ona çekici gelmişti. Beğenisi onları seçmişti; bir müzik arası, yanına gelip onunla konuşmaları için fırsat yarattığında sevinmişti. Sokakta sık sık yabancı gözlerdeki bakışlar belleğinde kalır, hatta kimi zaman onu rahatsız ederdi.

Mr. Pontellier *soirée musicale*'lere katılmazdı. *Bourgeois** buluyordu bu akşamları, kulüp onun için daha eğlenceliydi. Madam Ratignolle'e *soirée*'lerde çalınan müziğin fazla "ağır", eğitimsiz kulak yetisinin çok ötesinde olduğunu söylemişti. Özür, kadının göğsünü kabartmıştı. Fakat Mr. Pontellier'nin kulübe gitmesini doğru bulmuyordu, bunu Edna'ya söyleyecek kadar da açıksözlüydü.

"Mr. Pontellier'nin akşamları evinde geçirmemesine üzülüyorum doğrusu. Bana kalırsa evde olsa, –kusura bakmazsanız söyleyeceğim– birlikteliğiniz daha güçlü olurdu."

"Aman yok!" dedi Edna, gözlerinde bomboş bir bakışla. "Ne yaparım evde dursa? Konuşacak konu bulamayız."

Babasıyla da konuşacak pek konu yoktu aslına bakılırsa ama babası kışkırtmıyordu onu. Babasının onda merak uyandırdığını fark etmişti Edna. Hoş, sonradan bu merakı pek uzun bir süre canlı tutmayı başaramayacağını da anlamıştı ama hayatında ilk kez babasını adamakıllı tanımaya başladığını hissediyordu. Babasına hizmet etmek, isteklerini yerine getirmek meşgul ediyordu onu. Bunları yapmaktan keyif alıyordu. Kendi yapabileceği şeyleri hizmetçilerin ya da çocukların yapmasına kesinlikle izin vermiyordu. Kocası bu durumu fark etmiş, Edna'nın zaten hiç kuşku duymadığı baba sevgisinin bir ifadesi olduğunu düşünmüştü.

Albay gün içinde bolca sıcak kokteyl yuvarlıyor, nasılsa etkilenmemeyi de başarıyordu. Sert içkiler hazırlamakta uzmandı. Hatta kendi icadı olan, acayip isimler verdiği içkiler bile vardı. Hazırlanmaları için gerekli olan çok çeşitli malzemeleri tedarik etmek ise Edna'ya düşüyordu.

Doktor Mandelet, perşembe akşamı Pontellier'lerde yediği akşam yemeğinde Mrs. Pontellier'de kocasının söz ettiği marazi halden eser göremedi. Kadın heyecanlıydı, hatta bir bakıma ışık saçıyordu. Babasıyla birlikte at yarışlarına gitmişlerdi, sofrada yemek yerlerken akılları hâlâ gündüzde

---

* (Fr.) Burjuva. (ç.n.)

kalmıştı, yarışları konuşuyorlardı. Doktor at yarışlarından epeydir uzak kalmıştı. Lecompte ahırlarının yeni açıldığı, kendi deyimiyle "eski güzel günlerden" kalma kimi yarış hatıraları vardı. Sohbetin dışında kalmamak, modern ruhu yakalayamamış görünmemek için bu anı kaynağından faydalanıyordu. Fakat Albay'ı kandırmayı başaramadı, düzmece geçmiş zaman bilgisi hiç mi hiç etkilememişti onu. Son yarışta Edna babası için para yatırmış, sonuç her ikisi için de son derece tatminkâr olmuştu. Ayrıca Albay üzerinde iyi izlenim bırakan, çok hoş kimselerle tanışmışlardı. Mrs. Mortimer Merriman, Mrs. James Highcamp ve yanlarındaki Alcée Arobin onlara katılarak, hatırladıkça mutlu olduğu hoş saatler yaşatmışlardı Albay'a.

Mr. Pontellier'nin şahsen at yarışlarına ilgisi yoktu, hatta yarışların –özellikle de Kentucky'deki çayır salkım otlarıyla bezeli çiftliğin akıbetini düşündükçe– bir hoş vakit geçirme etkinliği olarak görülmesine karşı çıkma eğilimdeydi. Onaylamadığını belli etmek için üstü kapalı birkaç söz edecek olduysa da kayınpederinin öfkesi ve karşı çıkışlarıyla karşılaştı. Tatlı bir kavgaya tutuştular. Edna, içtenlikle babasının tarafını tutarken doktor tarafsız kaldı.

Doktor, kalın kaşlarının altından ev sahibesini dikkatle izliyordu. Eskiden tanıdığı o donuk kadını şimdi göründüğü kadarıyla yaşam enerjisiyle dolup taşan kişiye dönüştürmüş olan belli belirsiz bir değişiklik sezmişti. Konuşması sıcak, canlıydı. Bakışlarında ya da hareketlerinde bastırılmışlıktan eser yoktu. Güneşte uyanmakta olan, parlak tüylü, güzel bir hayvanı anımsatıyordu doktora.

Akşam yemeği kusursuzdu. İkram edilen kırmızı şarap ılık, şampanya ise soğuktu ve bunların yarattığı iyi etki sayesinde tatsızlık tehlikesi bertaraf edilmiş, şarabın tüten dumanına karışarak kaybolmuştu.

Mr. Pontellier'nin keyfi yerine gelmiş, anıları canlanmıştı. Plantasyonlarda yaşadığı eğlenceli olayları, eski Iberville

hatıralarını, gençliğini; "cana yakın bir kara deriliyle birlikte keseli sıçan avladığı", ceviz ağaçlarına daldığı, kocabaş vurduğu, aylak aylak dağ bayır gezdiği günleri anlattı.

Mizah duygusuna sahip olmadığı gibi neyin nerede uygun olacağına dair sağduyusu da bulunmayan Albay, önemli bir şahsiyet olarak bariz bir rol üstlendiği o karanlık, acı günlerden iç karartan bir olay anlattı. Doktorun seçtiği hikâye de daha az iç karartıcı değildi. Bir kadının aşkının sönüşünü konu alan, o eski ama hep yeni ve ilginç kalan öykülerden birini; akacak yeni, tuhaf kanallar arayan aşkın günlerce süren şiddetli buhranın ardından meşru kaynağına dönüşünü anlattı doktor. Uzun hekimlik kariyeri boyunca kendisine açılmış olan pek çok insani belgeden biriydi bu öykü. Edna'yı pek etkilemişe benzemiyordu. Edna'nın da anlatacak bir öyküsü vardı, bir gece sevgilisiyle kayığa binip kaçan ve bir daha geri dönmeyen bir kadının öyküsüydü bu. Sevgililer Barataria adalarında* kaybolmuş, bugüne kadar kendilerini ne gören ne onlardan bir haber alan olmuştu. Baştan sona kendi uydurmuştu öyküyü. Madam Antoine'dan dinlediğini söylemişti ama bu da uydurmaydı. Gördüğü bir düştü belki. Gelgelelim, cıvıl cıvıl sözcüklerinin her biri gerçek gibi gelmişti dinleyenlere. Güney akşamının sıcak yelini hissetmiş, mehtapta ışıldayan suyun üstünde ağır ağır çekilen küreklerin sesini, tuzlu su birikintilerinde bitmiş sazların arasından heyecanla havaya yükselen kuşların kanat çırpışını duymuşlardı. Unutuşun esrikliğinde kendilerinden geçmiş, bilinmeze doğru yol alan sevgililerin birbirine yakın duran, soluk yüzlerini görmüşlerdi.

Şampanya soğuktu, belli belirsiz dumanı Edna'nın belleğine düşsel oyunlar oynuyordu o akşam.

Dışarıda, ateşin alevlerinden, lambaların loş ışığından uzakta, gece soğuk ve karanlıktı. Doktor, modası geçmiş

---

* Caminada Körfezi ve Grand Isle'ın doğusunda Louisiana açıklarındaki adalar. (ç.n.)

pelerininin önünü ilikleyip karanlığın içinde uzun adımlarla evinin yolunu tuttu. İnsan denen varlığı pek çok kişiden daha iyi tanırdı. Kutsanmamış gözlere kendini pek nadir gösteren iç âlemleri bilirdi. Pontellier'lerin davetini kabul ettiğine pişmandı. Yaşlanıyordu artık, ruhu dinlenmeye, huzura ihtiyaç duyuyordu. Başkalarının yaşamlarının sırlarının üstüne yüklenmesini istemiyordu artık.

Yürürken, kendi kendine, "Dilerim Arobin değildir," diye mırıldandı. "Tanrı'dan dilerim ki Alcée Arobin değildir."

XXIV

Kız kardeşinin düğününe gitmeme ısrarı yüzünden Edna ile babası arasında hararetli, neredeyse şiddetli bir tartışma yaşanmıştı. Mr. Pontellier aralarına girmekten kaçınmış, ne etkilemeye ne yetkisini kullanmaya yeltenmişti. Doktor Mandelet'nin tavsiyesine uyarak karısını dilediğini yapma konusunda serbest bırakıyordu. Albay, babasına sevgi ve saygı duymadığı, buna karşılık kız kardeşinden sevgi ve bir kadın olarak anlayış beklediği için kızına kızıyordu. Fakat ikna edici olmayan, yapay gerekçeler ileri sürüyordu. Janet'ın hiçbir özrü kabul edeceğini sanmıyordu; Edna'nın herhangi bir özür belirtmediğini unutuyordu oysa. Janet belki bir daha hiç konuşmazdı onunla, Margaret'ın ise asla konuşmayacağından emindi.

Babası nihayet düğün giysileri, hediyeleri, vatkalı omuzları, Kutsal Kitap okumaları, kokteylleri ve can sıkan yeminleriyle gittiğinde, Edna ondan kurtulduğuna sevindi.

Çok geçmeden Mr. Pontellier de Albay'ın peşinden gitti. New York'a giderken yolunun üzerindeki düğüne katılma niyetindeydi. Edna'nın anlaşılmaz davranışını, para ve sevgiyle mümkün olduğu ölçüde telafi etmek için elinden geleni yapmaya hazırdı.

"Çok hoşgörülüsün, fazlasıyla hoşgörülüsün Léonce," demişti Albay. "Otoriteni hissettirmen, onu zorlaman gerek.

Vuracaksın yumruğunu masaya! Kadınları başka türlü idare edemezsin. Sözüme inan."

Albay, kendi karısını zorlaya zorlaya, mezara gönderdiğinin belki de farkında değildi. Mr. Pontellier ise bu saatten sonra, içten içe kuşkulandığı bu durumdan söz açmanın gereksiz olduğunu düşündü.

Kocasının gidişi Edna'yı babasının gidişi kadar sevindirmemişti. Bu defa görece uzun süre için ayrılacakları gün yaklaştıkça yumuşamış, sevecenleşmişti. Kocasının anlayışlı davranışlarını, kendisine olan sarsılmaz bağlılığını defalarca dile getirişini hatırlıyordu. Sağlığını düşünüyor, üstüne titriyordu. Tıpkı bu koşullar altında Madam Ratignolle'ün yapacağı gibi, evin içinde koşuşturup kocasının giysilerini hazırlıyor, bavula kalın içlikler koymayı akıl ediyordu. Kocasının arkasından ağladı, ona "canım, can dostum" dedi, pek yakında yalnızlık çekmekten usanıp yanına, New York'a gideceğinden oldukça emindi.

Fakat nihayetinde evde yalnız kaldığında sonsuz bir huzurla doldu içi. Çocuklar bile gitmişti. Yaşlı Madam Pontellier onları bizzat gelip almış, melez dadılarıyla birlikte Iberville'e götürmüştü. Yaşlı Madam, Léonce'un yokluğunda çocukların ihmal edilmesinden korktuğunu dillendirmeye cüret etmemişti, hatta bunu düşünme cüretini bile bulmakta zorlanmıştı. Torunlarına aşırı düşkündü; hatta bağlılığı biraz saldırgan bile sayılırdı. "Kaldırımlarda büyümelerini" istemiyordu, bir süre yanında kalmaları için yalvarırken hep böyle derdi. Çocukların nehirleri, tarlaları, ormanları ve pek hoşlarına gidecek özgürlüğüyle kırları tanımasını arzuluyordu. Babalarının kendi çocukluğunda yaşadığı, bildiği ve sevdiği hayatı tadabilmelerini istiyordu.

Edna sonunda yalnız kalabildiğinde derin, rahat bir nefes almıştı. Tanımadığı fakat çok hoşuna giden bir duygu kaplamıştı içini. Evin bir ucundan bir ucuna, her odayı ilk kez görüyormuşçasına dikkatle inceleyerek gezindi. Daha önce hiç üstlerine oturmamış, uzanmamış gibi koltukları, kane-

peleri denedi. Evin çevresinde dolaşarak etrafı kolaçan etti, pencerelerle panjurların iyice kapalı olduğundan emin oldu. Çiçekler hiç görmediği yepyeni varlıklardı sanki; dostane bir edayla yanlarına yaklaştı, rahatça yerleşti aralarına. Bahçe taşları ıslaktı, lastik sandaletlerini getirmesi için hizmetçiye seslendi. Epeyce kaldı bahçede, eğilip çiçeklerin toprağını eşeledi; kurumuş, ölü yaprakları ayıklayıp kopardı. Çocukların küçük köpeği de dışarı çıkmıştı, önünde durup işine engel oluyordu. Edna köpeği azarladı, gülerek oyunlar oynadı onunla. Bahçe ne güzel kokuyor, akşamüstü güneşinde ne güzel görünüyordu. Edna bulabildiği bütün parlak renkli çiçekleri topladı, elinde çiçekler, yanında küçük köpekle eve girdi.

Mutfak bile birdenbire daha önce hiç fark etmediği, ilgi uyandıran bir görünüme bürünmüştü. Aşçıya talimatlarını iletmek üzere mutfağa girdi. Kasap çok daha az et getirmeliydi artık; ekmek, süt ve diğer mutfak alışverişini de yarıya indirmeleri gerekiyordu. Mr. Pontellier'nin yokluğu boyunca kendisinin son derece meşgul olacağını söyledi aşçıya, kilerin sorumluluğunu tamamen üstüne almasını rica etti.

O akşam Edna tek başına yemek yedi. Birkaç mumun yandığı, masanın ortasına konmuş şamdan, ihtiyacı olan ışığı sağlamaya yetmişti. Geniş yemek odası, Edna'yı saran ışık çemberinin ötesinde ağırbaşlı ve loştu. Elinden gelenin en iyisini yapmaya azmetmiş olan aşçı, enfes bir akşam yemeği –tam kıvamında pişmiş ızgara bonfile– hazırlamıştı. Şarap lezzetliydi, kestaneşekeri ise tam Edna'nın isteyeceği bir seçim olmuştu. Rahat sabahlığı içinde yemek yemek de pek hoştu.

Biraz içi burkularak Léonce ile çocukları düşündü, ne yaptıklarını merak etti. Köpeğe tabağında kalanlardan küçük lokmalar verdi, bir yandan da içten sözlerle Etienne ile Raoul'u anlattı ona. Köpek bu dostane tavırlar karşısında şaşkınlıktan ve sevinçten kendinden geçmişti; mutluluğunu kısa, hızlı havlamalarla, hareketliliğiyle belli ediyordu.

Yemekten sonra Edna kütüphanede oturup uykusu gelene dek Emerson okudu. Okumalarını epey ihmal ettiğini fark ederek yeni bir çalışma programına başlamaya karar verdi, ne de olsa dilediğini yaparak geçirebileceği bol bol zamanı vardı artık.

Edna, ferahlatan bir banyonun ardından yattı. Kuştüyü yorganın altına sokulurken daha önce hiç tatmadığı bir huzur kapladı içini.

XXV

Edna karanlık, bulutlu havalarda çalışamazdı. İçini ısıtıp ruhunu yumuşatması, onu belli bir noktaya getirmesi için güneşe ihtiyaç duyardı. Ürkek adımlarla ilerlediği evreyi geride bırakmıştı; doğru ruh halini yakalayabildiğinde kendinden emin, zorlanmadan çalışıyordu. Hırslı olmayışı, başarı hedeflemeyişi çalışmanın kendisinden keyif almasını sağlıyordu.

Yağmurlu ya da kasvetli günlerde Edna dışarı çıkıyor, Grand Isle'da edindiği dostlarının yanına gidiyordu. Ya da iç huzuru ve sükûnet bulabilmek için, gitgide daha çok alıştığı bir ruh hali içinde evde oturuyordu. Umutsuzluk değildi bu fakat hayatın, vaat ettikleri gerçekleşmeksizin akıp gittiği duygusuna kapılıyordu. Kimi günlerde ise gençliğinin vaat ettiği taze gelecek hayallerine kulak verip kanıyor, kapılıp gidiyordu.

Tekrar tekrar at yarışlarına gitti. Güneşli bir ikindi Alcée Arobin ile Mrs. Highcamp onu Arobin'in at arabasıyla almaya geldiler. Mrs. Highcamp, kırk yaşlarında, görmüş geçirmiş ama soğuk, zeki, ince uzun, sarışın bir kadındı. Tavırları umursamaz, mavi gözleri keskin bakışlıydı. Gözde genç erkeklerle ahbaplık etmesine bahane olan bir kızı vardı. Alcée Arobin de bu genç erkeklerden biriydi. At yarışlarının, operanın, gözde kulüplerin tanıdık simalarındandı. Her zaman gözlerinin içi gülerdi; bakanlarda, şen şakrak konuşmalarını dinleyenlerde çoğunlukla benzer bir neşe uyandırırdı. Sakin

biriydi, kimi zaman biraz küstahlaştığı olurdu. Derin düşüncelerle duyguların yükünü taşımayan güzel bir endamı, hoş bir yüzü vardı. Klasik erkek modasına uygun giyinirdi.

Alcée Arobin, at yarışlarında tanıştıkları günden beri Edna'ya karşı büyük bir hayranlık besliyordu. Daha önce birkaç kez karşılaşmışlardı gerçi fakat o güne dek Edna ona hep ulaşılmaz görünmüştü. Mrs. Highcamp, onun isteği üzerine Edna'yı hep birlikte Jokey Kulübü'nde sezonun en önemli yarışını izlemeye davet etmişti.

Kulüpte muhtemelen yarış atlarından Edna kadar iyi anlayan birkaç erkek vardı fakat daha iyi anlayan kimsenin olmadığı kesindi. Edna söz söyleme yetkisine sahip kişi olarak iki arkadaşının arasına oturmuştu. Arobin'in ukalalıklarına gülüyor, Mrs. Highcamp'in bilgisizliğini ayıplıyordu. Yarış atları onun çocukluk arkadaşları, sırdaşlarıydı. Ahırların havası, çayır salkım otlarıyla kaplı çayırların kokusu anılarını canlandırıyor, burun deliklerini dolduruyordu. Parlak tüylü kısır atlar ağır ağır önlerinden geçerken, babası gibi konuştuğunun farkında değildi. Yüksek riskli bahisler oynadı, şansı yaver gitti. Yanaklarıyla gözleri yarışın hararetiyle alev alevdi; bu hararet onu kendinden geçiren bir madde gibi kanına, zihnine karıştı. İnsanlar başlarını çevirip ona bakıyor, kimisi de o bulunmaz fakat hep arzulanan "tüyoyu" duyabilmek umuduyla sözlerine kulak kesiliyordu. Yarışın heyecanı Arobin'e de bulaşmış, onu mıknatıs gibi Edna'ya çekiyordu. Mrs. Highcamp ise her zamanki gibi kaşlarını kaldırmış, umursamaz bakışlarla izliyordu olanları.

Edna, Mrs. Highcamp'in ricası üzerine yemeğe kaldı. Arobin de kalarak arabasını eve yolladı.

Arobin'in ortamı neşelendirme çabaları dışında yemek sessiz ve vasat geçti. Mrs. Highcamp kızının yarışa gelmeyişine yerindi, onlara katılmak yerine "Dante okumasına" giderek kaçırdıklarını ona aktarmaya uğraştı. Kız, bir sardunya yaprağını burnuna götürdü, hiçbir şey söylemedi fakat cin gibi, çekimser bir ifade vardı yüzünde. Mr. Highcamp ağzını zoraki açan, kel kafalı, sıradan görünümlü bir adamdı. Çev-

resinde olan bitene kayıtsızdı. Mrs. Highcamp, kocasına karşı çok nazik ve düşünceliydi. Sofrada çoğunlukla ona hitap ederek konuşuyordu. Yemekten sonra kütüphanede oturup alçak lambanın ışığında akşam gazetelerini okudular; gençler ise yandaki misafir odasına geçerek sohbet ettiler. Miss Highcamp piyanoda Grieg'den bir seçki çaldı. Bestecinin tüm soğukluğunu içselleştirmiş fakat şiirselliğinden hiçbir şey anlamamış bir hali vardı. Edna onu dinlerken içinden müzik zevkini yitirip yitirmediğini sormaktan kendini alamadı.

Eve dönme vakti geldiğinde Mr. Highcamp yarım ağızla ona eşlik etmeyi önerdi, o sırada densiz densiz ayağındaki terliklere bakıyordu. Edna'yı eve Arobin götürdü. Uzun yolculuğun sonunda Esplanade Caddesi'ne vardıklarında saat epey geçti. Arobin sigarasını yakmak üzere bir dakikalığına içeri girmek için izin istedi, kibriti bitmişti de. İçeride kibrit kutusunu doldurdu fakat Edna'nın yanından ayrılana dek sigarasını yakmadı. Ayrılırken Edna onunla yine yarışlara gitme isteğini dile getirmişti.

Edna yorgun değildi, uykusu da yoktu. Acıkmıştı, zira Highcamp'lerdeki yemek ne kadar kusursuz olsa da pek bol sayılmazdı. Kileri karıştırıp bir parça gravyer peyniri ile birkaç kraker çıkardı. Soğutucuda bulduğu bir şişe birayı açtı. Kendini son derece huzursuz ve heyecanlı hissediyordu. Tatlı bir ezgi mırıldanarak şöminedeki odun közlerini karıştırdı, krakerini yedi.

Bir şeyler olmasını istiyordu; bir şey, herhangi bir şey; ne olmasını istediğini bilmiyordu. Arobin'i atlar hakkında sohbet etmek için yarım saat alıkoymadığına pişmandı. Kazandığı parayı saydı. Sonra yapacak hiçbir şey kalmadığı için yattı; içi mütemadiyen kıpır kıpır, saatlerce yatakta dönüp durdu.

Gecenin köründe kocasına mektup yazmayı unuttuğu geliverdi aklına. Aksatmadan yazdığı mektubu ertesi gün yazarak kocasına Jokey Kulübü'nde geçirdiği ikindiyi anlatmaya karar verdi. Uyanık halde yatakta yatarken mektubu zihninde tasarladı. Düşündüklerinin ertesi gün yazdığı mektupla hiçbir ilgisi yoktu elbette. Sabahleyin hizmetçi uyan-

dırdığı sırada Edna rüyasında Mr. Highcamp'in Canal Caddesi'ndeki bir müzik dükkânının girişinde piyano çaldığını görüyordu. Esplanade Caddesi'nde bir arabaya binerlerken Mrs. Highcamp Alcée Arobin'e şöyle diyordu:

"Yazık, böyle bir yeteneğin görmezden gelinmesi ne büyük kayıp! Fakat şimdi gitmem gerekiyor."

Birkaç gün sonra Alcée Arobin arabasıyla Edna'yı almaya geldiğinde Mrs. Highcamp yanında değildi. Arobin, onu almaya gideceklerini söyledi. Fakat hanımefendi, alınacağından haberdar edilmediği için evde yoktu. Kızı ise Amerikan Halk Bilimleri Derneği şubesinde yapılacak bir toplantıya gitmek üzere evden çıkıyordu, kendilerine eşlik edemeyeceği için üzüntülerini dile getirdi. Arobin, ne yapacağını şaşırmış bir halde Edna'ya, uğramak istediği başka kimse olup olmadığını sordu.

Edna, epeydir uzak durduğu sosyetik tanıdıklarını arama zahmetine değmeyeceğini düşünüyordu. Madam Ratignolle'ü düşündüyse de güzel arkadaşının, kocasıyla birlikte karanlık çöktükten sonra mahallede yaptıkları gezintilerin dışında evden çıkmadığını biliyordu. Matmazel Reisz Edna'nın bu önerisine kahkahalarla gülerdi. Dışarı çıkmak Madam Lebrun'ün hoşuna gidebilirdi belki fakat nedense Edna onu görmek istemiyordu. Böylece Edna ile Arobin yarışa baş başa gittiler.

İkindi Edna için son derece ilginç geçti. Tekrarlayan ateş nöbeti gibi her yanını heyecan sarmıştı yine. Konuşması samimileşmişti, sözlerinde yakınlık hissediliyordu. Arobin ile yakınlaşmak işten değildi, tavırları karşısındakine güven veriyordu. Güzel ve çekici bir kadın söz konusu olduğunda, ilk aşama olan tanışmayı hızlıca geçiştirmeye çalışırdı daima.

O akşam yemeğe kaldı. Ateşin başında oturdu Edna'yla. Güldüler, konuştular. Gitme vaktinden önce Edna'ya onu yıllar önce tanımış olsa hayatın nasıl da bambaşka olabileceğini söylüyordu. Açık yüreklilikle, gençken nasıl bir baş belası, nasıl da disiplinsiz olduğunu anlattı. Ani bir hareketle manşetini sıvayıp on dokuz yaşındayken Paris'in dışında

girdiği bir düelloda aldığı kılıç yarasının izini taşıyan bileğini gösterdi. Gözlerini beyaz bileğinin iç kısmındaki kırmızı yara izinde gezdirirken Arobin'in eline dokundu Edna. Ani bir itki, parmaklarını adeta kasılarak Arobin'in elini kavramaya yöneltti. Genç adam, onun sivri tırnaklarının avcuna battığını hissetti.

Edna telaşla ayağa kalkarak şömineye doğru yürüdü.

"Yaraya, yara izine bakmak huzursuz eder, fenalaştırır beni," dedi. "Bakmamalıydım."

"Kusurumu mazur görün," dedi Arobin hemen, "görüntüsünün rahatsızlık verebileceği hiç aklıma gelmemişti."

Edna'nın yanında ayakta duruyordu Arobin. Gözlerindeki cüret Edna'nın içindeki eski, kaybolan benliğine itici gelse de uyanmakta olan duygularını şahlandırıyordu. Arobin'in Edna'nın yüzünde gördükleri, uzanıp elini tutma ve uzun uzadıya vedalaşırken bırakmama cesaretini bulmasına yetmişti.

"At yarışlarına gidecek misiniz yine?" diye sordu.

"Hayır," dedi Edna. "Hevesimi aldım. Kazandığım bütün parayı kaybetmeye niyetim yok. Hem ışık hâlâ bolken çalışmam daha iyi olur..."

"Evet, çalışın, çalışın elbette. Bana resimlerinizi göstereceğinize söz verdiğinizi hatırlatırım. Hangi sabah geleyim atölyenize? Yarın olur mu?"

"Hayır!"

"Öbür gün?"

"Hayır, olmaz."

"Ama lütfen kırmayın hatırımı! Bu işlerden biraz anlarım hem, işinize yarayacak birkaç önerim olabilir."

"Hayır. İyi geceler. Neden vedalaştıktan sonra gitmiyorsunuz? Hoşlanmadım sizden!" dedi Edna tiz, heyecanlı bir sesle, elini çekmeye çalışırken. Sözlerinin bir kıymeti, samimiyeti olmadığını düşündü, bunu onun da hissettiğini biliyordu.

"Benden hoşlanmamanıza üzüldüm. Sizi kırdığım için özür dilerim. Ne yaptım da kırdım sizi? Beni affedebilecek misiniz?" Arobin sonra eğilerek dudaklarını bir daha hiç çekmek istemezmişçesine Edna'nın eline bastırdı.

"Mr. Arobin," diye hayıflandı Edna, "ikindinin heyecanı altüst etti beni, kendim gibi değilim hiç. Tavırlarım aklınıza yanlış şeyler gelmesine neden oldu herhalde. Gitmenizi rica ediyorum, lütfen." Sesi tekdüze ve soğuktu. Arobin masadan şapkasını aldı, Edna'dan kaçırdığı bakışlarını sönmekte olan ateşe çevirdi. Birkaç saniye derin bir sessizlik içinde öylece durdu.

"Tavırlarınız aklıma yanlış şeyler getirmedi Mrs. Pontellier," dedi sonunda. "Kendi duygularımdır bunun sorumlusu. Hislerime karşı koyamadım. Yanınızda olup da karşı koymam nasıl mümkün olabilir ki? Lütfen unutun her şeyi, huzurunuz kaçmasın. Gördüğünüz gibi, siz öyle buyurduğunuzda gidiyorum. Sizden uzak durmamı isterseniz dururum. Geri gelmeme izin verirseniz... Ah! Geri gelmeme izin verirsiniz, değil mi?"

Yalvaran bakışlarla baktı Edna'ya, karşılık bulamadı. Alcée Arobin'in davranışları o denli içtendi ki çoğu zaman kendisi bile kanıyordu bu davranışlara.

Edna ise Arobin'in içten olup olmadığını düşünmüyor, umursamıyordu. Yalnız kaldığında hiçbir şey hissetmeksizin, Arobin'in hararetle öptüğü eline baktı. Başını şöminenin taşlarına yasladı sonra. Bir tutku anında sadakatsizlik etmeye karşı koyamamış, yaptığının ne anlama geldiğini fark etmekle birlikte anın cazibesinden hâlâ tamamen sıyrılamamış bir kadın gibi hissediyordu kendini. Belli belirsiz bir düşünce geçiyordu aklından:

"Bilse ne düşünürdü?"

Aklındaki kişi kocası değildi; Robert Lebrun'ü düşünüyordu. Kocası sevmeden evlendiği bir adam gibi görünüyordu artık ona.

Bir mum yakıp odasına çıktı. Alcée Arobin onun için hiçbir şey ifade etmiyordu. Gelgelelim varlığı, davranışları, bakışlarındaki sıcaklık ve en çok da eline değen dudakları adeta uyuşturucu etkisi yaratmıştı üzerinde.

Bitkin halde, yitip giden düşlerle örülü bir uykuya daldı.

XXVI

Alcée Arobin, Edna'ya her kelimesinden içtenlik akan, pek ince bir özür mektubu yazdı. Mektup Edna'yı utandırmıştı; sakinleşip durulduktan sonra, Arobin'in davranışını bu kadar ciddiye almış, abartmış olması gülünç görünmüştü ona. Kendi kuruntusu yüzünden olaydan anlam çıkardığından emindi. Mektuba karşılık vermese basit bir olaya gereksiz bir önem atfetmiş olurdu. Ciddi bir yanıt verirse de, Arobin Edna'yı zayıf bir anında yine etkisi altına aldığı izlenimine kapılırdı. Nihayetinde, elini öptürmek o kadar da büyütülecek bir mesele değildi. Arobin'in mektup yazması Edna'yı kızdırmıştı. Hak ettiğini düşündüğü kadar hafif ve alaycı bir yanıt yazdı mektuba, ne zaman ister ve işinden fırsat bulursa gelip resimlerine bakmasından memnun olacağını söyledi.

Arobin mektuba hiç vakit kaybetmeden, olanca nahifliğiyle Edna'nın evinde boy göstererek karşılık verdi. Ondan sonra da Edna'nın onu görmediği ya da anımsamadığı gün olmadı. Bahane bulmakta Arobin'in üstüne yoktu. Edna'ya karşı güler yüzlü bir itaatkârlık ile örtük bir hayranlık karışımı bir tutum benimsedi. Edna'nın değişken ruh hallerine, bir sıcak bir soğuk davranışlarına boyun eğmeye her daim hazırdı. Edna ona alıştı. Yakınlıkları, dostlukları önce yavaş yavaş, sonra hızla ilerledi. Arobin'in konuşmaları karşısında Edna kimi zaman şaşırıyor, yüzü kızarıyor fakat sonunda

içinde kıpır kıpır eden hayvansı güdülere hitap eden bu sözlerden hoşnut kalıyordu.

Edna'nın içindeki çalkantıyı Matmazel Reisz'ı ziyaret etmek kadar durultan hiçbir şey yoktu. Edna'ya itici gelen kişiliğiyle bu kadın ancak olağanüstü sanatı sayesinde Edna'nın ruhuna dokunabiliyor, onu özgürleştiriyordu.

Havanın ağır ve kasvetli olduğu, sisli bir ikindi vakti Edna piyanistin çatı katındaki dairesinin merdivenlerini tırmandı. Giysileri nemden sırılsıklamdı. Odaya girdiğinde üşümüş, soğuktan beti benzi atmıştı. Matmazel odayı pek az ısıtan, hafifçe tüten paslı sobayı karıştırıyor, üstünde bir tasta sıcak çikolata ısıtmaya uğraşıyordu. İçeri girdiğinde oda pek iç karartıcı ve pis göründü Edna'ya. Üstünde bir parmak toz birikmiş Beethoven büstü şömine rafından ona çatık kaşlarla bakıyordu.

"Ah! Nihayet güneş girdi odama!" diye bir sevinç çığlığı attı Matmazel, çömeldiği sobanın başından kalkarak. "Şimdi yeterince sıcak da olur, aydınlık da, ateşle uğraşmama gerek kalmadı."

Sobanın kapağını çarparak kapayıp Edna'ya doğru yürüdü, üstünden sular damlayan yağmurluğunu çıkarmasına yardım etti.

"Pek üşümüşsünüz siz, perişan haldesiniz. Çikolata şimdi ısınır. Yoksa küçük bir kadeh konyağı mı tercih edersiniz? Soğuk aldığımda bana getirdiğiniz şişeye elimi sürmedim, olduğu gibi duruyor." Matmazel boynuna kırmızı bir pazen sarmıştı; boynu tutulmuş, kafası bir yana yatık duruyordu.

"Konyak alabilirim," dedi Edna, eldivenleriyle galoşlarını çıkarırken titriyordu. Kadehteki içkiyi erkek gibi bir dikişte içiverdi. Sonra kendini rahatsız kanepeye atarak, "Matmazel, Esplanade Caddesi'ndeki evimden taşınacağım," dedi.

"Ya!.." deyiverdi müzisyen, ne şaşırmış ne de ilgilenmiş gibiydi. Onu bir şeylerin çok şaşırttığı pek görülmemişti zaten. Gevşeyip kaymış menekşeleri saçına tutturmaya uğraşıyordu. Edna onu kanepeye oturtarak, kendi saçından

çıkardığı bir tokayla yırtık pırtık olmuş yapma çiçekleri her zamanki yerlerine sıkıca tutturdu.

"Şaşırmadınız mı?"

"Eh, şaşırdım tabii. Nereye taşınacaksınız? New York'a mı? Iberville'e mi? Yoksa Mississippi'ye babanızın yanına mı? Nereye?"

"Aslında iki adım öteye," dedi Edna gülerek. "Hemen bir sokak ötede dört odalı, küçük bir eve. Ne zaman önünden geçsem öyle şirin, öyle davetkâr ve huzurlu görünüyor ki. Kiralıkmış. Kocaman evin işiyle uğraşmaktan yoruldum. Hem zaten hiç evim gibi benimseyememiştim orayı. Zahmeti çok. Bir dolu hizmetkâr gerek. O kadar insanla uğraşmaktan bıktım."

"Taşınmanızın asıl nedeni bu olamaz, *ma belle.** Bana yalan söylemenizin gereği yok. Asıl nedeni bilmiyorum ama bana doğruyu söylemiyorsunuz." Edna karşı çıkmadı, kendini savunmaya uğraşmadı.

"Ev de, eve harcanan para da benim değil. Bu yeterli bir neden değil mi?"

"Sizin değilse de kocanızın," diye yanıt verdi Matmazel, omuz silkerek. Kaşlarını sinsice kaldırarak baktı Edna'ya.

"Eh, sizi kandırmanın yolu yok anlaşılan. O halde anlatayım: Kapris diyebiliriz buna. Annemin mülkünden küçük bir gelirim var, babam her ay azar azar yollar. Kışın at yarışlarında epey yüklü bir meblağ kazandım, resimlerimi de satmaya başladım. Laidpore çalışmalarımdan çok memnun, resimlerimin güç ve özgünlük kazandığını söylüyor. Gerçekten böyle mi, buna karar verecek olan ben değilim ama rahatlığımın ve özgüvenimin arttığını hissediyorum. Öte yandan, dediğim gibi Laidpore vasıtasıyla epeyce resim sattım. Az buçuk parayla, tek hizmetçiyle o küçük evde yaşayabilirim. Ara sıra şimdiki eve gelen ihtiyar Celestine yanıma taşınıp ev işlerini yapabileceğini söyledi. Bunun, özgürlük ve bağımsızlık hissinin, beni mutlu edeceğini biliyorum."

---

* (Fr.) Güzelim. (ç.n.)

"Kocanız ne diyor bu işe?"

"Ona daha söylemedim. Zaten benim de aklıma daha bu sabah düştü. Şüphesiz delirdiğimi düşünecektir. Belki siz de öyle düşünüyorsunuzdur."

Matmazel ağır ağır başını salladı. "Sebebini hâlâ anlayabilmiş değilim," dedi.

Edna da anlamış değildi aslında, ancak bir süre sessizce oturduktan sonra açıklık kazanmıştı her şey. İçgüdüleri, servetini reddederek kocasına olan tabiiyetine son vermeye itiyordu onu. Kocası döndüğünde ne olacağını bilmiyordu. Makul bir açıklaması olmalıydı. İşlerin bir şekilde kendiliğinden rayına gireceğini hissediyordu fakat ne olursa olsun, bir daha asla kendisinden başka hiç kimseye ait olmamaya kararlıydı.

"Eski evden ayrılmadan önce büyük bir yemek vereceğim!" diye bağırdı Edna. "Siz de gelmelisiniz Matmazel. Sevdiğiniz bütün yemekleri, içkileri hazırlarım size. Şarkılar söyleyip bir kerecik olsun güler eğleniriz." Ruhunun derinlerinden gelen bir ifadeyle içini çekti.

Matmazel, Edna'nın ziyaretleri arasında Robert'den mektup almış olsa Edna'nın istemesine gerek kalmadan verirdi. Sonra piyanonun başına geçer, genç kadın mektubu okurken içinden gelen bir ezgiyi çalardı.

Küçük soba gürül gürül yanıyordu şimdi, kor gibi sıcaktı; tastaki çikolata cızırdıyor, köpürüyordu. Edna gidip sobanın kapağını açtı. Matmazel ise ayağa kalkarak Beethoven büstünün altında duran mektubu aldı, Edna'ya verdi.

"Bir mektup daha mı geldi? Ne çabuk!" diye çığlık attı Edna, gözleri sevinçle dolmuştu. "Söylesenize Matmazel, mektuplarını okuduğumu biliyor mu?"

"Daha neler! Ölürüm de söylemem! Bilse çok kızar, bir daha yazmaz. Size yazıyor mu hiç? Tek satır yazmıyor. Haber yolluyor mu? Tek kelime dahi etmiyor. Sizi sevdiği için böyle yapıyor, ah benim akılsızım. Sizi unutmaya uğraşıyor, çünkü onu dinleyecek, onun olacak özgürlüğünüz yok."

"O halde neden okutuyorsunuz mektuplarını bana?"

"Yalvaran siz değil miydiniz? Sizi kırabilir miyim hiç! Haydi haydi, beni kandıramazsınız." Matmazel sevgili piyanosunun başına geçip çalmaya başladı. Edna mektubu hemen okumaya koyulmadı. Elinde tutarak bir süre oturdu. Müzik, ruhunun karanlık yerlerini ısıtıp aydınlatan parlak bir ışık gibi tüm benliğine işliyordu. Sevince, coşkuya hazırlıyordu onu.

"Ah!" diye haykırdı Edna, mektup gevşettiği parmaklarının arasından kayıp yere düşerken. "Neden bana söylemediniz?" Gidip Matmazel'in tuşlarda gezinen ellerini tuttu. "Ah! Ne kötü, ne hainsiniz! Neden söylemediniz bana?"

"Geri geleceğini mi? Pek büyük bir haber sayılmaz, *ma foi.** Bunca zaman dönmediğine şaşarım."

"Ama ne zaman geliyormuş, ne zaman?" diye sabırsızlıkla haykırdı Edna. "Ne zaman geleceğini yazmamış."

"'Pek yakında' diyor. Ben de sizden fazlasını biliyor değilim, mektupta yazıyor her şey."

"Ama neden? Neden dönüyormuş ki? Ah, bilseydim ki..." Mektubu hızla yerden aldı, sayfaları arasında ileri geri giderek söylenmemiş dönüş nedenini aradı.

"Genç olsam ve bir erkeği sevsem," dedi Matmazel, taburesinde dönerek ve ince ama güçlü ellerini dizlerinin arasına bastırmış, elinde mektupla yerde oturan Edna'ya bakarak. "Zannederim ki bu adam muhakkak bir *grand esprit*,** muazzam hedefleri ve onlara ulaşma gücü olan, çevresindeki erkeklerin dikkatini çekecek kadar saygınlık uyandıran bir erkek olurdu. Zannederim, genç olsam ve sevsem, ortalama bir erkeği katiyen sevgime layık bulmazdım."

"Şimdi de siz yalan söylüyor, beni kandırmaya çalışıyorsunuz Matmazel. Ya da hiç sevmemişsiniz, aşkı bilmiyorsunuz," diye sürdürdü Edna, dizlerini kucaklayarak. Başını kaldırıp Matmazel'in çarpık yüzüne baktı. "Sanıyor musunuz ki, bir kadın neden sevdiğini bilebilir? Seçebilir kimi seveceğini? Kendi kendine, 'Koş, koş, bak şurada başkanlığa kadar yükselebilecek seçkin bir devlet adamı var. Haydi,

---

* (Fr.) Bana kalırsa. (ç. n.)

** (Fr.) Büyük bir deha. (ç.n.)

bir an evvel ona âşık olayım' yahut 'İyisi mi, şu ünü dillere destan müzisyene abayı yakayım' ya da 'dünya borsalarını etkileyen şu yatırımcıya' diyebilir mi?"

"Kasten yanlış anlıyorsunuz sözümü, *ma reine*.* Robert'i seviyor musunuz?"

"Evet," dedi Edna. İlk kez itiraf ediyordu bunu. Yüzüne bir sıcaklık yayıldı, al al küçük lekeler belirdi.

"Neden?" diye sordu arkadaşı. "Sevmemeniz gerekirken neden seviyorsunuz onu?"

Edna, dizlerinin üstünde sürtünerek Matmazel Reisz'a yaklaştı. Matmazel, Edna'nın al al olmuş yüzünü ellerinin arasına aldı.

"Neden mi? Çünkü kumral, çünkü saç çizgisi şakaklarının gerisinde başlıyor, çünkü gözlerini açıp kapıyor, çünkü burnu biraz biçimsiz, çünkü iki dudağı var, çünkü çenesi köşeli, çünkü çocukluğunda fazla haşin beyzbol oynadığı için serçeparmağını düz tutamıyor. Çünkü..."

"Uzun lafın kısası, çünkü seviyorsunuz," diyerek güldü Matmazel. "Geri geldiğinde ne yapacaksınız?" diye sordu.

"Ne mi yapacağım? Hiçbir şey yapmayacağım, yaşadığım için sevinmekten, mutlu olmaktan başka."

Yalnızca döneceği düşüncesi bile Edna'yı şimdiden mutlu etmeye yetmişti. Birkaç saat önce içini daraltan kasvetli, karanlık gökyüzü şimdi, eve dönüş yolunda canlandırıp dinçleştiriyordu onu.

Bir şekerciden Iberville'deki çocukları için koskoca bir kutu şekerleme aldı. Kutunun içine bıraktığı kartta sevgi dolu sözler söylüyor, öpücüklerini yolladığını yazıyordu.

Akşam yemeğinden önce Edna, kocasına pek güzel bir mektup yazarak bir süreliğine bir sokak ötedeki küçük eve taşınma niyetinden söz etti. Evden ayrılmadan önce bir yemek vermek istediğini anlattı, keşke o da yemeğe katılabilecek olsaydı, Edna'ya mönüyü hazırlamakta, konukları ağırlamakta yardım ederdi. Harikulade bir mektuptu bu, neşeyle dolup taşıyordu.

---

* (Fr.) Kraliçem. (ç.n.)

XXVII

"Neyin var senin böyle?" diye sordu Arobin o akşam. "Seni hiç bu kadar mutlu görmemiştim." Edna'nın üstüne günün yorgunluğu çökmüştü, ateşin karşısındaki kanepeye uzanmış yatıyordu.

"Haberin yok mu? Hava durumu kâhini pek yakında güneşi göreceğimizi müjdeledi."

"Eh, madem öyle diyorsun, mutluluğunun nedeni bu olsa gerek," diyerek kabul etti Arobin. "Zaten bütün gece dil döksem de tek söz daha alamam ağzından." Edna'nın yanı başında, alçak bir tabureye oturmuştu. Konuşurken parmaklarıyla Edna'nın alnına düşmüş saçlarına dokunuyordu hafifçe. Saçlarında gezinen parmaklar Edna'nın hoşuna gidiyordu, ürpererek gözlerini kapadı.

"Çok yakında," dedi, "kendime bir çekidüzen vereceğim, oturup düşüneceğim, ne karakterde bir kadın olduğumu anlamaya çalışacağım. Çünkü samimi söylüyorum, bilmiyorum. Bildiğim bütün ahlak kurallarına göre cinsimin en şeytani, en kötü örneğiyim ben. Fakat nedense kendimi buna bir türlü ikna edemiyorum. Bu konuyu düşünmem gerek."

"Düşünme. Ne işe yarar ki düşünmen? Niye düşünmekle uğraşasın? Ben sana nasıl bir kadın olduğunu söyleyebilirim." Arobin'in parmakları zaman zaman Edna'nın sıcak,

pürüzsüz yanaklarında ve biraz dolgunlaşınca gerdanı çıkan sıkı çenesinde geziniyordu.

"Söylersin ya! Tapılası bir kadın olduğumu söyler, aklına gelen bütün güzel sözleri sayıp dökersin. Hiç zahmet etme."

"Hayır, öyle şeyler söylemeyecektim. Hoş, söylesem de yalan olmaz."

"Matmazel Reisz'ı tanıyor musun?" diye konuyu değiştirdi Edna.

"Piyanisti mi diyorsun? Uzaktan görmüşlüğüm var. Dinletilerinde bulundum."

"Bazen şaka yollu tuhaf şeyler söylüyor. O an anlamıyorsun ama sonra aklına takılıyor."

"Sözgelimi?"

"Sözgelimi, bugün vedalaşırken kollarını boynuma dolayıp kürekkemiklerimi yokladı, kanatlarım güçlü mü diye bakıyormuş. 'Gelenek ve önyargı seviyesinin üstünde uçmak isteyen kuşun kanatları güçlü olmalıdır. Zayıf kuşların yara bere içinde, yorgunluktan perişan olmuş halde yere düştüğünü görmek çok acıklıdır,' dedi."

"Nereye uçacakmışsın?"

"Olağanüstü bir uçuş yok aklımda. Zaten söylediklerini tam anlamış da değilim."

"Biraz kaçık diyorlar onun için," dedi Arobin.

"Bana son derece aklı başında görünüyor," diye yanıtladı Edna.

"Fazlasıyla huysuz, geçimsiz olduğunu duymuştum. Niçin ben senden söz etmek isterken onu karıştırdın şimdi?"

"Buyur, istiyorsan benden söz et!" diye haykırdı Edna, ellerini başının altında kenetleyerek. "Ama bırak da o sırada ben başka şey düşüneyim."

"Düşüncelerini kıskanıyorum bu gece. Her zamankinden daha candan kılıyorlar seni, fakat nedense başka yerlerde gezindiklerini, burada, benimle olmadıklarını hissediyorum." Edna ona bakıp gülümsemekle yetindi. Arobin'in gözleri

çok yakınındaydı. Bir kolunu Edna'nın üstünden kanepeye uzatıp yaslamıştı, diğer eliyse hâlâ Edna'nın saçlarındaydı. Sessizlik içinde birbirlerinin gözlerinin içine bakmaya devam ettiler. Arobin uzanıp onu öptüğünde Edna, genç adamın başını kavrayıp dudaklarını dudaklarına bastırdı.

Hayatında ilk kez bir öpüşmeye karşılık veriyordu bedeni. Öpüşmeleri, alev alev yanan ve arzuyu tutuşturan bir meşaleydi.

XXVIII

O gece, Arobin gittikten sonra Edna bir süre ağladı. İçine çöken sayısız duygu aşamasından yalnızca biriydi bu. Sorumsuzluk duygusunun altında ezilmek vardı içlerinde. Beklemediği, alışık olmadığı olaylar karşısında yaşadığı şok vardı. Kocasının, onun dışında olan ve dış dünyada varlığını sürdürebilmesi için verdiği eşyalar arasından onu izleyen sitemli bakışları vardı. İçinde ona karşı uyanan ve kendini daha ani, daha keskin, daha karşı konulmaz bir aşkla hissettiren Robert'in sitemkârlığı vardı. Fakat her şeyden çok, anlayış vardı içinde. Adeta gözlerinin önündeki sis perdesi kalkmış; hayatı, güzellik ve acımasızlıktan ibaret o canavarı görebilmeye, anlamını kavramaya başlamıştı. İçine çöken çelişkili hislerin arasında utanç da, pişmanlık da yoktu fakat. Onu kavuranın bir aşk öpücüğü olmadığını, hayat dolu kadehi dudaklarına getirenin aşk olmadığını bilmekten kaynaklanan pişmanlığın donuk sızısı vardı.

XXIX

Edna, kocasının konuya dair düşüncesini, isteğini öğrenmeyi beklemeden alelacele Esplanade Caddesi'ndeki evinden bir sokak ötedeki küçük eve taşınma hazırlıklarına başladı. Bu yöndeki bütün çabalarına hummalı bir telaş eşlik ediyordu. Bir şeyin aklına gelmesiyle onu hayata geçirmek arasında bir an olsun durup düşünmüyordu. Arobin'le geçirdiği akşamın ertesinde Edna, sabah erkenden yeni ikametgâhını güvence altına almak için kiralama hazırlıklarına koyuldu. Evin içinde, binlerce boğuk sesin ona dışarı çıkmasını buyurduğu yasak bir tapınağa girmiş gibi hissediyordu kendini.

Kendine ait olan bütün eşyaların, kocasının cömertliği sayesinde sahip olmadığı her şeyin öbür eve taşınmasını istedi, kalan ufak tefek birkaç eksiğini de yine kendi parasıyla tamamlayacaktı.

Arobin öğleden sonra geldiğinde, onu kollarını sıvamış, hizmetçiyle birlikte iş yaparken buldu. Edna büyüleyici ve güçlüydü; eski mavi elbisesinin içinde hiç olmadığı kadar güzel görünüyordu, saçları tozlanmasın diye başına kırmızı ipek bir mendili gelişigüzel bağlamıştı. O odaya girdiğinde yüksek bir merdivenin üstüne çıkmış, duvardaki resmi indiriyordu. Arobin ön kapıyı açık bulmuş, zili çalıp karşılanmayı beklemeden içeri girmişti.

"İn oradan!" dedi. "Kendini öldürmek mi istiyorsun?" Edna onu nazlı bir aldırmazlıkla karşıladı, kendini tamamen işine vermiş görünüyordu.

Arobin onu hüzünlü, dargın ya da duygulu gözyaşlarına boğulmuş halde bulmayı bekliyorduysa çok şaşırmış olmalıydı.

Şüphesiz her türlü acil duruma ve yukarıda sözü geçen tavırlardan herhangi birine hazırdı, tıpkı içinde bulunduğu duruma kolaylık ve doğallıkla eğilip bükülerek uyum sağlayışı gibi.

Edna'ya bakarak, "Lütfen aşağı in," diye ısrar etti, merdiveni tutarken.

"Hayır," diye yanıtladı Edna; "Ellen merdivene çıkmaya korkuyor. Joe da 'güvercinlikte' çalışıyor; pek küçük olduğu ve güvercinliğe benzediği için Ellen böyle diyor oraya. Eh, birinin bu işi yapması gerek."

Arobin derhal paltosunu çıkarıp Edna'nın yerine ölüme meydan okumaya hazırlandı. Ellen, bonelerinden birini verdi ona; Arobin, aynanın önünde boneyi alabildiğine tuhaf bir biçimde kafasına takarken karşı koyamadığı kıkırdamalarla sarsıldı. Arobin'in ricası üzerine bonenin iplerini bağlarken Edna da gülümsemekten kendini alamadı. Böylece bu defa Arobin çıktı merdivene; resimlerle perdeleri indirdi, Edna'nın talimatları doğrultusunda süslemeleri söktü. İş bittiğinde boneyi çıkarıp ellerini yıkamaya gitti.

Odaya geri döndüğünde Edna tabureye oturmuş, ucu tüylü toz fırçasını ağır ağır halıya sürtüyordu.

"Yapmama izin vereceğin başka bir şey var mı?" diye sordu Arobin.

"Hepsi bu kadar," diye yanıtladı Edna. "Gerisini Ellen halleder." Arobin ile yalnız kalmak istemediğinden genç kadını oyalayarak misafir odasında tutuyordu.

"Yemek ne oldu?" diye sordu Arobin. "Büyük ziyafet, *coup d'état** ne zaman?"

---

* (Fr.) Darbe. (ç.n.)

"Yarın değil öbür gün olacak. Neden *'coup d'état'* diyorsun? Çok seçkin bir davet olacak; en güzel kristallerim, gümüş ve altın takımlarım, Sèvres porselenlerim, çiçekler, müzik... Oluk oluk şampanya akacak. Faturaları Léonce'a göndereceğim. Görünce ne diyeceğini çok merak ediyorum."

"Bir de neden *'coup d'état'* dediğimi soruyorsun!" Arobin paltosunu giymişti, Edna'nın karşısına geçip kravatının düzgün olup olmadığını sordu. Düzgün olduğunu söyledi Edna, yakasının kenarlarından yukarı bakmamıştı.

"Ellen'ın deyimiyle 'güvercinliğe' ne zaman geçiyorsun?"

"Yarın değil öbür gün, vereceğim yemekten sonra. Gece orada kalacağım."

Arobin, "Ellen, rica etsem bir bardak su getirebilir misin bana?" dedi. "Böyle bir şeyi dillendirdiğim için affına sığınıyorum ama boğazım perdelerin tozundan kupkuru oldu."

"Ellen suyu getirirken," dedi Edna ayağa kalkarak, "ben de seni geçireyim. Bu pisliği temizlemem gerek, hem yapacak ve düşünecek daha milyon tane işim var."

"Ne zaman görebilirim seni?" diye sordu Arobin, Edna'yı alıkoymaya çalışarak; hizmetçi odadan çıkmıştı.

"Yemekte elbette. Sen de davetlisin."

"Daha önce değil mi yani? Bu akşam, yarın sabah, yarın öğlen ya da akşam değil mi? Öbür günün sabahı veya öğlesi de mi değil? Benim söylememe gerek kalmadan, sen kendin göremiyor musun bunun benim için sonsuza dek beklemekten farksız olduğunu?"

Holden geçerek merdiven başına kadar Edna'yı takip etmişti. Yüzü yarı ona dönük merdivenlerden çıkan Edna'ya bakıyordu.

"Bir dakika daha erken bile olamaz," dedi Edna. Gelgelelim gülmüş ve Arobin'e bekleyecek gücü veren, beklemeyi bir işkenceye dönüştüren bakışlarla bakmıştı.

XXX

Edna'nın, vereceği yemekten büyük bir olaymış gibi söz etmesine karşın, aslında çok küçük ve seçkin bir davetti bu; çağırılan konuklar pek azdı, özenle seçilmişlerdi. Yuvarlak maun masanın etrafına oturtacağı on iki konukla yetinmişti Edna, Madam Ratignolle'ün son derece *souffrante** olduğunu, gelecek durumda olmadığını unutmuştu. Madam Lebrun de son dakikada özürlerini iletecekti. Böylece sonunda on kişi kalmışlardı ki bu da samimiyet ve rahatlık için yeterli bir sayıydı.

Gelenler arasında otuz yaşlarında, güzel, hayat dolu, ufak tefek bir kadın olan Mrs. Merriman ile kocası da vardı. Mr. Merriman pek neşeli, biraz sığ bir adamdı. Başkalarının yaptığı şakalara pek gülerdi, bu sayede son derece sevilen biri olmayı başarmıştı. Mrs. Highcamp de onlarla birlikte gelmişti. Sonra elbette Alcée Arobin vardı, Matmazel Reisz da gelmeye razı olmuştu. Edna ona canlı menekşelerden yapılma, siyah tüllü bir saç tokası göndermişti. Mösyö Ratignolle kendi gelmiş, eşinin özürlerini getirmişti. Tesadüfen dinlenme bahanesiyle geldiği şehirde bulunan Victor Lebrun daveti hevesle kabul etmişti. Artık yetişkinliğe adım atmış, dünyaya saplı gözlüğünün arkasından ve büyük ilgiyle bakan Miss Mayblunt da oradaydı. Entelektüel

---

* (Fr.) Hasta, rahatsız. (ç.n.)

olduğu düşünülüyor ve söyleniyordu; bir *nom de guerre** ile yazdığından kuşkulanılıyordu. Günlük gazetelerden biriyle bağlantısı olan, Gouvernail adında bir beyefendiyle birlikte gelmişti; Gouvernail hakkında, gözlem yeteneğinin olduğundan ve sessiz sakin, zararsız göründüğünden başka söylenebilecek pek bir şey yoktu. Onuncu kişi de Edna'ydı. Saat sekiz buçukta sofraya oturdular, Arobin ile Mösyö Ratignolle ev sahibesinin iki yanına yerleşti.

Mrs. Highcamp, Arobin ile Victor Lebrun'ün arasına oturdu. Onun yanına sırayla Mrs. Merriman, Mr. Gouvernail, Miss Mayblunt, Mr. Merriman ve Mösyö Ratignolle'ün yanına düşen Matmazel Reisz oturdular.

Sofra göz kamaştırıyordu; şeritler halindeki dantel işlemelerinin altında göze çarpan uçuk sarı sateniyle masa örtüsü görkemli bir etki yaratmıştı. Büyük pirinç şamdanlarda mumlar, sarı ipeksi gölgeler yaratarak usul usul yanıyordu; sarı, kırmızı renkte, kokulu, iri güllerden bolca konmuştu masaya. Edna'nın söylediği gibi, altın ve gümüş takımlarla kadınların taktığı mücevherler kadar parlak kristaller çıkarılmıştı.

Her zamanki arkası dik, rahatsız iskemleler bu akşamlık kaldırılmış; yerlerine evde bulunan en rahat, en konforlu koltuklar konmuştu. Nasıl ki boyu sofraya yetmeyen çocukların altına kalın kalın kitaplar konursa, pek ufak tefek olan Matmazel Reisz'ın koltuğu da minderlerle yükseltilmişti.

"Yeni mi bu Edna?" diye haykırdı Miss Mayblunt, saplı gözlüğünü Edna'nın saçında, alın ortasının hemen üstünde ışıl ışıl parlayan, handiyse şıkırdayan bir öbek elmasa çevirmişti.

"Oldukça yeni, yepyeni doğrusunu isterseniz. Eşimin hediyesi. Bu sabah geldi New York'tan. Bugünün doğum günüm olduğunu da söyleyeyim bari, yirmi dokuz yaşına bastım. Sırası geldiğinde sağlığıma kadeh kaldırmanızı

---

* (Fr.) Mahlas. (ç.n.)

bekliyorum. Fakat bu arada, babamın kız kardeşim Janet'ın düğünü şerefine yarattığı –'yarattığı' diyebilir miyiz, diye sordu Miss Mayblunt'a dönerek– bu kokteyl ile başlamanızı rica edeceğim."

Konukların her birinin önünde lal taşı gibi görünen ve ışıldayan küçük birer kadeh vardı.

"O halde," diye söz aldı Arobin, "Albay'ın sağlığına kadeh kaldırıp, kadınların en güzelinin, kendi yaratısı olan kızının doğum gününde kendi yaratısı olan kokteylinden içerek başlamamızda bir sakınca göremiyorum."

Mr. Merriman bu espri üstüne öyle içten, öyle bulaşıcı bir kahkaha patlattı ki yemek akşamın sonuna dek eksik olmayacak, neşeli bir havada başladı.

Miss Mayblunt, sırf seyredebilsin diye kokteylinin el sürülmeden önünde durması için izin istedi. Ne muhteşem bir rengi vardı! Hayatta gördüğü hiçbir şeye benzemiyordu, lal rengi pırıltıları tarifsiz güzellikteydi. Albay'ın bir sanatçı olduğunu söyledi ve yemek boyu bu fikrinde ısrar etti.

Mösyö Ratignolle, her ayrıntıyı ciddiye almaya hazırdı: *mets*,* *entre-mets*,** servis, sofra süslemeleri, hatta konukları bile inceliyordu. Yaladerma balığı konmuş tabağından başını kaldırıp Arobin'e, Laitner ve Arobin Hukuk Bürosu'nun kurucusuyla bir akrabalığı olup olmadığını sordu. Genç adam, Laitner'in, yakın bir dostu olduğunu kabul etti; Perdido Caddesi'ni süsleyen firma tabelasına Arobin'in adının yazılmasına izin vermişti.

"Etrafta öyle çok meraklı insan ve kurum var ki," dedi Arobin, "meslek sahibi olmayan kişi, beklentiler gereği kendini bir meslek sahibiymiş gibi göstermeye mecbur oluyor."

Mösyö Ratignolle, bir süre Arobin'e baktı, sonra Matmazel Reisz'a dönerek senfoni orkestrasının konserlerini önceki kış verilenlerin seviyesinde bulup bulmadığını sordu.

---

* (Fr.) Ana sıcaklar. (ç.n.)

** (Fr.) Ara sıcaklar. (ç.n.)

Matmazel Reisz, Mösyö Ratignolle'e Fransızca cevap verdi. Edna, bunun biraz kaba fakat tam da Matmazel'den beklenecek bir davranış olduğunu düşündü. Matmazel'in ağzından senfoni orkestrası konserlerine dair iyi bir şey çıkmadı; New Orleans'ta ne kadar müzisyen varsa hepsini hem tek tek hem de topluca yerden yere vurdu. Bütün ilgisi önünde duran enfes yiyeceklerde toplanmış gibiydi.

Mr. Merriman, Mr. Arobin'in meraklı insanlardan söz edişinin, aklına geçen gün St. Charles Oteli'nde gördüğü Waco'lu bir adamı getirdiğini söyledi. Gelgelelim, Mr. Merriman hep vasat ve anlamsız hikâyeler anlattığı için karısı hikâyelerin sonunu getirmesine nadiren izin verirdi. Kocasının sözünü kesip önceki hafta Cenevre'deki arkadaşı için aldığı kitabın yazarının adını hatırlayıp hatırlamadığını sordu. Mr. Gouvernail'le "kitaplar üzerine" sohbet ediyor, adamın güncel edebiyat meselelerine dair fikrini öğrenmeye çalışıyordu. Mr. Merriman, Waco'lu adamın hikâyesini Miss Mayblunt'a anlattı; Miss Mayblunt da çok eğlenmiş, hikâyeyi pek akıllıca bulmuş gibi yaptı.

Mrs. Highcamp, ruhsuz, ama içten bir ilgiyle sol yanında oturan Victor Lebrun'ün hararetli ve coşkulu konuşmasını dinliyordu. Sofraya oturduğu andan beri bir an olsun dikkatini ayırmamıştı ondan. Victor, Mrs. Highcamp'ten daha güzel ve daha neşeli olan Mrs. Merriman'e döndüğünde ise yeniden dikkatini çekmek için, aldırmaz bir edayla fırsat kolluyordu. Ara ara müzik başlıyor; konuşmaları bölmeden, sohbete hoş bir biçimde eşlik etmeleri için belli bir mesafede tutulan mandolinler duyuluyordu. Dışarıdan süs havuzunun yumuşak, tekdüze şırıltısı geliyordu; su sesi, açık pencerelerden giren yoğun yasemin kokusuna karışıp odaya doluyordu.

Edna'nın saten elbisesinin yaldızları, iki yanında kat kat parlıyordu. Omuzlarına yumuşacık bir dantel düşürmüştü. Teninin rengindeydi dantel; yalnız, kimi parlak tenlerin sa-

hip olduğu ışıltıya, sayısız nüansa sahip değildi. Başını koltuğun yüksek arkalığına dayayıp kollarını açtığında Edna'nın tavırlarında, görünüşünde hükmeden, gözleyen, kendi ayakları üstünde duran bir kraliçeyi andırır bir şey vardı.

Ancak konuklarıyla birlikte sofrada otururken içine o bildik sıkıntının bastığını hissetti. Sık sık içine çöken; bir saplantı, dışarıdan gelen, kendi iradesinden bağımsız bir şey gibi ruhuna hücum eden o umutsuzluğu duyuyordu. Geleceğini haber veren bir şey, adeta ahenksiz seslerle inleyen devasa bir mağaradan esen dondurucu bir yeldi bu. Sevdiği adamın varlığını daima ruhani imgeleminde canlandıran, ulaşılmazlık hissi uyandırarak onu tek hamlede ezip geçen o şiddetli özlem duygusuna kapılmıştı yine.

Saatler akıp gitti, konukları adeta mistik bir bağla bağlayıp neşe ve kahkaha içinde bir arada tutan bir dostluk duygusu sarmıştı odayı. O hoş büyüyü bozan Mösyö Ratignolle oldu. Saat onda müsaade istedi. Madam Ratignolle evde onu bekliyordu. Gerçekten *bien souffrante*'tı,* yüreğini saran belli belirsiz korkuyu yalnız kocasının varlığı dindirebilirdi.

Matmazel Reisz da kendisine arabaya kadar eşlik etmeyi öneren Mösyö Ratignolle'le birlikte kalktı. Pek güzel yemişti doğrusu; kaliteli, enfes şaraplar tatmıştı ve bu şaraplar başını döndürmüş olacak ki sofradan kalkarken yüzünde hoşnut bir ifadeyle konukları selamladı. Edna'yı omzundan öperek, *"Bonne nuit, ma reine; soyez sage,"*** diye fısıldadı. Ayağa kalkmak, daha doğrusu yastıkların üstünden inmek Matmazel'i biraz afallatmıştı. Mösyö Ratignolle, tam bir beyefendi edasıyla Matmazel'in koluna girip onu dışarı çıkardı.

Mrs. Highcamp sarı kırmızı güllerden taç yapıyordu. Örmeyi bitirdiğinde tacı yavaşça Victor'un siyah buklelerinin üstüne bıraktı. Victor, rahat koltukta iyice kaykılmış, elindeki şampanya kadehini ışığa tutuyordu.

---

* (Fr.) Çok rahatsız. (ç.n.)

** (Fr.) İyi geceler kraliçem, uslu durun. (ç.n.)

Güllerden yapılma taç, onu adeta sihirli değnek değmiş gibi değiştirmiş, Victor Doğu'ya özgü bir görüntüye bürünmüştü. Yanakları ezilmiş üzüm rengiydi, kara gözlerinde sönmeye yüz tutmuş bir ateş yanıyordu.

*"Sapristi!"** diye haykırdı Arobin.

Gelgelelim, Mrs. Highcamp'in aklında son bir rötuş daha vardı. Akşamın başında omuzlarına örttüğü, koltuğunun arkasında duran beyaz ipek eşarbını aldı, zarif kıvrımlar vererek ve siyah, klasik takımını örtecek biçimde delikanlının omuzlarına sardı. Victor, kadının yaptığına aldırmaz gibiydi; beyaz dişlerinin pırıltısını şöyle bir gösteren bir gülümsemeyle yetiniyor, bir yandan da kısık gözlerinin önünde tuttuğu şampanya kadehinden ışığa bakmayı sürdürüyordu.

"Ah, ne mutlu sözcüklerle değil, renklerle resim yapabilene!" diye haykırdı Miss Mayblunt, Victor'a baktıkça bir düş esrikliğinde kayboluyordu.

"Arzunun resmiydi altın üstüne al kanlarla işlenmiş,"** diye mırıldandı Gouvernail fısıltıyla.

Şarabın Victor üzerindeki etkisi, her zamanki konuşkanlığını sessizliğe çevirmek olmuştu. Hayal âlemine dalmış, kehribar kabarcıklarda onu mutlu eden düşler görür gibiydi.

"Şarkı söyleyin," diye rica etti Mrs. Highcamp. "Bize bir şarkı söyler misiniz?"

"Rahat bırakın delikanlıyı," dedi Arobin.

"Naz yapıyor," dedi Mr. Merriman, "bırakın da söylesin şarkısını."

Mrs. Merriman, "Felç oldu galiba," diyerek güldü. Delikanlının koltuğuna doğru uzanıp elindeki kadehi alarak onun dudaklarına götürdü. Victor şarabı yudum yudum içti, bitirince Mrs. Merriman kadehi masaya koyup incecik, saydam mendiliyle Victor'un dudaklarını sildi.

---

* (Fr.) Aman ya Rabbi! (ç.n.)

** Erotik şiirleriyle tanınan Victoria dönemi şairlerinden Algernon Charles Swinburne'ün (1837-1909) şiiri. (ç.n.)

"Peki, size bir şarkı söyleyeceğim," dedi Victor, koltuğunda Mrs. Highcamp'e doğru dönerek. Ellerini başının arkasında kenetledi, tavana bakarak mırıldanmaya, enstrümanını akort eden bir müzisyen gibi sesini denemeye koyuldu. Sonra, Edna'ya bakarak şarkısına başladı.

"Ah! Si tu savais!"

"Durun!" diye haykırdı Edna. "O şarkıyı söylemeyin! O şarkıyı söylemenizi istemiyorum." Kadehini hiç bakmadan, öyle ani bir hareketle masaya koydu ki karafa çarpan kadeh tuzla buz oldu. Şarabın çoğu Arobin'in bacaklarına döküldü ve bir kısmı da Mrs. Highcamp'in siyah tülden elbisesine damladı. Victor ya nezaketi olduğu gibi unutmuştu ya da ev sahibesinin sözlerini ciddiye almamıştı. Gülerek şarkıya devam etti:

"Ah! Si tu savais!

*Ce que tes yeux me disent..."**

"Ah, susun! Susun!" diye haykırdı Edna. Koltuğunu iterek ayağa kalktı, Victor'un arkasına geçip elleriyle ağzını kapadı. Victor, dudaklarına bastıran yumuşak avuçları öptü.

"Peki, peki, söylemem Mrs. Pontellier. Ciddi olduğunuzu anlamamıştım," dedi başını kaldırıp Edna'ya şefkatke bakarak. Eline değen dudaklar tatlı bir sızı gibi gelmişti Edna'ya. Victor'un başından tacı alarak bir köşeye fırlattı.

"Haydi Victor, yeterince gösteriş yaptınız. Mrs. Highcamp'e eşarbını geri verin."

Mrs. Highcamp, Victor'un omuzlarına dolanmış şalın katlarını kendi elleriyle açtı. Miss Mayblunt ile Mr. Gouvernail birdenbire veda vaktinin geldiğine kanaat getirdiler. Mr. ve Mrs. Merriman ise saatin nasıl geçtiğini anlamamışlardı.

Mrs. Highcamp vedalaşırken, kızıyla tanışması için Victor'u evlerine davet etti. Onunla tanışmayı çok isterdi kızı, Fransızca biliyordu, birlikte Fransızca şarkılar söyleyebilirlerdi. Victor, memnuniyetle ilk fırsatta Miss Highcamp'le

---

* (Fr.) Ah bir bilsen, gözlerin neler söyler... (ç.n.)

tanışmaya geleceğini söyledi. Arobin'e aynı yoldan gidip gitmediklerini sordu. Aynı yoldan gitmiyorlardı.

Mandolin çalanlar çoktan gitmişti. Geniş, güzel caddeye derin bir sessizlik çökmüştü. Evden ayrılan konukların sesleri, gecenin sessiz ahenginde uyumsuz bir akor gibi kulak tırmalıyordu.

XXXI

"Eee?" diye sordu Arobin. Diğerleri gittikten sonra Edna ile kalmıştı.

"Eee..." diye yineledi Edna. Ayağa kalktı, kollarını açarak gerindi. Uzun süre oturmaktan ağrıyan kaslarını gevşetme ihtiyacı duyuyordu.

"Şimdi ne yapacaksın?" diye sordu Arobin.

"Hizmetkârların hepsi gitti. Müzisyenlerle birlikte çıktılar. Hepsine izin verdim. Evin kapatılıp kilitlenmesi gerek, sonra da bir an önce güvercinliğe gideceğim. Sabahleyin evi toparlaması için Celestine'i yollarım."

Arobin çevresine bakındı, ışıklardan bazılarını söndürmeye başladı.

"Yukarısı ne durumda?" diye sordu.

"Yapılacak bir şey olduğunu zannetmem, belki açık kalan bir iki pencere vardır. En iyisi çıkıp bir bakmak. Bir mum alıp bakabilirsin. Orta odadaki yatağın ayakucunda peleriniyle şapkam olacak, onları da getiriver."

Arobin elinde mumla yukarı çıktı, Edna da kapıları, pencereleri kapatmaya başladı. Duman ve şarap kokusunu odaya hapsetmekten nefret ederdi. Arobin, peleriniyle şapkasını bulup getirmişti, Edna'nın giyinmesine yardım etti.

Her yer kapatıldıktan, bütün mumlar söndürüldükten sonra ön kapıdan çıktılar. Kapıyı Arobin kilitledi, Edna'ya

zahmet olmasın diye taşıdığı anahtarları cebine koydu, Edna'nın merdivenlerden inmesine yardım etti.

"Mis kokulu yaseminden almaz mıydın?" diye sordu, geçerken ağaçtan birkaç çiçek koparark.

"Hayır, hiçbir şey istemiyorum."

Edna'nın cesareti kırılmış gibiydi, söyleyecek sözü yoktu. Arobin'in uzattığı koluna girdi, diğer eliyle saten elbisesinin ağır eteğini kaldırdı. Başını eğdiğinde, genç adamın bacağının siyah çizgisinin bir uzaklaşıp bir yakınlaştığını, elbisesinin yaldızlarına sürtündüğünü gördü. Uzaktan bir tren düdüğü duyuluyor, gece yarısı çanları çalıyordu. Kısa yürüyüşleri sırasında kimseye rastlamadılar.

"Güvercinliğe", kilitli bir kapının ardındaki, bakımsız kalmış bir *parterre*'den* geçilerek giriliyordu. Önünde, geniş bir pencereyle giriş kapısının açıldığı küçük bir verandası vardı. Kapı dosdoğru salona açılıyordu, evin yan girişi yoktu. Arka bahçede yaşlı Celestine'in yerleştiği bir hizmetkâr odası bulunuyordu.

Edna, masada hafifçe yanan bir lamba bırakmıştı. Odaya yaşanabilir, sıcak bir yuva görüntüsü vermeyi başarmıştı. Masada birkaç kitap duruyordu, hemen yakınında da bir kanepe vardı. Yere, yeni bir hasırın üstüne birkaç kilim serilmişti, duvarlarda zevkli resimler asılıydı. Fakat oda çiçek doluydu. Edna için bir sürprizdi bu. Çiçekleri Arobin göndermiş, Celestine'den Edna'nın yokluğunda evin her yanına yerleştirmesini istemişti. Yatak odası yandaydı, yemek odasıyla mutfağa küçük bir holden geçilerek gidiliyordu.

Edna, rahatsızlığını her haliyle belli ederek oturdu.

"Yorgun musun?" diye sordu Arobin.

"Evet, üşüyorum ve perişan haldeyim. Bir noktaya kadar –son noktaya kadar– gerilmişim de içimde bir şeyler kopmuş gibi hissediyorum." Başını, masaya koyduğu çıplak koluna yasladı.

---

* (Fr.) Süs bahçesi. (ç.n.)

"Dinlenmek istiyorsun," dedi Arobin, "sessizlik istiyorsun. Ben gideyim o halde, bırakayım da dinlen."

"Evet," diye yanıtladı Edna.

Arobin yanında duruyor, yumuşacık, adeta mıknatıslı eliyle Edna'nın saçlarını düzeltiyordu. Dokunuşu, Edna'ya belli bir fiziksel rahatlık veriyordu. Saçlarını okşamaya devam etse, oracıkta uyuyabilirdi. Arobin, ensesinden yukarı doğru kaldırdı saçlarını.

"Sabah kendini daha iyi ve daha mutlu hissedeceğini umarım," dedi. "Birkaç gündür fazla yüklendin kendine. Yemek de bardağı taşıran son damla oldu, keşke hiç kalkışmasaydın."

"Evet," diye itiraf etti Edna, "aptalca bir fikirdi."

"Hayır, harika bir yemekti ama seni çok yordu." Eli, Edna'nın biçimli omuzlarına yönelmişti; teninin dokunuşuna karşılık verdiğini hissedebiliyordu. Edna'nın yanına oturup usulca omzunu öptü.

"Gideceğini sanıyordum," dedi Edna, titreyen bir sesle.

"Gideceğim, iyi geceler diledikten sonra."

"İyi geceler," diye mırıldandı Edna.

Arobin yanıt vermedi, Edna'yı okşamayı sürdürdü yalnız. Edna, baştan çıkaran, nazik yakarışları karşısında yumuşayana kadar da iyi geceler dilemedi.

XXXII

Mr. Pontellier, karısının evden ayrılıp başka bir yerde oturma niyetini öğrendiğinde derhal itiraz ve protestosunu dile getiren bir mektup kaleme aldı. Yeterli sayamayacağı nedenler ileri sürmüştü Edna. Bir fevrilik edip harekete geçmemiş olmasını umuyordu; bir kere, öncelikle ve her şeyden çok insanların ne diyeceğini düşünmesini rica ediyordu. Mr. Pontellier bu uyarıyı yaparken aklından geçen bir skandal değildi; bu, eşinin ya da kendisinin ismiyle asla bir arada düşünemeyeceği bir şeydi. Düşündüğü, yalnızca ekonomik itibarıydı. Pontellier'lerin işlerinin ters gittiği ve *ménage*'ı* idare edebilmek için daha mütevazı bir ölçeğe geçmeye mecbur kaldıkları söylentileri çıkabilirdi. Ticari beklentilerine büyük zarar verebilirdi bu.

Fakat Edna'nın son zamanlardaki kaprisli hallerini hatırladığı ve aceleci kararlılığıyla derhal harekete geçtiğini tahmin ettiği için durumu her zamanki atikliğiyle ele alıp onu, ünlü ticaret yeteneği ve zekâsıyla idare etmeyi seçti.

Edna'ya yazdığı itiraz mektubu, yanında talimatların –en ince ayrıntısına dek– yazılı olduğu bir not ile birlikte gelmişti. Mr. Pontellier, tanınmış bir mimara evi yeniden düzenletecekti, geçici yokluğu sırasında uzun zamandır aklında olan değişikliklerin yapılmasını arzu ediyordu.

---

* (Fr.) Mesken, ev. (ç.n.)

Eşyaların taşınması için güvenilir, uzman nakliyeciler tutuldu; mobilyalar, halılar, tablolar –kısacası taşınabilir her şey– güvenli yerlere taşındı. Pontellier'lerin evi göz açıp kapayıncaya kadar ustalara teslim edilmişti. Küçük bir oda eklenecekti eve, freskler yapılacaktı; zeminine daha önce ahşap döşenmemiş olan odalara ahşap döşenecekti.

Ayrıca günlük gazetelerden birinde Mr. ve Mrs. Pontellier'nin yaz tatilini yurtdışında geçirmeyi düşündüklerine dair küçük bir haber çıktı. Esplanade Caddesi'ndeki güzel evlerinde pahalıya mal olan bir tadilat sürüyordu, ev ancak döndüklerinde oturulmaya hazır hale gelmiş olacaktı. Mr. Pontellier görünüşü kurtarmıştı!

Edna, kocasının manevrasındaki ustalığa hayran kalmıştı, isteklerine engel olacak herhangi bir durum yaratmaktan kaçındı. Mesele, Mr. Pontellier'nin tasarladığı gibi, kabul görüp doğal karşılandığında, o da böyle olduğuna sevinmişti açıkçası.

Güvercinliği seviyordu. Hemencecik sıcak bir yuva oluvermişti Edna'nın gözünde, kendisi de eve sıcak bir pırıltı gibi yayılan bir güzellik katıyordu. Sosyal statü bakımından alçaldığı, buna karşılık ruhsal bakımdan yükseldiği duygusu vardı içinde. Zorunlulukların boyunduruğundan kurtulup ileri doğru attığı her adım onu güçlendiriyor, bir birey olarak geliştiriyordu. Çevresine kendi gözleriyle bakmaya, hayatın derinden akan gizlerini görmeye, kavramaya başlamıştı. Ruhu onu çağırırken, "başkalarının fikirleriyle yaşamakla" yetinmeyecekti artık.

Bir süre sonra, aslında birkaç gün sonra Edna Iberville'e giderek çocuklarıyla birlikte bir hafta geçirdi. Harikulade şubat günleriydi, yaz vaatleri adeta havada süzülüyordu.

Çocukları gördüğüne nasıl da sevinmişti! Onu sımsıkı saran küçücük kollarını, al al yanaklarına bastırdıkları elma yanaklarını hissettiğinde mutluluk gözyaşları aktı gözlerinden. Ne kadar baksa da doymayacak, aç bakışlarla baktı yüzle-

rine. Çocukların ne çok hikâyesi vardı annelerine anlatacak! Domuzlar, inekler, katırlar! Gluglu'nun çektiği arabayla değirmene gitmişlerdi sonra, Jasper Amcalarıyla evin arkasındaki gölde balık tutmuşlardı, Lidie'nin kara derili küçük yumurcaklarıyla pikan cevizi toplamışlardı, yük vagonlarında yonga taşımışlardı. İhtiyar topal Susie'ye gerçek ateş yakması için gerçek yonga taşımak, Esplanade Caddesi'nde evin önünde boyalı tuğla taşımaktan bin kat daha eğlenceliydi!

Edna çocuklarla birlikte domuzlarla inekleri görmeye gitti, şekerkamışlarını seren kara derililere baktı, dallara sopayla vurarak pikan cevizi topladı, evin arkasındaki gölde balık tuttu. Tam bir haftayı dolu dolu çocuklarıyla geçirdi, kendini tamamen onlara adadı, gençliklerini doldurdu içine. Çocuklar, annelerinin Esplanade Caddesi'ndeki evde çekiç sallayan, çivi çakan, doğrayan, evi gürültüye boğan bir sürü işçiyi anlatışını nefeslerini tutarak dinledi. Yataklarının nerede olduğunu sordular, sallanan atlarına ne olmuştu, Joe geceleri nerede yatıyordu, Ellen ile aşçı nereye gitmişlerdi? Ama en çok, hemen bir sokak ötedeki küçük evi görme isteğiyle yanıp tutuşuyorlardı. Oyun oynayacak yer var mıydı? Komşuların erkek çocukları var mıydı? Raoul, karamsar bir öngörüyle, komşuların yalnızca kızlarının olduğundan emindi. Nerede yatacaklardı, babaları nerede yatacaktı? Edna, çocuklara perilerin her şeyi yoluna koyacağını söyledi.

Edna'nın ziyareti yaşlı Madam'ın pek hoşuna gitmiş, Edna'yı adeta nezaket ve ilgi yağmuruna tutmuştu. Esplanade Caddesi'ndeki evin tadilat halinde olduğunu öğrenince çok sevinmişti; bu, çocukları sürekli yanında tutma ihtimali ve bahanesi demekti onun için.

Edna çocuklardan içi burkularak, yüreği sızlayarak ayrıldı. Seslerini, yanaklarının dokunuşunu yanında götürdü. Çocuklar, eve dönüş yolculuğu boyunca tatlı bir şarkı gibi belleğinde varlıklarını sürdürdü. Gelgelelim, şehre vardığında şarkı ruhunda yankılanmıyordu artık. Yalnızdı yine.

XXXIII

Kimi zaman, Edna Matmazel Reisz'ı görmeye gittiğinde, evde bulamazdı. Ufak tefek müzisyen derse gitmiş veya ev için gerekli birkaç parça ötteberiyi almaya çıkmış olurdu. Anahtarı daima girişe, Edna'nın bildiği gizli yere bırakırdı. Matmazel evde yoksa, Edna çoğu zaman içeri girer, dönmesini beklerdi.

Bir öğleden sonra Matmazel Reisz'ın kapısını çaldığında açan olmadı. Edna, her zamanki gibi anahtarla kapıyı açıp içeri girdi. Daireyi beklediği gibi boş buldu. Oldukça dolu bir gün geçirmişti; biraz dinlenmek ve Robert'den söz etmek için arkadaşına sığınmak istemişti.

Bütün sabah tuvali üstünde çalışmış, genç bir İtalyanı resmettiği çalışmasını modelsiz tamamlamıştı. Fakat çalışması, kimisi mütevazı ev düzenine bağlı, kimisi ise sosyal nitelikte olaylarla pek çok kere bölünmüştü.

Madam Ratignolle çıkagelmişti, dediğine göre kalabalık yollardan uzak durmuştu. Edna'nın son zamanlarda onu pek ihmal ettiğinden yakındı. Hem küçük evini, kurduğu düzeni çok merak ediyor, görmeye can atıyordu. Akşam yemeğini en ince ayrıntısına kadar öğrenmek istiyordu, Mösyö Ratignolle *çok* erken kalkmıştı. O gittikten sonra neler olmuştu? Edna'nın gönderdiği şampanya ile üzüm *ne kadar* lezzetliydi öyle. Bu sıralar iştahı pek kapalıydı, midesine çok

iyi gelmişlerdi. Bu küçücük evde Mr. Pontellier ile oğlanları nereye sığdıracaktı? Ardından Edna'ya, "sorgu sual vakti" gelip geçtiğinde yanına geleceğine dair söz verdirdi.

"Ne zaman olursa olsun, gece veya gündüz fark etmez, gelirim canım," dedi Edna.

Madam Ratignolle gitmeden önce, "Bir bakıma çocuklara benzetiyorum sizi Edna," dedi. "Bir şeyi yapmadan önce, bu hayatın gerektirdiği gibi düşünüp tartmıyorsunuz. Bu yüzden, kusura bakmazsanız, size burada tek başınıza yaşarken biraz daha dikkatli olmanızı salık vermek isterim. Yanınızda biri olsa daha iyi olmaz mı? Matmazel Reisz gelmez mi acaba?"

"Hayır, gelmek istemez. Zaten ben de her an yanımda olmasını istemem."

"Şey, aslında –bilirsiniz, insanların aklı hep kötüye işler– geçenlerde biri Alcée Arobin'in ziyaretinize geldiğini söylüyordu. Elbette, Mr. Arobin'in böylesi kötü bir şöhreti olmasa bunun bir önemi olmazdı ama... Mösyö Ratignolle diyor ki, Mr. Arobin'in yalnızca ilgi duyması bile bir kadının adının kötüye çıkmasına yetiyormuş."

"Başarılarıyla mı böbürleniyormuş?" diye ilgisizce sordu Edna, gözlerini kısmış, yaptığı resme bakarken.

"Hayır, zannetmem. Bana sorarsanız, iyi bir genç. Fakat kişiliği pek iyi biliniyor erkekler arasında. Sizi bir daha görmeye gelemem herhalde, bugün çok büyük ihtiyatsızlık ettim."

"Basamağa dikkat edin!" diye bağırdı Edna.

"Beni ihmal etmeyin," diye rica etti Madam Ratignolle, "Arobin ve yanınıza birini almanız hakkında söylediklerim için de kusuruma bakmayın."

"Elbette bakmam," diye güldü Edna, "dilediğiniz her şeyi söyleyebilirsiniz bana." Öpüşüp vedalaştılar. Madam Ratignolle'ün yolu uzun değildi, Edna bir süre verandada durup kadının caddede uzaklaşmasını seyretti.

Ardından, öğleden sonra Mrs. Merriman ile Mrs. Highcamp, âdet olduğu üzere, "davet ertesi ziyaretlerini" gerçekleştirdiler. Âdet yerini bulmasa daha çok sevinecekti Edna. Onu bir akşam Mrs. Merriman'lerde *vingt-et-un** oynamaya davet etmek için de gelmişlerdi. Edna'nın erken gelip akşam yemeğini onlarla yemesini istediler, dönüşte de onu Mr. Merriman veya Mr. Arobin eve bırakırdı. Edna daveti gönülsüz kabul etti. Mrs. Merriman ile Mrs. Highcamp bazen çok yoruyordu onu.

İkindinin ilerleyen saatlerinde Matmazel Reisz'a attı kendini, tek başına oturup eve dönmesini bekledi. Salaş, gösterişsiz odanın havasının içini rahatlattığını hissediyordu.

Damların ardından nehrin göründüğü pencerenin kenarına oturmuştu. Pencere önü çiçek saksılarıyla doluydu; oturup bir ıtırın kurumuş yapraklarını ayıkladı. Sıcak bir gündü, nehirden pek tatlı bir rüzgâr esiyordu. Şapkasını çıkardı, piyanonun üstüne koydu. Yine yaprak ayıklamaya, şapka iğnesiyle saksıların toprağını eşelemeye koyuldu. Bir an Matmazel Reisz'ın geldiğini sandı; ama gelen genç bir siyahi kızdı, küçük bir sepette temiz çamaşırları getirmişti. Sepeti yan odaya bırakıp gitti.

Edna piyanonun başına oturdu; bir eliyle ölçü çizgilerini takip ederek önünde açık duran parçayı usulca notalamaya çalıştı. Yarım saat böyle geçti. Ara sıra alt katın koridorundan, içeri girip çıkan insanların sesleri geliyordu. Aryayı çalmaya epeyce kendini kaptırmıştı ki, kapı ikinci kez çalındı. Edna, gelenlerin kapıyı kilitli bulduğunda ne yaptıklarını merak etti.

"Girin," diye seslendi, yüzünü kapıya dönerek. Bu defa gelen, Robert Lebrun'dü. Edna ayağa kalkmaya yeltenecek olduysa da, Robert'i görmenin verdiği heyecanı saklamadan yapamayacaktı bunu. Gerisingeri tabureye çöktü, bir feryat kopardı yalnız: "Robert, siz ha!"

---

* (Fr.) Yirmi bir oyunu. (ç.n.)

Robert, Edna'nın yanına gelip elini avuçlarının arasına aldı. Ne dediğini, ne yaptığını bilmez bir hali vardı.

"Mrs. Pontellier! Ne tesadüf! Fakat çok iyi gördüm sizi! Matmazel Reisz yok mu? Sizi görmeyi hiç beklemiyordum."

"Ne zaman döndünüz?" diye sordu Edna sesi titreyerek, mendiliyle yüzünü sildi. Piyano taburesinde rahatsız görünüyordu, Robert pencerenin önündeki koltuğa oturmasını rica etti. Düşünmeden, öyle yaptı Edna. Robert da tabureye oturdu.

"Önceki gün döndüm," diye yanıtladı, kolunu piyanonun tuşlarına yaslayınca uyumsuz sesler yankılandı odada.

"Önceki gün ha!" diye yineledi Edna yüksek sesle; sonra, anlamamış gibi, içinden "Önceki gün" diye düşündü. Şehre ayak basar basmaz ona koşacağını hayal etmişti; oysa o, önceki günden beri aynı göğün altında yaşıyordu onunla, karşılaşmaları tesadüften ibaretti. Matmazel, "Ah benim akılsızım, sizi seviyor o," derken yalan söylemişti demek.

"Önceki gün..." diye tekrar etti, Matmazel'in ıtırından bir dal koparark. "Demek bugün burada rastlaşmasak, gelip... Ne zaman... Yani beni görmeye gelmeyecek miydiniz?"

"Elbette sizi görmeye gelecektim. Çok işim vardı..." Sinirli hareketlerle Matmazel'in notalarının sayfalarını çevirdi. "Geldiğim gibi, dün eski şirkette işe başladım. Burada da orada olduğu kadar fırsat var benim için; yani bir gün kazanç elde edebilirim. Meksikalılar pek kafa dengi insanlar değilmiş."

Yani Meksikalılar kafa dengi olmadığı için dönmüştü, burada da oradaki kadar kazanç elde edebileceği için dönmüştü, başka nedenlerden ötürü dönmüştü, onun yanında olmak istediği için değil. Yerde oturup mektubunun sayfalarını karıştırarak söylenmeyen nedeni aradığı günü hatırladı Edna.

Robert'in görünüşüne dikkat etmemişti; varlığını duyumsamıştı yalnız, dönüp onu incelemeye koyuldu. Meksika'da yalnızca birkaç ay kalmıştı Robert, değişmemişti.

Saçları –Edna'nınkilerle aynı renk olan saçları– eskisi gibi şakaklarından arkaya doğru dalgalanıyordu. Teni, Grand Isle'da olduğu zamankinden daha yanık değildi. Bir anlığına Edna'ya baktığında, gözlerinde o eski şefkati gördü Edna, daha önce olmayan bir yakınlık, bir yalvarış; ruhuna sızarak, uyuyan köşelerini uyandırmış olan o eski bakışı gördü.

Robert'in dönüşünü gözünde yüzlerce kez canlandırmış, ilk buluşmalarını hayal etmişti. Sıklıkla Edna'nın evinde olurlardı, Robert gelir gelmez ona koşmuş olurdu. Onu hep, aşkını dillendirir ya da bir şekilde açığa vururken hayal etmişti Edna. Oysa şimdi, gerçek olan, üç metre arayla oturduklarıydı. Edna, pencere kenarında avcunda ezdiği ıtır yapraklarını kokluyor; o, piyano taburesinin üstünde dönüp şöyle diyordu:

"Mr. Pontellier'nin burada olmadığını öğrendiğimde çok şaşırdım. Matmazel Reisz niye söylemedi acaba? Taşındığınızı da dün annemden öğrendim. Burada ev işleriyle uğraşmak yerine New York'a eşinizin yanına veya Iberville'e çocuklarınızın yanına gideceğinizi sanırdım. Duyduğuma göre, yurtdışına da çıkacakmışsınız. Önümüzdeki yaz Grand Isle'da göremeyeceğiz sizi demek; Matmazel Reisz ile sık görüşüyor musunuz? Nadiren yazdığı mektuplarda sizden sık sık söz ederdi."

"Giderken bana yazacağınıza söz verdiğinizi hatırlıyor musunuz?" Robert'in yüzü kıpkırmızı oldu.

"Mektuplarımın ilginizi çekmeyeceğini düşünmüştüm."

"Bahane bu, gerçek değil." Edna, piyanonun üstünde duran şapkasına uzandı, şapkayı kalın topuzuna dikkatle iğneledi.

"Matmazel Reisz'ı beklemeyecek misiniz?" diye sordu Robert.

"Hayır, bu kadar uzun süre dışarıda kaldığı zamanlarda genellikle geç saate kadar dönmediğini biliyorum." Eldivenlerini giydi, Robert şapkasını aldı.

"Siz beklemeyecek misiniz?"

"Madem geç saate kadar dönmez diyorsunuz..." Sonra, birdenbire kabalık ettiğinin farkına varmış gibi, "Hem sizi evinize bırakma zevkini kaçırmak istemem," dedi. Edna kapıyı kilitleyip anahtarı gizli yerine koydu.

Birlikte çamurlu sokaklardan, küçük esnafların ucuz tezgâhlarının yürümeye engel olduğu kaldırımlardan geçtiler. Araba yolculukları sırasında ve arabadan indikten sonra Pontellier'lerin konağının önünden geçtiler. Kırık dökük, yarı yarıya yıkılmış bir haldeydi ev. Robert evi hiç görmemişti, merakla bakıyordu.

"Sizi hiç evinizde görmedim," dedi.

"İyi ki görmediniz."

"Neden?" Edna yanıt vermedi. Köşeyi döndüler, Robert küçük eve girerken Edna'nın düşleri sonunda gerçek oluyor gibiydi.

"Akşam yemeğine kalmalısınız Robert. Görüyorsunuz, yapayalnızım, hem çok uzun zamandır görmedim sizi. Size soracağım öyle çok şey var ki."

Şapkasıyla eldivenlerini çıkardı. Robert kararsız bir halde ayakta duruyordu, annesinin onu beklediğini bahane etti, hatta önceden birisine söz verdiğiyle ilgili bir şeyler mırıldandı. Edna bir kibrit çakıp masadaki lambayı yaktı; odaya akşam karanlığı çöküyordu. Gaz lambasının ışığında Edna'nın, yumuşak çizgileri yok olmuş, acılar içindeki yüzünü gören Robert şapkasını kenara koyup oturdu.

"İzin verirseniz kalmak isterim elbette!" diye haykırdı. Yumuşaklık geri geldi. Edna güldü, Robert'e yaklaşıp elini omzuna koydu.

"İşte şimdi eski Robert'e benzediniz. Gidip Celestine'e haber vereyim." Aceleyle gidip, Celestine'e sofraya bir servis daha koymasını söyledi. Hatta kendine almayı hiç akıl etmediği ilave lezzetli yiyecekler almaya gönderdi kadını. Kahve-

yi büyük bir özenle pişirmesini, omletin her iki yanının tam kıvamında kızarmasına dikkat etmesini öğütledi.

Salona döndüğünde Robert dergileri karıştırıyor, eskizlere, masanın üstünde karman çorman duran şeylere bakıyordu. Bir fotoğrafı alıp, "Alcée Arobin! Onun resminin ne işi var burada?" diye haykırdı.

"Bir keresinde portresini yapmaya çalışmıştım," diye yanıtladı Edna, "işime yarar diye bırakmıştı fotoğrafı. Daha öbür evdeyken. Orada bıraktığımı sanıyordum, resim malzemelerimle birlikte paketlemiş olacağım."

"İşiniz bittiyse geri vermeniz gerekmez miydi?"

"Böyle çok fotoğraf var bende. Şimdiye kadar geri vermeyi hiç düşünmedim. Bir değerleri yok ki." Robert resme bakmayı sürdürüyordu.

"Bana kalırsa... portresini yapmaya değecek biri mi sizce o? Mr. Pontellier'nin arkadaşı mı? Tanıştığınızı hiç söylememiştiniz bana."

"Mr. Pontellier'nin arkadaşı değil, benim arkadaşım. Eskiden beri tanırım kendisini, yalnız son zamanlarda yakından tanır oldum. Fakat sizden söz etmeyi tercih ederim, Meksika'da gördüklerinizi, yaptıklarınızı, hissettiklerinizi merak ediyorum." Robert resmi kenara koydu.

"Grand Isle'ın dalgalarını, bembeyaz kumsalını gördüm, yemyeşil çimenlerle kaplı, sessiz *Chênière* yolunu, Grande Terre'deki eski kaleyi gördüm. Makine gibi çalışıyor, kayıp bir ruh gibi hissediyordum kendimi. İlgi çekici bir şey yoktu."

Edna, gözüne ışık girmesin diye başını eline yasladı.

"Peki siz bunca zaman neler gördünüz, neler yaptınız, neler hissettiniz?"

"Grand Isle'ın dalgalarını, bembeyaz kumsalını gördüm, yemyeşil çimenlerle kaplı, sessiz *Chênière Caminada* yolunu, Grand Terre'deki, eski, güneşli kaleyi gördüm. Bir makineninkinden pek az üstün bir anlayışla çalıştım, yine de kayıp bir ruh gibi hissettim kendimi. İlgi çekici bir şey yoktu."

"Çok zalimsiniz Mrs. Pontellier," dedi Robert duygulu bir sesle, gözlerini kapayıp başını koltuğun arkasına yasladı. İhtiyar Celestine akşam yemeğinin hazır olduğunu haber verene dek hiç konuşmadan oturdular.

XXXIV

Yemek odası çok küçüktü. Edna'nın yuvarlak maun masası olsa, tamamını kaplardı. Bu haliyle de, küçük masa ile mutfak, şömine, küçük büfe ve duvarları tuğladan örülmüş, dar bahçeye açılan yan giriş arasında ancak birkaç adımlık mesafe vardı.

Akşam yemeğinin hazır olduğunun bildirilmesiyle Edna ile Robert'in üstüne bir resmiyet gelmişti. Duygularından söz etmediler artık. Robert, Meksika'da başından geçenleri anlattı, Edna Robert'in yokluğu sırasında olmuş, ilgisini çekebileceğini düşündüğü olaylardan söz açtı. Yemek, Edna'nın Celestine'e aldırdığı birkaç lezzetli yiyecek dışında, orta halliydi. İhtiyar Celestine, başına bir *tignon** bağlamış, içeri dışarı koşturuyor, her şeyle özel olarak ilgileniyordu. Ara sıra da oyalanıp yerel şiveyle çocukluğundan beri tanıdığı Robert'le konuşuyordu.

Robert, sigara kâğıdı almak için yakındaki bir tütüncü dükkânına gitti. Döndüğünde Celestine'in salonda kahve servisine başladığını gördü.

"Geri gelmesem daha iyi olurdu belki," dedi. "Sizi yorduğumda söyleyin, gideyim."

"Beni hiç yormazsınız ki siz. Grand Isle'da geçirdiğimiz, birbirimize, birlikte olmaya alıştığımız, o ardı arkası gelmeyen saatleri unuttunuz galiba."

---

* Afrika kökenli Kreol kadınlarının başlarına sardığı bir tür türban. (ç.n.)

"Grand Isle'daki hiçbir şeyi unutmadım," dedi Robert, Edna'ya bakmadan, sigara sarıyordu. Masaya koyduğu tütün kesesi, işlemeleri göz kamaştıran, belli ki bir kadının yaptığı, ipek bir el işiydi.

"Eskiden tütününüzü kauçuk bir kesede taşırdınız," dedi Edna; keseyi eline almış, işlemeleri inceliyordu.

"Evet, onu kaybettim."

"Bunu nereden aldınız? Meksika'dan mı?"

"Vera Cruz'lu bir kız hediye etti, çok cömert insanlar," diye yanıtladı Robert, bir kibrit çakıp sigarasını yakarken.

"Meksikalı kadınlar pek güzeldir herhalde; kara gözleri, dantel şallarıyla göz kamaştırıyor olmalılar."

"Kimisi öyle, kimisiyse çok çirkin. Her yerde olduğu gibi orada da kadınlar çeşit çeşit."

"Nasıl biriydi; yani tütün kesesini hediye eden kız? Onu yakından tanıyorsunuzdur herhalde."

"Çok sıradan bir kızdı. Hiçbir özelliği yoktu. Yakından tanıdığımı söyleyebilirim."

"Evine gider miydiniz? İlginç bir yer miydi? Tanıştığınız insanları, üstünüzde bıraktıkları izlenimleri merak ediyorum."

"Kimi insanlar, küreğin suyu dalgalandırması misali, kalıcı izler bırakmazlar."

"Bu kız da onlardan mıydı?"

"O türden, o kategoride bir kız olduğunu söylersem haksızlık etmiş olurum." Konuyu açan vesileyi ortadan kaldırarak konuyu da rafa kaldırmayı umarcasına tütün kesesini cebine koydu Robert.

Derken Arobin çıkageldi, Mrs. Merriman'den bir not getirmişti. İskambil gecesi, çocuklardan birinin hastalığı nedeniyle ertelenmişti.

"Nasılsınız Arobin?" dedi karanlıkta beliren Robert.

"Ah, Lebrun! Tabii ya, siz! Döndüğünüzden dün haberim oldu. Mexique'te iyi davrandılar mı size?"

"Oldukça iyi."

"Fakat anlaşılan, sizi orada tutmaya yetecek kadar değil. Kızları bir harikadır gerçi. İki yıl önce gittiğimde Vera Cruz'dan hiç ayrılmak gelmemişti içimden."

"Size de patik, tütün kesesi, saç bandı falan örmüşler miydi?"

"Ah, nerede! Gözlerine o kadar girmeyi başaramamıştım. Maalesef, onlar benim üzerimde benim onların üzerinde bıraktığımdan daha derin izler bıraktılar."

"Robert kadar şanslı değilmişsiniz o halde."

"Ben hiç Robert kadar şanslı olamadım ki. İçini mi döküyordu size?"

"Sizi çok tuttum," dedi Robert ayağa kalkarak, Edna'nın elini sıktı. "Lütfen mektup yazdığınızda Mr. Pontellier'ye saygılarımı iletin."

Arobin ile de el sıkışıp uzaklaştı.

"İyi çocuktur Lebrun," dedi Arobin, Robert gittikten sonra. "Ondan hiç bahsetmemiştin."

"Geçen yaz Grand Isle'da tanışmıştık," diye yanıtladı Edna. "Al bak, fotoğrafın burada. İstemiyor musun?"

"Ne yapayım fotoğrafımı? At gitsin." Edna fotoğrafı yeniden masaya koydu.

"Mrs. Merriman'e gidemeyeceğim," dedi Edna. "Görürsen söyle lütfen. Belki de yazmam daha iyi olur. Evet, en iyisi hemen şimdi yazayım, çocuğunun hastalığına üzüldüğümü, beni beklememesini söyleyeyim."

"İyi bir plan doğrusu," diye onayladı Arobin. "Haksız da değilsin, aptal insanlar..."

Edna bloknotu açtı, kalem ve kâğıt alıp notu yazmaya koyuldu. Arobin bir puro yaktı, cebinden çıkardığı akşam gazetesini okumaya başladı.

"Bugün ayın kaçı?" diye sordu Edna. Arobin yanıtladı.

"Dışarı çıktığında mektubu postalayabilir misin?"

"Elbette." Edna masayı düzenlerken, Arobin de ona gazeteden kısa alıntılar okudu.

"Ne yapmak istersin?" diye sordu, gazeteyi bir kenara bırakarak. "Yürüyüşe çıkmak, arabayla gezmek ister misin? Araba gezintisi için çok güzel bir akşam."

"Hayır, hiçbir şey yapmak istemiyorum, sessizlik istiyorum yalnızca. Sen git, eğlenmene bak. Benimle kalma."

"Gitmek zorundaysam giderim elbet ama eğlenemem. Biliyorsun ki ben yalnızca senin yanındayken yaşıyorum."

Edna'ya iyi geceler dilemek için ayağa kalktı.

"Kadınlara hep söylediğin sözlerden biri mi bu?"

"Daha önce söyledim, evet fakat ilk kez böylesine bir içtenlikle söylüyorum," diye yanıtladı Arobin gülümseyerek. Sıcaklık yoktu Edna'nın gözlerinde; hülyalı, boş bir bakış vardı yalnızca.

Arobin, "İyi geceler. Sana tapıyorum. İyi uykular," deyip Edna'nın elini öptü ve ayrıldı evden.

Bir düş, bir sersemlik halinde tek başına öylece durdu Edna. Matmazel Reisz'ın kapısından girdiği andan itibaren Robert ile geçirdiği zamanı anbean yeniden yaşadı. Robert'in sözlerini, bakışlarını hatırladı. Aç yüreği için nasıl da kıt, nasıl da zayıftılar! Bir hayal, aşkın güzelliğiyle baştan çıkaran Meksikalı bir kızın hayali canlandı gözlerinin önünde. Bir kıskançlık sancısıyla sarsıldı bedeni. Robert'in ne zaman geri geleceğini düşündü. Geri geleceğini söylememişti. Görmüştü onu Edna, sesini duymuştu, eline dokunmuştu. Fakat nedense, sanki Meksika'dayken daha yakındı ona.

XXXV

Sabah güneşli, umut doluydu. Edna, coşkun mutluluğun reddini değil, vaadini görüyordu önünde. Uyanık halde yatakta yattı, gözleri gelecek hayalleriyle ışıl ışıldı. "Seni seviyor, ah benim akılsızım." Bu düşünceyi aklına iyice kazıyabildikten sonra, gerisinin ne önemi vardı? Önceki gece moral bozukluğuna yenik düşerek çocukluk ettiğini, olgun davranmadığını düşünüyordu. İçinden, Robert'in çekingenliğini kuşkuya yer bırakmaksızın açıklayan nedenleri tekrarladı. Aşılamayacak şeyler değildi bunlar, Robert onu gerçekten seviyorsa engel değildi hiçbiri, Edna'nın aşkı karşısında duramazdı, Robert de zaman içinde mutlaka anlayacaktı bunu. Robert'i o sabah işe giderken hayal etti Edna. Giysilerine, hangi sokakta nasıl yürüdüğüne, bir başka sokağın köşesini nasıl döndüğüne varana dek her şeyi gözlerinin önüne getirdi. Robert masasının üstüne eğilmiş çalışıyor, büroya gelenlerle konuşuyor, öğle yemeğine çıkıyor, belki gözleri sokakta onu arıyordu. İkindi ya da akşam vakti ona geliyor, oturup sigarasını sarıyor, biraz sohbet ettikten sonra önceki akşam yaptığı gibi kalkıp gidiyordu. Ah ne büyük bir mutluluk olurdu yanında olması! Yine de çekingen davranmayı seçse bile, Edna ne üzülür ne de çekingenliğini kırmaya yeltenirdi.

Edna, yarı giyinik halde kahvaltısını yaptı. Hizmetçi, Raoul'un kargacık burgacık yazısıyla yazdığı, şahane bir

zarf içindeki notu getirdi. Raoul sevgisini dile getiriyor, onlara şekerleme yollamasını istiyor, o sabah Lidie'nin büyük beyaz domuzunun yanı başında on tane minicik beyaz domuz yavrusu bulduklarını anlatıyordu.

Kocasından da mektup gelmişti. Mart başında dönmeyi umduğunu yazıyordu, sonra da Edna'ya çok önceden söz vermiş olduğu ve şimdi artık masrafını karşılayabileceğini düşündüğü yurtdışı seyahatine hazırlanabilirlerdi. Ufak hesaplar yapmaksızın, layıkıyla seyahat edebileceğini düşünüyordu şimdi; Wall Street'teki son vurgununa borçluydu bunu.

Arobin'den de bir not gelmiş olması Edna'yı şaşırtmıştı. Gece yarısı kulüpten yazmıştı Arobin. Ona günaydın demek istemişti, iyi uyuduğunu umuyordu, ona olan ve az da olsa karşılık bulduğuna inandığı bağlılığından kuşku duymamalıydı Edna.

Mektuplar Edna'yı sevindirmişti. Çocuklara pek neşeli bir mektup yazdı, şekerleme göndereceğine söz verdi, yavru domuzları buldukları için kutladı.

Kocasının mektubuna dostane fakat kaçamak bir yanıt yazdı. Aklında onu kandırmak gibi bir amacı olduğundan değil, yaşamı bütün gerçeklik duygusunu yitirdiği içindi bu. Kendini kaderin ellerine teslim etmişti Edna, olacakları kayıtsızlıkla bekliyordu.

Arobin'in notuna yanıt vermedi. Celestine'in yemek pişirdiği ocağın kapağından içeri attı mektubu.

Birkaç saat coşkuyla çalıştı. Edna'ya Paris'e sanat okumaya gideceğinin doğru olup olmadığını soran bir sanat simsarı dışında kimseyle konuşmadı.

Gidebileceğini söyledi adama. Simsar, Noel sezonu için Paris'ten gelecek eserlerin eline zamanında ulaşması için Edna'yla anlaştı.

Robert gelmedi o gün. Büyük hayal kırıklığına uğramıştı Edna. Ertesi gün de gelmedi Robert, daha ertesi gün de.

Edna her sabah umutla uyanıyor, her gece hüznün pençesine düşüyordu. Robert'i arama isteği aklını çeliyordu. Fakat arzusuna boyun eğmek şöyle dursun, Robert ile karşılaşabileceği bütün ortamlardan kaçınıyordu. Matmazel Reisz'a gitmiyor, Robert hâlâ Meksika'da olsa geçeceği Madam Lebrun'ün evinin önünden geçmiyordu.

Bir gece Arobin araba gezintisi için ısrar ettiğinde, kabul etti Edna. Shell Caddesi üzerindeki göle gittiler. Arobin'in atları koşmaya çok hevesliydi, hatta idareleri biraz güçtü. Arabayı savuran bu hızdan, at nallarının sert yolda çıkardığı ani, keskin sesten hoşlanmıştı Edna. Yemek içmek için durmadılar. Arobin gereksiz yere ihtiyatsızlık etmezdi. Ancak Edna'nın küçük yemek odasına döndüklerinde yiyip içtiler, akşamın nispeten erken bir saatiydi.

Arobin gittiğinde saat epey geç olmuştu. Edna'yı görmek, onunla birlikte olmak, Arobin için geçici bir hevesin ötesine geçmeye başlamıştı. Arobin Edna'nın yaradılışının uyuyan, tutkulu ve duyarlı serpilişi gibi ihtiyaçlarını hassasiyetle algılamasıyla ortaya çıkan gizli duyarlığını fark etmişti. Edna o gece hüzünlü girmedi yatağa, ne de sabah olup kalktığında umut vardı içinde.

XXXVI

Şehrin dışında bir bahçe; portakal ağaçlarının altında birkaç yeşil masası olan, yeşillikler içinde, küçük bir köşe vardı. Güneşin altında, taş basamakta bütün gün yaşlı bir kedi uyurdu. Ve yaşlı bir *mulatresse*,* yeşil masalardan birine vurulana dek açık pencerenin önündeki koltuğunda pineklerdi. Süt ve krem peynir satardı, ekmek ve tereyağı da. Kimse onun kadar güzel kahve yapamaz, tavuğu nar gibi kızartamazdı.

Sosyetenin dikkatini çekemeyecek kadar mütevazı, haz ve sefa arayanların gözünden kaçabilecek kadar sessiz sakin bir yerdi burası. Edna bir gün rastlantı eseri keşfetmişti burayı; yüksek tahta kapı hafifçe aralıktı. Güneş ışınlarının başının üzerinde titreyen yaprakların arasından baklavalı desenler halinde vurduğu küçük, yeşil bir masa çarpmıştı gözüne. İçeride uyuklayan *mulatresse* ile tembel kediyi bulmuş, tadı Iberville'de içtiği sütü anımsatan bir bardak süt içmişti.

Gezintilerinde sık sık buraya uğrardı. Kimi zaman yanında bir kitap götürür, mekânı boş bulduysa bir iki saat ağaçların altında otururdu. Birkaç kez, önceden Celestine'e yemek hazırlamamasını söyleyip tek başına akşam yemeği yemişti burada. Bir tanıdığa rastlamayı bekleyeceği son yerdi burası.

---

* (Fr.) Biri siyahi, diğeri beyaz ebeveynden doğan melez kadın. (ç.n.)

Yine de, geç bir ikindi vakti bir yandan mütevazı akşam yemeğini yer, bir yandan da açık bir kitaba göz atarak arkadaş olduğu kediyi okşarken, yüksek bahçe kapısından içeri Robert girdiğinde çok şaşırmadı.

"Yazgımda sizinle sadece rastlantı eseri görüşmek var demek," dedi, kediyi yanındaki sandalyeden kovalayarak. Robert şaşkındı, Edna ile beklenmedik bir anda karşılaşmaktan rahatsız, neredeyse utanmış gibiydi.

"Sık sık gelir misiniz buraya?" diye sordu.

"Burada yaşıyorum desem yeridir," dedi Edna.

"Eskiden ben de çok sık Catiche'in harika kahvesinden içmeye gelirdim buraya. Döndüğümden beri bu ilk gelişim."

"Size de bir tabak getirsin, akşam yemeğimi paylaşalım. Porsiyonlar iki, hatta üç kişiye bile yetecek kadar bol." Edna, karşılaştıklarında aldırmaz görünmeye, en az Robert kadar ketum davranmaya karar vermiş, bu kararlılığa ulaşmak için ümitsiz bir ruh halinde âdeti olduğu üzere mantık yürütme konusunda kendini eğitmişti. Fakat karşısında onu görünce kararlılığı eriyip gitti. İşte küçük bahçede yanı başında oturuyordu, Kader onu Edna'nın yoluna çıkarmıştı sanki.

"Neden benden uzak durdunuz Robert?" diye sordu, masanın üstünde açık duran kitabı kapayarak.

"Neden her şeyi üstünüze alınıyorsunuz Mrs. Pontellier? Neden aptalca hilelere başvurmaya zorluyorsunuz beni?" diye haykırdı Robert, aniden bir sıcaklık yayılmıştı yüzüne. "Size çok meşgul veya hasta olduğumu ya da geldiğimi ama sizi evde bulamadığımı söylemenin bir faydası olacağını sanmam. Lütfen beni bu bahanelere sığınmak zorunda bırakmayın."

"Tam bir bencillik abidesisiniz," dedi Edna. "Benden sakladığınız bir şey var, ne olduğunu bilmiyorum ama bencil bir amacınız var. Kendinizi düşünüyorsunuz da bir an olsun, benim ne düşündüğümü, beni ihmal edişinizin, umursamaz-

lığınızın bana neler hissettirdiğini düşünmüyorsunuz. Bu davranışımın kadınlığıma yakışmayacağını söylersiniz herhalde ama kendimi ifade etme alışkanlığı edindim. Benim için fark etmez, dilerseniz kadınlığa yakışmayacak şekilde hareket ettiğimi düşünebilirsiniz."

"Hayır, yalnızca zalim olduğunuzu düşünüyorum, geçen gün söylediğim gibi. Belki kasten zalimlik etmiyorsunuz ama beni sonu hiçbir yere varmayacak sözler sarf etmeye zorluyorsunuz. Sırf seyretme zevki uğruna yaramı deşmemi istiyorsunuz adeta, iyileştirme niyetiniz, gücünüz olmaksızın."

"Yemeğinizi berbat ediyorum Robert, siz beni boş verin. Tabağınıza elinizi bile sürmediniz."

"Zaten kahve içmeye gelmiştim." Robert'in duyarlı yüzü, heyecandan allak bullaktı.

"Burası ne harika bir yer, öyle değil mi?" dedi Edna. "Keşfedilmemiş olmasına seviniyorum. Öyle sessiz sakin, öyle hoş ki burası. Farkında mısınız, neredeyse hiç ses yok. Yola epey uzak düşüyor, arabadan indikten sonra epey yürümek gerekiyor. Ama yürümekten şikâyetçi değilim. Yürümeyi sevmeyen kadınlara hep üzülmüşümdür, çok şey kaçırıyorlar. Hayatın öyle nadir, güzel anlarını kaçırıyorlar ki... Biz kadınlar zaten hayata dair pek az şey öğrenebiliyoruz.

Catiche'in kahvesinin dumanı tüter hep. Açık havada nasıl beceriyor, hiç bilmiyorum. Celestine'in yaptığı kahve daha mutfaktan yemek odasına gelene kadar soğuyor. Tepeleme dolu üç kaşık ha! Nasıl bu kadar tatlı içebiliyorsunuz kahveyi? Pirzolanın yanına yeşillik alsanıza, tazecik, çıtır çıtır. Hem burada kahvenin yanında sigara da içilebiliyor. Artık şehirde... sigara içmeyecek misiniz?"

"Birazdan," dedi Robert, masaya bir puro koydu.

"Kim verdi bunu?" diye güldü Edna.

"Ben aldım. Pervasızlaşıyorum galiba, bir kutu aldım çünkü." Edna, yeniden kişisel konular açıp Robert'i sıkmamaya kararlıydı.

Kedi Robert'le de arkadaş oldu, o purosunu içerken kucağına tırmandı. Robert onun ipeksi tüylerini okşadı, kediye dair birkaç söz etti. Edna'nın kitabına baktı, okuduğu bir kitaptı, sonunu söyleyiverdi Edna'ya; kendi deyimiyle, onu kitabın güçbela sonunu getirme zahmetinden kurtarmak istemişti.

Yine eve kadar Edna'ya eşlik etti, küçük "güvercinliğe" vardıklarında karanlık çökmüştü. Edna kalmasını istemediği için minnettardı Robert, üstünde kafa yormayı hiç istemediği bir bahane uydurma sıkıntısı olmadan kalabilecekti böylece. Edna'nın lambayı yakmasına yardım etti. Sonra Edna, şapkasını çıkarmak ve elini yüzünü yıkamak için odasına gitti.

Geri geldiğinde Robert geçen seferki gibi resimleri, dergileri incelemiyordu. Karanlıkta oturmuş, düşlere dalmış gibi koltuğun arkasına yaslamıştı başını. Edna bir süre masanın başında oyalanıp üstündeki kitapları düzenledi. Sonra Robert'in oturduğu yere doğru yürüdü. Koltuğun üzerine doğru eğilerek Robert'e seslendi:

"Robert," dedi, "uyudunuz mu?"

"Hayır," diye yanıtladı Robert, başını kaldırıp Edna'ya bakarak.

Edna eğilip öptü onu –kösnül yakıcılığı Robert'in içine işleyen, yumuşak, dingin, nazik bir öpücüktü bu– ve sonra uzaklaştı ondan. Robert peşinden gidip onu kollarına aldı, tuttu öylece. Edna elini Robert'in yüzüne koyup yanağını yanağına bastırdı. Sevgi, şefkat doluydu hareketi. Robert, Edna'nın dudaklarını aradı yine. Sonra Edna'yı yanındaki koltuğa oturttu, elini iki elinin arasına aldı.

"Artık biliyorsunuz işte," dedi, "Grand Isle'dan, geçen yazdan sonra neyle savaştığımı, beni neyin uzaklara savurup, sonra geri getirdiğini biliyorsunuz artık."

"Neden savaşıyordunuz ki?" diye sordu Edna. Yüzü yumuşak ışıkta parlıyordu.

"Neden mi? Savaştım, çünkü özgür değildiniz, Léonce Pontellier'nin karısıydınız. On kere de karısı olsanız, yine de elimden gelmezdi sizi sevmemek, ancak uzaklara gider, uzağınızda olursam söyleyebilirdim size böyle olduğunu." Edna, boştaki elini Robert'in omzuna koydu, sonra yine yanağına götürüp usulca okşadı. Robert öptü onu yine. Yüzü ısınmış, kızarmıştı.

"Meksika'da her anım sizi düşünmekle, sizi özlemekle geçti."

"Ama hiç yazmadınız bana," diye sözünü kesti Edna.

"Beni sevdiğiniz fikri aklımda yer etmişti, mantığımı yitirmiştim. Her şeyi unutmuştum, aklımda yalnızca karım olacağınıza dair çılgın bir düş vardı."

"Karınız mı!"

"Beni seviyorduysanız ne din ne sadakat ne başka bir şey engel olabilirdi bize."

"Léonce Pontellier'nin karısı olduğumu unutmuşsunuz anlaşılan."

"Ah! Aklımı kaçırmış gibiydim, çılgın, imkânsız düşler kuruyordum. Karılarını serbest bırakan erkekleri düşünüyordum, duyuyoruz böyle şeyleri."

"Evet, duyuyoruz."

"Belirsiz, delice niyetlerle döndüm buraya. Fakat vardığımda..."

"Vardığınızda yanıma bile yaklaşmadınız!" Hâlâ Robert'in yanağını okşuyordu.

"Böyle bir şeyi düşlediğim için ne aşağılık bir adam olduğumu anladım. Siz razı gelseniz bile olmazdı."

Edna, Robert'in yüzünü ellerinin arasına alıp ona, gözlerini bir daha ayırmayacakmış gibi uzun uzun baktı. Alnını öptü, gözlerini, yanaklarını, dudaklarını öptü.

"Ah akılsız oğlan, ne diye imkânsız şeyler düşleyerek vaktini boşa harcadın ki? Mr. Pontellier serbest bırakacakmış beni! Artık Mr. Pontellier'nin mülkiyetinde değilim ben.

Kime istersem ona veririm kendimi. Mr. Pontellier, 'Buyur Robert, senin olsun, mutlu olun,' dese ikinize de gülerdim."

Robert'in benzi atar gibi oldu. "Ne demek istiyorsunuz?" diye sordu.

O sırada kapı çalındı. İhtiyar Celestine, Madam Ratignolle'ün hizmetkârının arka kapıdan gelerek mesaj getirdiğini haber vermeye gelmişti. Madam rahatsızlanmıştı, Mrs. Pontellier'nin derhal gelmesini rica ediyordu.

"Tabii, tabii," dedi Edna, ayağa kalkarak. "Gideceğime söz vermiştim. Yola çıkacağımı söyle hizmetçiye – yok, en iyisi beklesin. Ben de onunla gideyim."

"Ben götüreyim sizi," diye önerdi Robert.

"Hayır," dedi Edna, "hizmetçiyle giderim." Şapkasını takmak için odasına gitti, geri gelince koltuğa, yerinden hiç kımıldamamış olan Robert'in yanına oturdu yine. Kollarını Robert'in boynuna doladı.

"Hoşça kal tatlı Robert. Veda et bana." Daha önce okşayışlarında olmayan bir tutkuyla onu öpüp kendine çekti Robert.

"Seni seviyorum," diye fısıldadı Edna, "yalnızca seni, başka kimseyi değil. Ömür boyu süren, aptal bir rüyadan uyandırdın beni geçen yaz. Ah, nasıl da üzdün beni aldırmazlığınla! Ah, nasıl da kahroldum, ne acılar çektim! Artık burada olduğuna göre sevelim birbirimizi Robert'ciğim. Birbirimizin her şeyi olalım. Bundan başka hiçbir şeyin önemi yok dünyada. Şimdi arkadaşıma gitmek zorundayım, dönmemi bekler misin? Ne kadar geç dönersem döneyim, beni bekler misin Robert?

"Gitme! Gitme! Ne olur, benimle kal Edna," diye yalvardı Robert. "Neden gidiyorsun? Gitme, benimle kal."

"En kısa zamanda dönmeye çalışacağım, buraya yanına." Yüzünü Robert'in boynuna gömdü, tekrar veda etti ona. Edna'nın baştan çıkaran sesi, ona olan büyük aşkıyla birleşince Robert'in aklını başından almıştı, ona sarılmak, onu yanında tutmak dışında bir isteği kalmamıştı artık.

XXXVII

Edna eczanenin kapısından içeriye baktı. Bizzat bir karışım hazırlamakta olan Mösyö Ratignolle, küçük bir bardağa, büyük bir dikkatle kırmızı bir sıvı damlatıyordu. Geldiği için Edna'ya minnettardı, varlığı eşini kuşkusuz çok rahatlatacaktı. Madam Ratignolle'ün, böyle zor zamanlarda hep yanında olan kız kardeşi plantasyonu bırakıp gelememişti. Mrs. Pontellier geleceğine söz verene dek Adèle'i teskin etmek mümkün olmamıştı. Ebe, çok uzakta oturduğu için geçen haftadan itibaren yanlarında kalmaya başlamıştı. Doktor Mandelet de her ikindi uğruyordu. Her an gelmesini bekliyorlardı o esnada.

Edna, dükkânın arkasından üst kattaki odalara çıkan özel merdivenden yukarı koşturdu. Çocukların hepsi arkadaki bir odada uyuyordu. Madam Ratignolle salondaydı, acıdan ve sabırsızlıktan buraya savrulmuştu. Kanepede oturuyordu; bol, beyaz bir *peignoir* vardı üstünde, elindeki mendili endişe içinde sıkı sıkı tutuyordu. Yüzü süzülmüş, zayıflamıştı, mavi gözlerinin feri sönmüş, doğallığı kaybolmuştu. Güzelim saçları geriye toplanıp örülmüştü. Upuzun saç örgüsü, kırlentin üstünde altından bir yılan gibi kıvrılmış duruyordu. Beyaz önlüklü ve kepli, rahat görünümlü bir kadın olan *griffe** ebe, yatak odasına dönmesini söylüyordu.

---

* (Fr.) Melez bir anne (*mulatresse*) ile siyahi bir babadan olma. (ç.n.)

Madam Ratignolle, "Faydasız, faydasız..." dedi Edna'yı görür görmez. "Mandelet'den kurtulmak gerek, iyice yaşlandı artık, çok dikkatsiz. Yedi buçukta geleceğini söyledi, saat sekiz olmuştur. Joséphine, saat kaç olmuş, bir bakıver."

Ebenin neşeli bir mizacı vardı, hiçbir durumu fazla ciddiye almazdı, özellikle de böylesine alışık olduğu bir durumu. Madam'a cesur ve sabırlı olmasını söyledi. Fakat Madam dişleriyle altdudağını sertçe ısırmakla yetindi, Edna onun bembeyaz alnında boncuk boncuk parlayan ter damlalarını gördü. Az sonra kadın derin derin iç çekti, top olmuş mendille yüzünü sildi. Tükenmiş görünüyordu. Ebe, kolonya dökülmüş yeni bir mendil uzattı.

"Bu kadarı da fazla!" diye haykırdı Madam. "Şu Mandelet öldürülmeyi hak ediyor! Alphonse nerede? Akıl alır şey mi böyle bir başına bırakılmam! Biri de çıkıp ilgilenmiyor benimle!"

"İlgilenmiyor mu?" diye bağırdı ebe. Kendisi yok muydu? İşte Mrs. Pontellier de şüphesiz evinde geçireceği hoş bir akşamdan fedakârlık edip buralara kadar gelmişti. Koridordan Mösyö Ratignolle'ün ayak sesleri gelmiyor muydu? Ayrıca Doktor Mandelet'nin kupa arabasının yaklaştığını duymuştu sanki. Evet, gelmişti işte, kapıdaydı araba.

Adèle odasına dönmeye razı oldu. Yatağının yanındaki küçük, alçak bir koltuğun ucuna oturdu.

Doktor Mandelet, Madam Ratignolle'ün azarlamalarına hiç aldırış etmedi. Böyle zamanlarda azarlanmaya alışkındı ve Madam Ratignolle'ün kendisine olan bağlılığından hiç kuşkusu yoktu.

Edna'yı gördüğüne sevinmişti, salona gelip kendisiyle sohbet etmesini istedi. Fakat Madam Ratignolle, Edna'nın onu bir an olsun yalnız bırakmasına razı değildi. Acıdan kıvrandığı anların arasında iki çift laf ediyorlardı hiç değilse, bu sayede kafası dağılıyor, acıyı hissetmiyordu.

Edna huzursuz olmaya başlamıştı. Belli belirsiz bir korku kaplamıştı içini. Kendi doğum deneyimleri çok uzak ve gerçekdışı, yarı yarıya unutulmuş gibiydi şimdi. Silik bir biçimde, yoğun bir acı, ağır bir kloroform kokusu, duyularını öldürmüş bir uyuşukluk hali ve hayata getirdiği, dünyadan gelip geçen sayısız ruha eklenen o küçücük canı görmek üzere uyanışını hatırladı.

Gelmemiş olmayı diledi, varlığı gerekli değildi. Gelmemek için bir bahane uydurabilirdi, hatta şimdi gitmek için de bir bahane bulabilirdi. Ama gitmedi Edna. İçinde bir sancıyla, doğanın kanunlarına karşı söze dökülmeyen, hararetli bir isyanla işkence sahnesine tanıklık etti.

Sonrasında eğilip arkadaşını öperek usulca veda ederken bile hâlâ şaşkın, hislerin yoğunluğuyla dili tutulmuş haldeydi. Adèle, bitkin bir sesle, elini yanağına bastırarak fısıldadı: "Çocukları düşünün Edna. Ah, çocukları düşünün ne olur! Onları unutmayın!"

XXXVIII

Açık havaya çıktığında, Edna hâlâ sersem gibiydi. Kupa arabası doktoru almak üzere geri gelmiş, *porte cochère*'in önünde bekliyordu. Edna, kupa arabasına binmek istemedi, Doktor Mandelet'ye yürüyeceğini söyledi, korkmazdı, yalnız dönebilirdi. Doktor, arabacıya Mrs. Pontellier'nin evine gidip kendisini orada beklemesini söyledi, Edna ile birlikte yürümeye koyuldu.

Uzakta, çok uzakta, yüksek evlerin arasındaki dar sokağın ilerisinde yıldızlar ışıl ışıldı. Yumuşak, teni okşayan ama baharın ve gecenin serin nefesini de taşıyan bir hava vardı. Ağır ağır yürüdüler. Doktor, elleri arkasında, ağır, düzgün adımlarla, Edna ise bir gece Grand Isle'da yürüdüğü gibi aklı yine ondan uzaklara gitmiş de o da yakalamaya uğraşırmış gibi dalgın yürüyordu.

"Gelmemeliydiniz Mrs. Pontellier," dedi doktor. "Sizin yeriniz yoktu orada. Adèle böyle zamanlarda çok kaprisli olur. Çağırabileceği, durumdan etkilenmeyecek onlarca kadın vardı! Zalimlik etti size, zalimlik. Hiç gelmemeliydiniz."

"Ne yapalım!" dedi Edna, umursamazca. "Zaten bir şey fark ediyor mu, bilmiyorum. Bir zaman geliyor mutlaka çocukları düşünmek zorunda kalıyorsunuz, ne kadar erken o kadar iyi."

"Léonce ne zaman dönüyor?"

"Pek yakında. Mart ayı içinde."

"Yurtdışına mı çıkacakmışsınız?"

"Belki; ama hayır, ben gitmeyeceğim. Zorla hiçbir şey yapmayacağım. Yurtdışına gitmek istemiyorum. Rahat bırakılmayı istiyorum. Kimsenin hakkı yok buna, bir tek çocukların var belki ama onların bile, bana öyle geliyor ki, yani öyle geliyordu ki..." Sözlerinin, düşüncelerinin tutarsızlığını yansıttığını düşündü Edna, aniden sustu.

Edna'nın anlatmak istediğini sezen doktor, "Mesele şu ki," dedi iç geçirerek, "gençlikte hayallerin esiriyizdir. Adeta Doğa'nın şartı, ırkın devamı pahasına anneliği güvence altına almak için kurduğu bir tuzak bu. Fakat Doğa, ahlaki sonuçları, bizim yarattığımız ve ne pahasına olursa olsun uymak zorunda olduğumuzu hissettiğimiz keyfi koşulları hesaba katmaz."

"Evet," dedi Edna. "Geçen yıllar düş gibi geliyor şimdi... Uyumaya, düş görmeye devam etsek... ama uyanıyor ve görüyoruz ki... ama neyse! Belki de, ömür boyu hayallerle yaşayan bir budala olarak kalmaktansa uyanmak daha iyidir, acı çekecek olsak bile."

Ayrılırlarken doktor Edna'nın elini tutup, "Bana öyle geliyor ki sevgili kızım," dedi, "sıkıntılarınız var gibi geliyor bana. Elbette bana sırlarınızı açmanızı istemeyeceğim fakat siz bunu isterseniz belki size yardımım dokunabilir. Sizi anlayacağımı biliyorum ve inanın anlayabilecek olan insan pek azdır, pek az sevgili çocuğum."

"Bana sıkıntı veren şeylerden söz etmeye pek istekli değilim. Lütfen nankörlük ettiğimi, ilginize müteşekkir olmadığımı sanmayın. Hüzün ve acıya yenik düştüğüm dönemlerim oluyor. Fakat kendi bildiğimden başkasını istemiyorum. Bu da çok şey istemek oluyor elbette, insanların hayatlarını, yüreklerini, önyargılarını çiğnemek zorunda kalıyorsunuz – ama fark etmez–, yine de küçük hayatları çiğneyip geçmek istemem. Aman neyse, ne söylediğimi bilmiyorum. İyi geceler Doktor Bey. Hiçbir şey için beni suçlamayın."

"Pek yakında beni görmeye gelmezseniz suçlarım. Konuşmayı hayal bile edemeyeceğiniz şeyleri konuşuruz. İkimize de iyi gelir bu. Ne olursa olsun, kendinizi suçlamanızı istemiyorum. İyi geceler çocuğum."

Edna, bahçe kapısından içeri girdi fakat eve girmeyip verandanın basamağına oturdu. Sessiz, huzur veren bir geceydi. Son birkaç saattir içini kemiren duygular toptan çözülmüş, ipini gevşetse üstünden dökülecek, rahatsız, iç karartan bir giysi gibi dökülmüştü üstünden. Adèle'in çağırmasından önceki saate gitti. Duyuları, Robert'in sözlerini, onu sımsıkı saran kollarını, dudaklarına değen dudaklarını düşününce yeniden canlandı. O an, sevdiğine sahip olmaktan daha büyük bir mutluluk düşünemiyordu. Robert'in aşkını dile getirişi, daha şimdiden kısmen Edna'nın yapmıştı onu. Onun yanı başında olduğunu, kendisini beklediğini düşündükçe beklentilerle sarhoş oluyordu Edna. Saat çok geç olmuştu, belki de Robert uyuyakalmıştı. Öperek uyandıracaktı onu. Okşayışlarla arzusunu uyandırabilmek için uyuyakalmış olmasını diledi içinden.

Öte yandan, Adèle'in fısıldayarak söylediği sözler hâlâ kulaklarında yankılanıyordu: "Çocukları düşünün, onları düşünün." Onları düşünmek istiyordu, kararlıydı buna, bir ölüm yarası gibi işlemişti ruhuna kararı ama bu gece değil. Ertesi gün düşünecekti her şeyi.

Robert, küçük salonda beklemiyordu onu. Yanı başı denebilecek hiçbir yerde yoktu. Boştu ev. Robert, lambanın dibine bir kâğıt parçasına karaladığı bir not bırakmıştı:

"Seni seviyorum. Hoşça kal, çünkü seni seviyorum."

Bu sözleri okuyan Edna, bayılacak gibi oldu. Gidip kanepeye oturdu. Sonra, hiç ses çıkarmadan oracıkta gerindi. Uyumadı. Yatmadı. Lambanın alevi pır pır edip söndü. Sabah olduğunda, Celestine mutfak kapısının kilidini açıp da ocağı yakmak için içeri girdiğinde hâlâ uyanıktı.

XXXIX

Victor, çekiç, çivi ve kereste parçaları almış, verandalardan birinin köşesine yama yapıyordu. Mariequita yanına oturmuştu. Bacaklarını sallayarak Victor'un çalışmasını izliyor, alet çantasından çivi çıkarıp ona veriyordu. Güneş vuruyordu üstlerine. Kız, başını kare biçiminde katladığı önlüğüyle örtmüştü. Bir saati aşkındır konuşuyorlardı. Mariequita, Victor'un Mrs. Pontellier'nin verdiği yemeği anlatışından asla sıkılmazdı. Victor her ayrıntıyı abartıyor, Lucullus'a layık, gerçek bir ziyafetmiş gibi anlatıyordu yemeği. Dediğine göre, çiçekler kocaman su teknelerine konmuştu. Şampanya dev altın kadehlerden içilmişti. Köpüklerin arasından beliren Venüs bile, masanın başında, güzelliği ve elmaslarıyla ışıldayan Mrs. Pontellier'den daha göz kamaştırıcı olamazdı. Öbür kadınların hepsi de eşsiz cazibeleriyle baş döndüren, genç huriler gibiydi.

Mariequita, Victor'un Mrs. Pontellier'ye âşık olduğunu takmıştı kafasına. Victor da bu fikri doğrulamak istercesine kaçamak yanıtlar veriyordu. Suratı asıldı Mariequita'nın, biraz ağladı, çekip gitmekle, kibar hanımlara bırakmakla tehdit etti Victor'u. *Chênière*'de ona deli olan onlarca erkek vardı, evli insanlara âşık olmak modaysa eğer o da pekâlâ istediği an Célina'nın kocasıyla New Orleans'a kaçabilirdi.

Célina'nın kocası aptalın, korkağın tekiydi, tam bir domuzdu; Victor ilk karşılaşmalarında kafasını vura vura pelteye çevirip bunu Mariequita'ya kanıtlamayı düşünüyordu. Bu güven veren sözler, Mariequita'yı epey teselli etti. Gözlerini sildi, olacakları düşünerek neşelendi.

Hâlâ akşam yemeğinden, şehir hayatının albenisinden söz ederlerken, evin köşesinde Mrs. Pontellier beliriverdi. Hayal olduğunu sandıkları bu görüntü karşısında iki gencin şaşkınlıktan dili tutulmuştu. Fakat gelen gerçekten de oydu, kanlı canlı duruyordu karşılarında, yorgun ve biraz da yolculuktan yıpranmış görünüyordu.

"Limandan buraya kadar yürüdüm," dedi, "çekiç seslerini duydum sonra. Sizin verandayı onardığınızı tahmin ettim. Çok iyi ediyorsunuz. Gevşemiş tahtalara durmadan ayağım takılıyordu geçen yaz. Fakat nasıl da ıssız ve kasvetli duruyor her yer!"

Victor'un, Edna'nın Beaudelet'nin teknesiyle geldiğini anlaması biraz vakit aldı. Yalnızca dinlenmek amacıyla, tek başına gelmişti.

"Henüz hiçbir şey hazır değil gördüğünüz gibi. Kendi odamı vereceğim size, başka odamız yok."

"Herhangi bir köşeye razıyım," diyerek Victor'u temin etti Edna.

"Tabii Philomel'in yemeklerine katlanabilirseniz," diye sürdürdü Victor, "gerçi siz varken annesini getirmeye çalışabilirim. Gelir mi sence?" diye sordu Mariequita'ya dönerek.

Mariequita, Philomel'in annesinin yeterli bir ücret karşılığında birkaç günlüğüne gelebileceği düşüncesindeydi.

Mrs. Pontellier'nin çıkagelişi karşısında derhal sevgililerin randevulaşmış olmasından kuşkulanmıştı kız. Fakat Victor'un şaşkınlığı öyle içten, Mrs. Pontellier'nin ilgisizliği ise öyle açıktı ki bu rahatsız edici düşünce uzun süre meşgul etmedi zihnini. Amerika'nın en şatafatlı akşam yemeklerini

veren, New Orleans'ın bütün erkeklerinin ayaklarına kapandığı bu kadını büyük bir ilgiyle izliyordu.

"Akşam yemeğini saat kaçta yiyeceksiniz?" diye sordu Edna. "Çok açım ama benim için fazladan bir şey hazırlatmayın."

"Hemen hazırlatırım yemeği," dedi Victor, aceleyle aletlerini toplarken. "İsterseniz odama gidip biraz dinlenebilirsiniz. Mariequita götürür sizi."

"Teşekkür ederim," dedi Edna. "Fakat doğrusunu isterseniz, aklımda yemekten önce kumsala inip güzelce denize girmek var, hatta belki biraz yüzerim de."

"Ama su çok soğuk!" diye haykırdı ikisi birden. "Aklınızdan bile geçirmeyin."

"En azından bir deneyebilirim; ayaklarımı sokarım hiç değilse. Hem bu sıcak güneşte okyanusun derinlikleri bile ısınmıştır bana kalırsa. Birkaç havlu getirebilir misiniz bana? İyisi mi hemen gideyim de vakitlice döneyim. Öğleden sonrayı beklersem hava serinleyebilir."

Mariequita, Victor'un odasına koştu, getirdiği havluları Edna'ya verdi.

"Yemekte balık vardır umarım," dedi Edna, yanlarından ayrılırken, "ama balık yoksa, bana özel bir şey hazırlamayın."

Victor, "Koş Philomel'in annesini bul," dedi kıza. "Ben de mutfağa gidip ne var ne yok bir bakayım. İşe bak yahu! Kadınlar ne kadar düşüncesiz oluyor! Hiç değilse bir haber gönderebilirdi."

Edna, kumsalda mekanik hareketlerle yürüyordu. Güneşin sıcaklığı dışında herhangi bir şeyin farkında değildi. Özel olarak düşündüğü bir şey yoktu. Düşünmesi gereken her şeyi Robert gittikten sonra, sabaha kadar uyumayıp kanepede oturduğu o gece düşünmüştü.

İçinden şöyle tekrarlayıp durmuştu: "Bugün Arobin, yarın bir başkası. Benim için fark etmez, Léonce Pontellier'nin

bir önemi yok; önemli olan yalnızca Raoul ile Etienne!" Uzun zaman önce Adèle Ratignolle'e, çocukları için temel olmayan şeylerden vazgeçebileceğini ama kendini asla feda etmeyeceğini söylediğinde kastetmiş olduğu şeyi şimdi açık seçik kavrıyordu.

Uyuyamadığı o gece üstüne hüzün çökmüş ve bir daha da kalkmamıştı. Hayatta arzuladığı tek bir şey bile yoktu. Robert'den başkasını istemiyordu yanında, hatta bir gün onun da, onunla ilgili düşüncesinin de hayatından çıkıp gideceğini, onu yapayalnız bırakacağını fark etmişti. Çocuklar ona boyun eğdirmek, ruhunu ömrünün geri kalanında köleliğe mahkûm etmek isteyen, karşılarında yenik düştüğü düşmanlar gibi önüne çıkıyordu. Fakat onlardan kurtulmanın bir yolunu biliyordu Edna. Kumsalda yürürken bunları düşünmüyordu.

Körfezin suları, güneşin pırıl pırıl parlayan milyonlarca ışınıyla önünde uzanıyordu. Denizin hiç kesilmeyen sesi aklını çeliyor; fısıldayarak, gürleyerek, mırıldanarak yalnızlık uçurumlarında dolaşmaya çağırıyordu ruhunu. Beyaz kumsal boyunca –ne başında ne sonunda– tek bir canlı görünmüyordu. Havada kanadı kırık bir kuş göğü dövüyor; yalpalıyor, çırpınıyordu; sonunda son gücünü de harcayıp döne döne aşağı, suya düştü.

Edna'nın rengi atmış eski mayosu, her zamanki askıda asılıydı.

Mayoyu giydi, giysilerini kabinde bıraktı. Fakat sonra, deniz kıyısında yapayalnız dururken, rahatsız olup tenine batan mayoyu da çıkardı üstünden. Hayatında ilk kez, açık havada çırılçıplak durdu. Güneşe, üstünde esen rüzgâra, onu çağıran dalgalara bıraktı kendini.

Nasıl da tuhaf ve berbattı gökyüzünün altında çırılçıplak durmak! Nasıl da tatlıydı! Kendini daha önce bilmediği, tanıdık bir dünyaya gözlerini açan yeni doğmuş bir varlık gibi hissediyordu Edna.

Büklüm büklüm küçük dalgalar, köpürerek beyaz ayaklarına vuruyor, kıvrılan yılanlar gibi bileklerini sarıyordu. Yürüdü Edna. Su soğuktu ama yürümeyi sürdürdü. Derinleşti su ama Edna beyaz bedenini kaldırıp suyu süpüren uzun bir kulaçla ileri uzandı. Denizin bedenini yumuşacık, çepeçevre saran dokunuşuyla ürperdi.

Edna yüzdü, yüzdü. Derinlere açıldığı geceyi, sahile varamama korkusu içinde kapıldığı dehşeti anımsadı. Ardına bakmıyor, yüzüyor, yüzüyordu. Küçük bir çocukken, başı sonu olmadığını sanarak geçtiği çayır salkım otlarıyla bezeli çimenleri düşünüyordu.

Kollarıyla bacakları yorulmaya başlamıştı.

Léonce ile çocukları düşündü. Hayatının bir parçasıydı onlar. Fakat ona tüm varlığıyla sahip olabileceklerini düşünmemeliydiler. Matmazel Reisz bilse kim bilir nasıl güler, hatta belki alay ederdi. "Bir de kendinize sanatçı diyorsunuz!" derdi. "Pek iddialısınız Madam! Sanatçının cüret edip meydan okuyabilen, cesur bir ruhu olmalıdır."

Yorgunluk, giderek daha çok üstüne çöküyor, dayanılmaz bir hal alıyordu.

"Hoşça kal, çünkü seni seviyorum." Bilmiyordu Robert, anlamıyordu. Hiç anlamayacaktı. Görmeye gitse belki Doktor Mandelet anlardı onu ama artık çok geçti, sahil çok geride kalmış ve gücü tükenmişti.

Uzaktaki sahile baktı Edna. Bir an için o eski dehşet alevlenir gibi oldu, söndü sonra. Babasının, kız kardeşi Margaret'ın sesini duydu Edna. Çınar ağacına zincirlenmiş, yaşlı bir köpeğin havlamasını duydu. Süvari subayının mahmuzları yürüdükçe verandayı tangırdatıyordu. Arı vızıltıları geliyordu, pembe çiçeklerin mis kokusu sarmıştı havayı.